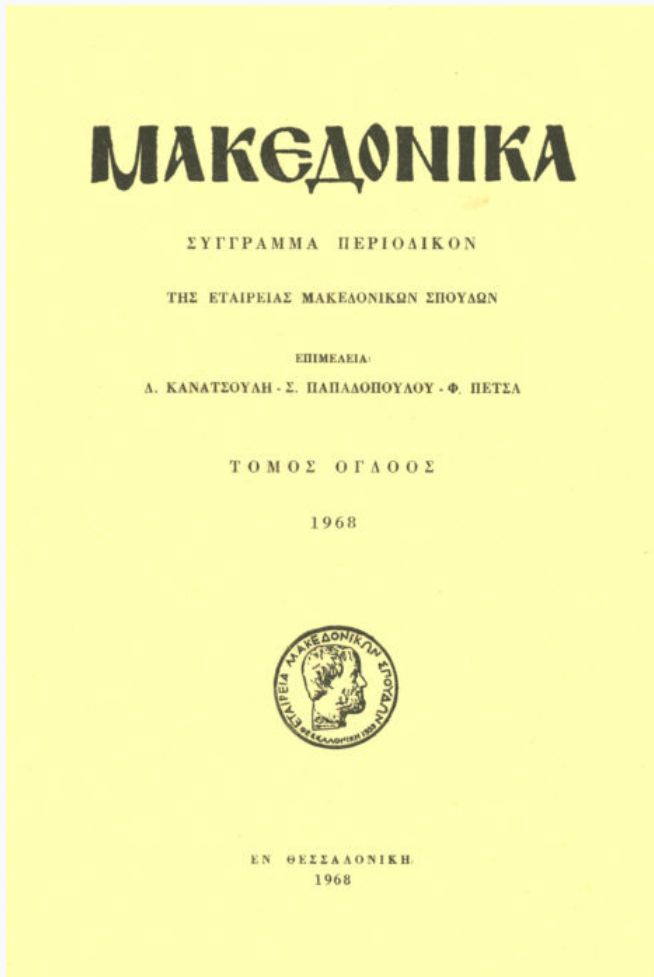

Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία

Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

doi: [10.12681/makedonika.300](https://doi.org/10.12681/makedonika.300)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γερομιχαλός Α. Γ. (1968). Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία. *Μακεδονικά*, 8(1), 1-73. <https://doi.org/10.12681/makedonika.300>

Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΙΒΗΡΙΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ ἀγιώνυμος πολιτεία τοῦ Ἄθω ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μεσαιωνικὸς ἐθνικὸς βίος διετηρήθη ἀναλλοίωτος, ἔστω καὶ μονομερῶς, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Αἱ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπελθοῦσαι εἰς τὸν καθόλου ἑλληνικὸν βίον μεταβολαὶ οὐδόλως ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτῆς, ἔχομεν δ' οὕτω ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μέχρι καὶ σήμερον ἀπὸ τινος ἀπόψεως ἀδιάκοπον τὴν συνέχειαν τοῦ βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πᾶς ὅστις μεταβαίνει ἐκεῖ, μὲ σκοπὸν νὰ μετάσχη πνευματικῶς τοῦ βίου τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιούσης μοναστικῆς κοινωρίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν οἰοεὶ μετατιθέμενον εἰς χρόνους παρωχημένους, εἰς ἐποχὴν καὶ κοινωρίαν ἀκραιφνῶς βυζαντινὴν. Καὶ τοῦτο διότι τὴν ἀγιώνυμον ταύτην χερσόνησον ἀφῆκαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεπηρέαστον τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα μετέβαλον οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικὸν μας βίον.

Πλὴν τῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως σπουδαιότητος τοῦ ταύτης τὸ Ἅγιον Ὅρος κέκτηται μεγάλῃν ὡσαύτως σπουδαιότητα καὶ διὰ τὸ ἐκάστοτε παρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς του ἠδύνατο νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν ἀπελευθερωτικὴν κίνησιν οὐ μόνον τῆς Χαλκιδικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας ὀλοκλήρου. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατακτηταὶ εἶχον ἑνωρὶς στρέψει τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ λόγῳ τῆς ἐπικαίρου γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ κυρίως λόγῳ τῆς εὐφορίας τῆς, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀπολαοῦν εὐκόλως τὰ πλοῦσια ἀγαθὰ τῶν κόπων τῶν ὑποδούλων.

Παρὰ τὴν πρώϊμον ὁμως ὑπ' αὐτῶν κατάκτησιν τῆς μακεδονικῆς γῆς, διετηρήθησαν ἐκεῖ ἀξιόλογα ἑλληνικὰ κέντρα, ἅτινα ἠκμαζον ἐμπορικῶς, ἐκαλλιέργουν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ διετήρουν ἄσβεστον τὴν φλόγα τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθου. Εἰς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν ταύτην κίνησιν οὐδόλως ὕστερεὶ καὶ ἡ Χαλκιδική, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἐν τούτοις ἡ τοῦ Ἄθωνος μοναστικὴ πολιτεία ἐπιδιώκουσα, ἀφ' ἐνὸς ὅπως μὲ ἔρχηται εἰς προστριβὰς μὲ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως διατηρῆ κατὰ τὸ δυνατόν μικροτέραν μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφήν, ἀπέφευγε καὶ πᾶσαν γενικῶς σχέσιν μὲ τὸν ἕξω τοῦ περιβόλου αὐτῆς «κόσμον», τὴν ἐκκοσμικευμένην καθόλου ζωὴν. Οἱ

κατακτηταὶ ἐξ ἄλλου, ἐνδιαφερόμενοι κυρίως καὶ πρωτίστως διὰ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους τακτικῶς καὶ κανονικῶς εἰσέπραττον ἐκ τῶν μονῶν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς (Μποσταντζήμπαση), δὲν ἀνεμειγνύοντο εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὑποθέσεις, διὸ καὶ πλὴν ὀλίγων χωροφυλάκων, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ Μποσταντζή, οὔτε στρατὸν οὔτε ἄλλην ἀστυνομικὴν δύναμιν διετήρουν ἐκεῖ¹.

Δέον ὁμῶς ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ, ὅτι παρὰ τὴν γενικῶς ἐφεκτικὴν γραμμὴν τῶν μοναχῶν εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις τῶν πρὸς τὸν ἔξω «κόσμον» καὶ τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ καθαρῶς θρησκευτικὰ τῶν καθηκόντα, ἔνεκα τῆς ὁποίας παρεχωροῦντο εἰς αὐτοὺς κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων σουλτάνων προνόμια ἐξασφαλίζοντα ἐν εἶδος αὐτονομίας, ἐδοκίμασαν καὶ οὗτοι, καὶ δὴ εἰς βαθμὸν ἰκανόν, τὴν στυγνὴν τυραννίαν τοῦ κατακτητοῦ, ὁ ὁποῖος συχνάκις παραβιάζων τὰ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὁρους προέβαιεν εἰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας κατασφάζων τοὺς ἐκ τῶν μοναχῶν ἀντισταμένους. Αἱ τοιαῦται ἀγριότητες τῶν Ὀθωμανῶν συνετέλουν, ὥστε παραλλήλως πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα νὰ καλλιεργῆται μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ ὁ στενότατα πρὸς αὐτὸ συνδεδεμένος πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους. Αἱ παραδόσεις ἐξ ἄλλου καὶ οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν θρύλοι, τοὺς ὁποίους συναντᾷ τις ἀνὰ πᾶν αὐτοῦ βῆμα εἰς Ἁγιον Ὁρος, καὶ τὸ ἀλλόθρησκον ἀφ' ἑτέρου τοῦ κατακτητοῦ, ἐκαλλιέργουν ἐντόνως τὴν ἰδέαν καὶ τὸν πόθον ἀναδημιουργίας καὶ ἀνασυστάσεως τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου μὲ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοκράτοράς του, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἰδρύσει τὰς περισσοτέρας τῶν μονῶν καὶ εἶχον προικίσει αὐτὰς διὰ σημαντικῶν δωρεῶν². Τοιοῦτοτρόπως ὁ θρησκευτικὸς, πνευματικὸς καὶ ψυχικὸς δεσμὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους μὲ τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν μοναχῶν ἐδημιούργουν εὐνοϊκὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὴν καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἄθω ζωηρὰν κίνησιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, τῆς ἀντικαταστάσεως δηλονότι τοῦ μοαμεθανικοῦ κράτους διὰ τινος ἑλληνορθοδόξου πολιτείας.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὁμῶς τοῦτο, ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω ἀποφυγὴ ἐκ μέρους τῆς ἁγιονύμου πολιτείας τοῦ Ἄθω στενῆς μετὰ τοῦ ἔξω «κόσμου» ἐπαφῆς, ἐδυσχέρανε τὴν διάδοσιν καὶ καλλιέργειαν ἐν αὐτῇ ἰδεῶν κοσμικοῦ καὶ μάλιστα ἐπαναστατικοῦ χαρακτήρος, ὡς συνέβαιnen εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα. Ἐπανελημμένοι προσπάθειαι τῶν Φιλικῶν ὅπως εἰσχωρήσουν εἰς τὸ Ἁγιον Ὁρος δὲν εὔρον πρόσφορον ἔδαφος,

1. Ἰδὲ Γ. Σμυρνάκη, Τὸ Ἁγιον Ὁρος, ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 334 κέ.

2. Ἰδὲ Ἰω. Μαμαλάκη, Ἡ ἐπανάστασις στὴ Χαλκιδικὴ τὸ 1821 Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 6 κέ.

καθόσον αἱ ἰδέαι τῶν, παρὰ τὸν ἔθνικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, ἐθεωροῦντο ἐπαναστατικά. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον, ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν ἐξαιρέσεων, δὲν εὐρίσκομεν συστηματικὴν προσπάθειαν μὴσιν τῶν Ἄγιορειτῶν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν. Οἱ ὀλίγοι Ἄγιορειταὶ Φιλικοί, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα γνωρίζομεν, ἐμυήθησαν ἔξω τοῦ ἀγιωνύμου Ὁρους. Ὁ Ἰ. Φιλήμων¹ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Φιλικῶν περιλαμβάνει δύο μόνον μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τὸν Γερμανὸν τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου² καὶ τὸν ἐκ Σκύρου προηγούμενον τῆς μονῆς Καρακάλου Σεραφεῖμ Τριεραρχίτην, ὅστις κατηχήθη τὸ ἔτος 1819 εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδοβλαχίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Διακαίου - Παπαφλέσσα.

Οἱ ἐλάτισταὶ δὲ οὗτοι Ἄγιορεῖται Φιλικοί³ ἐφύλασσαν τὰ μυστικά καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας κυρίως δι' ἑαυτοὺς, ἢ ἐνίοτε καὶ διὰ τὸν λίαν περιορισμένον κύκλον τῶν ἐξαιρετικῶς ἐμπίστων εἰς αὐτοὺς προσώπων. Τοιοῦτοτρόπως αἱ ἰδέαι τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξελθῶν καὶ νὰ ἐπιβληθῶν μεταξύ τῆς εὐρείας μάξης τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Εἰς τὸν στενὸν τοῦτον κύκλον τῶν Φιλικῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καὶ δι' ἑαυτοὺς τῶν πλέον δυναμικῶν, συγκαταλεχτέοι: 1) ὁ στενὸς συνεργάτης τοῦ Ἐμμανουὴλ Παπᾶ ἠγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος, ὅστις λόγῳ τοῦ ἀξιώματός του ὡς ἠγούμενου τῆς μονῆς ἔθεσεν ὀλόκληρον τὴν μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς αὐτῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, καὶ 2) ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ὁ Ἰβηρῆς. Οὗτος ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων ἐν ἐξορίᾳ διατελοῦντος πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ μετέπειτα ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε',⁴ εἶχεν ὀπωσδήποτε μνηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐται-

1. Ἰ. Φιλήμωνος, Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀθῆναι 1859, τ. 1 σ. 387 κέ.

2. Τοῦτον ἀναφέρει καὶ Ὁ Τάκης Κανδελῶρος, Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, 1814 - 1821, Ἀθῆναι 1926. Ὁ Κων. Βοβολίνης ὅμως διατείνεται ὅτι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς Φιλικοί ὁ ἠγούμενος τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν Σεραφεῖμ Καρακαλινός, ὁ Ἐσφιγμενίτης μοναχὸς Λουκάς Λεονταρίδης, ὁ Λαυριώτης παπα-Ἀνδρέας καὶ ὁ Γρηγόριος Βατοπαϊδινός (Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας, Ἀθῆναι 1952, σ. 171).

3. Ἄγνοομεν εἰσέτι πόσοι καὶ ποῖοι Ἄγιορεῖται εἶχον μνηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν, ἀφοῦ ἄγνοομεν ἀκόμη πόσοι μοναχοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἁγιον Ὄρος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Ὁ Φιλήμων, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143, ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς «ὑπερδεκάκις χιλίους», ὁ δὲ Γουσταῦος Χέρτσβεργ, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, μετάφρ. Π. Καραλίδου, τ. 1, Ἀθῆναι 1906, σ. 92, εἰς ἑξ. χιλιάδας, ἄλλοι δὲ ἄλλως ἀριθμοῦσι, καὶ τοῦτο διότι ἐλλεῖπει εἰσέτι συστηματικῆ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἱστορία.

4. Τὸ 1818 ἐπισκέφη τὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὁρους διαμένοντα μετὰ τὴν δευτέραν πατριαρχεῖαν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχην Γρηγόριον Ε' ὁ Φιλικός

ρείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγνώριζε τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν Φιλικῶν. Μάλιστα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπώμεν ὅτι οὗτος εἶχε μνηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ἐνωρίτερον, ὅτε εἶχε μεταβῆ εἰς Βλαχίαν δι' ὑποθέσεις τῆς μονῆς του. Διότι ὁ ἐνθουσιασμός μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθη τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὁ δευτέρος πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ μετέπειτα σταθερὰ αὐτοῦ στάσις ἐναντι τῶν Φιλικῶν καὶ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ἰδίᾳ ἐπαναστάσεως, ἀποδεικνύουν ὅτι οὗτος ἦτο ἤδη μεμνημένος καὶ ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ἐταιρείας.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει μεγάλης πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην ἐπιμέλειαν τοῦ λογίου μοναχοῦ πατρὸς Ἀθανασίου, τρεῖς ὀγκώδεις φάκελλοι πλήρεις ἐγγράφων ἐπ' ὀνόματι τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου μοναχοῦ τοῦ Ἰβηρίτου. Ἐκ τῶν φακέλλων τούτων οἱ μὲν δύο περιέχουν χρονολογημένην¹ αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν τῶν ἐτῶν 1794 - 1839 ἐκ 314 ἐγγράφων, ὁ δὲ τρίτος περιέχει ἀχρονολόγητον ἀλληλογραφίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἰδιωτικῆς φύσεως, ἐκ τεσσαράκοντα ἐπτὰ (47) ἐγγράφων.

Τὸν ἄγνωστον ἐισέτι τοῦτον Φιλικὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα τὸν Ἰβηρίτην καὶ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν προτιθέμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ. Προσέτι δὲ τὴν ἀνεκδοτοῦ αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν νὰ φέρωμεν εἰς φῶς, ἥτις πιστεύομεν ὅτι τὰ μάλιστα θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἁγίου Ὁρους².

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ

Τὶς ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ προτοῦ ἔλθη εἰς Ἁγίον Ὁρος οὐδεὶς τῶν ἐπιζώντων μοναχῶν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἔστω καὶ ἐκ παραδόσεως, γνωρίζει. Τὸ κατὰ κόσμον ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ, ἡ καταγωγή του καὶ ἡ ἡλικία του εἶναι ἐισέτι ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς. Οἱ «οὐρανοπολίται» μοναχοί, «οἱ μὴ ἔχοντες φῶδε κατοικίαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦντες», δὲν διαφέρονται διὰ τὸν παρόντα κόσμον, οὔτε διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας.

Ἰωάννης Φαρμάκης. Κατὰ τὴν περὶ τῆς Ἐταιρείας ἀφήγησιν αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης «ἔδειξεν εὐθὺς ζωηρότατον ἐνθουσιασμόν» καὶ «ἠὺχῆθη ἀπὸ καρδίας» ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐταιρείας, ἠρνήθη ὁμῶς νὰ δώσῃ τὸν ὄρκον τοῦ Φιλικοῦ εἰπὼν «ἐμένα μ' ἔχετε ποῦ μ' ἔχετε», διότι ὡς κληρικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὀρκισθῆ. Προσέθεσε μάλιστα ὅτι ὁ ὄρκος του ἠδύνατο νὰ βλάψῃ διότι «ἂν ἀποκαλυφθῆ εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἐταιρείας τὸ ὄνομά του, θὰ ἐκινδύνουεν ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος, τοῦ ὁποίου καίτοι ἐξόριστος προεἶχε πάντοτε» καὶ καλὸν εἶναι «νὰ προσέξωσι πολὺ οἱ Ἐταῖροι μήπως βλάψωσιν ἀντὶ τὰ ὠφελήσασαι τὴν Ἑλλάδα».

1. Ἡ ταξινόμησις τῶν ἐγγράφων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Ἀντωνίου Ταχιάου.

2. Εὐχαρίστας πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ συνάδελφος κ. Ἰωάννης Μαμαλάκης, ὁ τόσον ἐντριβῆς εἰς τὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ ἱστορίαν αὐτοῦ.

Ὁ οὐρανός, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, εἶναι δι' αὐτοὺς τὸ πᾶν. Δι' αὐτὴν ἐργάζονται νυχθημερόν καὶ αὐτὴν ἐπιποθοῦν νὰ ἀπολαύσουν.

Τὸ μόνον ὅπερ μετὰ βεβαιότητος γνωρίζομεν εἶναι ὅτι ὁ Νικηφόρος ἔνωρις ἀπέκτησε τὸ ὄφρικιον τοῦ Χαρτοφύλακος, τὸ ὅποιον ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μόνον εἰς μεμορφωμένους καὶ λογίους κληρικούς καὶ μοναχοὺς. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ἐπεμελοῦντο τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐπισκόπου, ἀπετέλουν μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ ἐξήσκουν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν κληρικῶν. Ὡσαύτως ἐπόπτεον τοῦ Ἄρχείου καὶ ἐφύλαττον εἰς ἴδιον κιβώτιον τὰ ἔχοντα ἱστορικὴν ἀξίαν ἔγγραφα. Συνεπῶς καὶ ὁ Νικηφόρος, ὡς συγκαταλεγόμενος μεταξύ τούτων, διεκρίνετο εἰς μὲν ὄφρῳσιν ὄλων αὐτοῦ τῶν συναδέλφων μοναχῶν.

Ἡ διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀλληλογραφίας ἐξελικτικῶς βελτιωμένη γλῶσσα τοῦ Νικηφόρου τυγχάνει μᾶλλον καθαρὰ εἰ καὶ οὐχὶ ἄπαιστος. Ἡ διαλεκτικὴ ὁμως τοῦ ἀνδρὸς ἐπιχειρηματολογία τυγχάνει ἀρκούντως ἰσχυρά. Ταῦτα πάντα προδίδουν ἰκανὴν μὲν ὄφρῳσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῆ καὶ ἐργώδη προσπάθειαν πρὸς ἐπιμόρφωσιν διὰ τῆς κατ' ἰδίαν μελέτης. Ὁ διὰ μέσου τῆς ἀλληλογραφίας του ἐπιδεικνύμενος διακαὴς αὐτοῦ πόθος, πρὸς ἀπόκτησιν, δι' εἰδικῶν παραγγελιῶν, βιβλίων καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῶν, δηλοῖ τὴν διάθεσιν πρὸς περαιτέρω ἐπιμόρφωσιν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν ἐπὶ ζητημάτων διαφερόντων αὐτόν.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικηφόρου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς Ἰβήρων διαπιστοῦται τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἀπριλίου 1794 ἔγγραφον τῶν προεστώτων τῆς μονῆς, δι' οὗ ὁ Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ καὶ διδάσκαλος διορίζεται ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Βλαχίᾳ πρὸς διευθέτησιν καὶ παρακολούθησιν τῶν ἐκεῖσε ὑποθέσεων καὶ κτημάτων τῆς μονῆς. «Ὁ κτὴρ Νικηφόρος ἐδιωρίσθηκεν παρὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου νὰ ἀπέλθῃ διὰ τῆς Βασιλευούσης εἰς τὸ Βλαχομπογδάνι δι' ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίου»¹. Φαίνεται ὅτι ὀξὺ τι ζήτημα εἶχεν ἀναφυῆ εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ τὰ μετόχια τῆς μονῆς καὶ ἐν γένει διὰ τὰ περιουσιακὰ αὐτῆς δικαιώματα, διότι εἰς πολλὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ ἔγγραφο, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν τῆς μονῆς, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε δηλονότι μεταβάσεώς του μέχρι τοῦ 1805, γίνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, πολὺς ὁ λόγος «περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν». Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μάλιστα ταύτην μετέχουν συχνάκις, ἐκτὸς τῆς μονῆς Ἰβήρων, καὶ ἄλλαι μοναὶ διαφερόμεναι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, διότι ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἀπαντῶμεν συχνάκις ὑπογράφοντας Ἐπιπροηγού-

1. Ἡ μονὴ τῶν Ἰβήρων εἶχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἑκατὸν τέσσαρα (104) μετόχια ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ δὴ ἀνὰ τὰ ὀρθόδοξα κράτη.

μενος Ἰβήρων Συμεῶν καὶ Ἁγίου Παύλου γέρον Ἀββακούμ» καὶ τοῦτο διότι τὸ μετόχιον «τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» ἀνήκεν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς εἴκοσι τοῦ ἁγιωνύμου Ὁρους μονάς.

Ὁ Νικηφόρος ἐν τῇ ἐπιμελεῖ αὐτοῦ προσπαθεῖα νὰ ἐπιλύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἐκ τῶν κτημάτων συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἤλθε προφανῶς εἰς ρῆξιν μὲ δυναμικὰ πρόσωπα, ἴσως δὲ καὶ μὲ πρόσωπα τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅτινα καὶ κατηγορήσαν καὶ ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Πατριάρχην. Τοῦτο δηλοῦται ἐκ τινος ἐγγράφου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν, ὅπερ διαλαμβάνει *ἡ Ἀπαλλάξαντες τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς καταρσίσεως ἀνακτᾶται ἡ καλὴ σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρολλημένων διαλομένων ὡς ἰστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουτεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου . . . θέλομεν σέ ἔχει ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες καὶ εὐχόμενοι . . .*¹. Μάλιστα ὁ αὐτὸς Πατριάρχης εἰς ἐτέραν πρὸς τὸν Νικηφόρον ἐπιστολὴν γράφει μετὰ πολλῆς τρυφερότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον².

Ὅπωςδὴποτε ὁ Νικηφόρος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν Βλαχίᾳ διαμονῆς του ἐμνήθη³ εἰς τὴν ἐν Ρωσίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀναπτυχθεῖσαν δρᾶσιν τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐπὶ τετρακόσια ὀλόκληρα ἔτη στεναζούσης ὑπὸ τὸν ζυγὸν βαρβάρου καὶ ἀθέου ἔθνους μητρὸς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκ Βλαχίας ἀλληλογραφία αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἰδίως τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἐτῶν, γράφεται ἀνωνύμως, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμφανίζεταί τὸ ὄνομά του ὄχι μόνον ἐκ λόγων μοναχικῆς ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐνιαχοῦ ὑπαινιγμούς του περὶ κρύφια τινα ζητήματα. Ἀπὸ δὲ τῆς 5ης Αὐγούστου 1808, ὅτε εὐρίσκομεν αὐτὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὀλόκληρος αὐτοῦ ἡ ἀλληλογραφία φέρει ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς τὰς λέξεις: *ἡ σός», «οἶδας», «οἶδας τὸν σόν», «οἶδας καλῶς», «οἶδας τοὺς σούς», «οἶδας τὸν πάσχοντα), «οἶδας τοὺς πάσχοντας*.

Εἰς τὴν ἀπὸ 7ης Ἰουνίου ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῆς καταλήψεως τῆς Βιέννης ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων *ἡ Ἐπιληροφώθημεν ὅτι οἱ Γάλλοι ἐκνείενσαν τὴν Βιέννην σίγουρα ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων*». Εἰς δὲ τὴν ἀπὸ 12ης Σεπτεμβρίου 1808 ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῶν ἐν Φαναρίῳ παρασηνιακῶν κινήσεων διὰ τὴν ἐκλογὴν οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπανέρχεται δ' ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ εἰς

1. Ἴδὲ τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαΐου 1806 ἔγγραφον.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Σεπτεμβρίου 1807.

3. Ἡ καθαρῶς ἔθνικοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος μῆσις αὕτη τοῦ Νικηφόρου δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀργότερον τεκτονικῆς μορφῆς μῆσιν τοῦ Ξάνθου.

τὴν ἀπὸ 1ης Μαΐου 1809 ἐπιστολὴν του καὶ διεκτραγωδεῖ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκαταστασίαν, εὐχόμενος ὅπως ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον καὶ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του ὁ εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων καὶ μονὴν του ἐξορισθεὶς τὸ πρῶτον ἔθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος Ε'. «*Ἰσως, λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν του, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ παναγιωτάτου διορθωθῶν τὰ πράγματα*». Ἄλλὰ καὶ εἰς ἐτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν κάμνει λόγον περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν, πληροφορῶν αὐτὸν τὰ ἐν τῷ Φαναρίῳ συμβαίνοντα «*ὁ ἐρχομὸς τοῦ Πατριάρχου θὰ τὰ ξεκαθαρίσῃ*»¹.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ εὐφρεῖς τοῦ Νικηφόρου ἐνέργειαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῆς μονῆς του, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν συγκοινοβιατῶν του, ὥστε μετὰ πολλῆς τῆς ἐκπλήξεως ἐπιστολογράφος του γράφει πρὸς αὐτόν «*δὲν ἐπίστεον νὰ εἶρω εἰς Ἄγιον Ὅρος τοιοῦτον πολιτικόν*»².

Ὁλόκληρον σχεδὸν ἐπιστολὴν ἀφιεροῖ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν σφαιρῶν καὶ λεηλασιῶν, τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον εἰς Κωνσταντινουπόλιν οἱ γενίτσαροι κατὰ τὸ κίνημα αὐτῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1808³.

Β. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑ

Ὁ Νικηφόρος εὐρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἑπτὰ συνεχῆ ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1815, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ πολλοὺς Φιλικούς. Τὸ 1815 ἐπιστρέψας εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανόιας του δὲν ἔπαυσε νὰ ἀλληλογραφεῖ τακτικῶς μετὰ διαφόρων προσώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ πάσης φύσεως ὑποθέσεις, ἀτομικάς, τῆς μονῆς, τῆς ἱερᾶς ἐπιστασίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς.

Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ἀλληλογραφία του αὕτη (τῶν ἐτῶν 1815 - 1818) ἀφεώρα εἰς ἐμβάσματα σεβαστῶν χρηματικῶν ποσῶν προσωπικῶς εἰς αὐτὸν ἀποστελλομένων, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐντέλλεται εἰς ἐπιστολὴν του, δέον νὰ τῷ ἐμβάζονται δι' ἐμπίστων προσώπων ἢ μὲ πόλιτζαν (τραπεζικὸν γραμματίον). Μὴ δὲ νομίσῃ τις ὅτι πάντα τὰ ποσὰ ταῦτα ἀπετέλουν προσωπικὴν του περιουσίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν οὗτος ἀσφαλίσαι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐξ ὅσων γράφει σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν Σούμλα εὐρισκόμενον προηγούμενον τῆς μονῆς Ἰβήρων Ἀνατόλιον «*τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρὸς με χρεωστι-*

1. Ἐπιστολὴ 27ης Ἰουνίου 1808.

2. Ἐπιστολὴ 2ας Σεπτεμβρίου 1808.

3. Ἐπιστολὴ 10ης Νοεμβρίου 1808.

κῆς, ὡς καὶ τῶν ρουβλίων ἐκείνων . . . νὰ ἀποστειλῆ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν . . . νὰ μοι ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶον αὐτὸν τὸν λογαριασμόν ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν . . . ὑπὸ σφραγίδα . . . μὲ σίγουρον . . .»¹, φαίνεται ὅτι τὰ μεγάλα ἐκεῖνα χρηματικά ποσὰ συνελέγοντο ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν προοριζόμενα δι' ἀνώτερόν τινα σκοπὸν καὶ ὅπως-δήποτε διὰ τὸν ἐλληνικὸν ἀγῶνα.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1819, ἀκολουθῶν τὸν διὰ τρίτην ἤδη φορὰν ἀποκαθιστάμενον εἰς τὸν θρόνον μαρτυρικὸν Πατριάρχη, ἦλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα προηγούμενον Ἀνατόλιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1-1-1819 μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεώς του γράφων τὰ ἐξῆς: «ἐν συντόμῳ γράφω ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ Παναγιωτάτου Δεσπότη κυρίου Γρηγορίου εἰς Κωνσταντινούπολιν»².

Ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν λοιπὸν ὁ Νικηφόρος συνέχισε τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλληλογραφίαν τοῦ ὡς καὶ τὰς μετὰ τὸν Φιλικῶν ἐπαφάς του. Εἰς τοῦτο συνετέλει κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ἐκτίμησις, ἣν ὁ Πατριάρχης ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπόν του καὶ τὴν ὁποῖαν διαβλέπομεν ἐν τινι ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐν ἣ χαρακτηριστικῶς γράφει: «ἰδοὺ παρακαλῶντας τῇ Παναγιότητι ἔγιναν καὶ αἱ δύο ὑποθέσεις»³.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον ἦλθεν εἰς λίαν στενὴν σχέσιν μετὰ τοῦ ἐκ Σερρῶν φλογεροῦ πατριώτου Ἐμμανουὴλ Παπᾶ⁴. Υἱὸς ἱερέως ὁ Ἐμμ. Παπᾶς, εὐφυῆς, ἱκανός, ἀλλὰ καὶ τίμιος, ἀνεδείχθη ἔνωρις μεγαλέμπορος, τὸ δὲ 1810 διωρίσθη πρῶτος τραπεζίτης τοῦ Ἰσμαὴλ βέη τῶν Σερρῶν. Διαφωνήσας ὁμως μὲ τὸν διάδοχον καὶ πρესβύτερον αὐτοῦ υἱὸν Γιουσούφ, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ καταχρασθῆ χρήματα, ἅτινα αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του εἶχον δανεισθῆ παρὰ τοῦ Παπᾶ, καὶ ὁ ὁποῖος ἠπειλήσε καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Παπᾶ ἀκόμη, κατὰ τὴν συνήθη τῶν Τούρκων τακτικὴν,

1. Ἐπιστολὴ 11ης Ἰουνίου 1819.

2. Ὁ Πατριάρχης ἐξαναγκασθεὶς εἰς παραίτησιν τὴν 10ην Ἰουλίου 1808 ἀπεσύρθη εἰς Πρίγκιπον κατ' ἀρχάς καὶ κατόπιν εἰς Ἅγιον Ὅρος (μονὴν Ἰβήρων), ὅπου παρέμεινεν ἀσκητεῶν ἐπὶ ἐννέα συναπτά ἔτη. Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1818 ἀνήλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ ν' ἀποβῆ μετὰ τρία ἔτη ὁ Ἐθνομάρτυς πατριάρχης. Ὁ Γρηγόριος τρίς ἀνήλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Τὸ πρῶτον τὸ 1797 - 1798, τὸ δεύτερον τὸ 1806 - 1808 καὶ τὸ τρίτον τὸ 1818-1821 (ιδεὲ Μ. Γ ε δ ε ω ν, Πατριαρχικοί Πίνακες, Κωνσταντινούπολις 1884, σ. 684).

3. Ἐπιστολὴ 9ης Ὀκτωβρίου 1819.

4. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς (Παπᾶ, κατὰ τὸν Ἰω. Μαμυλάκη ν) ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἐγεννήθη εἰς Δ ο β ῖ σ τ α ν (μετονομασθεῖσαν ἀργότερον εἰς Παπᾶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρός) χωρίον τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται διὰ δύο ὥρας ἀνατολικῶς τῶν Σερρῶν (Ἰω. Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, ἐκδ. β', Θεσσαλονίκη 1950, σ. 63 κέ.).

ἠναγκάσθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1817 νὰ ἀναχωρήσῃ κρυφίως καὶ ἄνευ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν φερμανίου, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο ὁ Γιουσούφ νὰ ἐξοφλήσῃ μέρος τῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια εἶχε δανεισθῆ. Τὸ ὄλον ζήτημα ἐγένετο, δύναται τις νὰ εἶπῃ, κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν, καθόσον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Παπᾶς ἐμυήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1819 παρὰ τοῦ συμπατριώτου του Ἰωάννου Φαρμάκη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς ὁποίας ἔκτοτε διέθεσε τὴν περιουσίαν του, τὴν ψυχὴν του, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά του¹. Ὡς πρώτην καταβολὴν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἄγωνα προσέφερε τότε ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τὸ ποσὸν τῶν χιλίων γροσίων καὶ ἀργότερον ὀλόκληρον τὴν μεγάλην περιουσίαν του ἀνερχομένην εἰς τριακοσίας χιλιάδας ταλήρων διστήλων².

Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε' (10 Ἀπρι-

1. Ὁ Φιλικὸς ὡς ἐξῆς ἐκφράζεται περὶ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ «εάν εἶναι μεγαλυτέρα τιμῆς ἀξίον ὅσοι ἐκτίθενται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ πατρίδος, ἔχοντες πλοῦτον καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, βεβαίως ἀξιοῦται καὶ ὁ Ἐμμ. Παπᾶς τοιαύτης τιμῆς, ὡς ὀρμηθεὶς πρὸς τὸν ἄγωνα οὐχὶ διὰ μεταβολὴν τύχης, ἀλλὰ δι' ἣν ἔφερε πίστιν ἀληθῆ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς χριστιανὸς καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς Ἑλληνα» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. I σ. 392).

Ἄ γέρον Παχώμιος Ἐσφιγμένιτης εἰς χειρόγραφον ἐργασίαν του περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ τοποθετεῖ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δράσιν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1812 καὶ ἐπομένως πέντε τολάχιστον ἔτη πρὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσεώς του, λόγῳ τῆς διαφωνίας του μετὰ τοῦ Γιουσούφ μπεῖ· «ὁ ἐκ Σερρῶν Ἐμμ. Παπᾶς, λέγει, ἴσως ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς ἐμπόρου περιήρχετο τὸ μεταξὺ Σερρῶν καὶ Θεσσαλονίκης τμήμα τῆς Μακεδονίας, κατηγῶν τοὺς διανοουμένους καὶ διεγείρων τὸ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν πρὸς ὑπόδοξιν τῆς σχεδιαζομένης ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ γένους ἀπὸ τῆς τυραννικῆς δουλείας, ἣ δρᾶσις τοῦ ὁποίου ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1812, δηλονότι πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας». Τὴν πληροφορίαν ταύτην ὁ Παχώμιος στηρίζει εἰς τρεῖς ἐπιστολάς πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον, αἱ ὁποῖαι ὁμως νομιζόμεν, ὅτι δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Παπᾶ (ιδεὲ τὰς ἐπιστολάς ἐν I. Μ. α. μ. λ. α. κ. η, Νέα στοιχεία σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χαλκιδικῆς τὸ 1821, Ἀθῆναι 1960, σ. 426 κέ.).

2. Ὁ Ἀλέξ. Ὑψηλάντης ἀπέστειλε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφον ἀπὸ τὸ Ἰσμαήλ τῆς Ρουμανίας· «Φιλογενέστατε κ. Ἐμμανουὴλ Παπᾶ, πληροφορηθεὶς παρὰ πολλῶν καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου, πόσον ἡ εὐαίσθητος ψυχὴ σας καταφλέγεται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔνθεον ἔρωτα, δὲν ἐλπίζω ὅτι θέλετε δεῖξει ἀδιαφορίαν νοθρὰν τώρα, ὅτε ὄλων τῶν τάξεων τοῦ ἐλληνικοῦ γένους τὰ μέλη ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' ὅτι θέλετε φιλοτιμηθῆ καὶ συνεργήσητε εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν καὶ νὰ συγκαταλεχθῆτε εἰς τὸν χορὸν τῶν σωτήρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀκούσατε λοιπὸν τὰς συμβουλὰς τοῦ κ. Παπαδάτου, ὅστις εἶναι διωρισμένος νὰ σᾶς δεῖξῃ εἰς τί πρέπει νὰ ἐνεργήσητε, καὶ στεφάνους ἀειθαλεῖς τῆς ἐκκλησίας θέλει ἐτοιμάσαι ἡ πατρίς διὰ τὴν ἀξιόσεβαστον κεφαλὴν σας. Ὑγιαίνετε. Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς Ἀλέξ. Ὑψηλάντης. Ἰσμαήλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820».

λίου 1821) τὰ ἴχνη τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου χάνονται¹, φαίνεται δ' ὅτι οὗτος ἀκολουθῶν ὄπλαρχηγόν τινα ἢ ἄλλον τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἐκπρόσωπον ἀνεχώρησε κατὰ πάσαν πιθανότητα δι' ἐθνικὴν τινα ἀποστολὴν. Τοῦτον συναντῶμεν ἐνωρίτερον εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του καὶ διὴ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐνθουσιῶντος Φιλικοῦ Ἑμμ. Παπᾶ τὸν Φεβρουάριον ἢ Μάρτιον τοῦ 1821. Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἀπευθυνομένην πρὸς ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς «σεβασμίαν πανοσιότητα» ὁ Νικηφόρος γράφει τὴν 14ην Ἰουνίου 1821 μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας· *«ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφραυνόμεθα μανθάνοντες τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὅμως εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τὸ τέλος, τῇ δυνάμει τοῦ Στρωτοῦ, καταβαλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρωμεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τροπαιον ἐδοξαζομένου τοῦ Παναγίου Θεοῦ, διὰ τῶν ἀγαθοευεργετημάτων τῆς περικλεοῦς πανδοξότητός του καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ χριστεπωνόμενου στρατοῦ. Ἀμήν»*².

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ Ἑμμ. Παπᾶς πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον του πρὸς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν καὶ φίλον του Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην. Ἠγόρασε δι' ἰδίων χρημάτων ὄπλα καὶ πολεμφοδία, ἐφόρτωσεν αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατζῆ Βιζβίκη ἐκ Λήμνου καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ἀπέπλευσε διὰ τὸν Ἄθω, ὅπου θὰ παρεσκεύαζε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ἄθως ἦτο διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Μακεδονίας ὅ,τι καὶ ἡ Λακωνία διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Πελοποννήσου³. Ἐπέλεξε δὲ τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας ὁ Ἑμμ. Παπᾶς, διότι ἀνέμενε τὴν προέλασιν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς νότον, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος πρὸς βορρᾶν, ὡς καὶ τὴν κινητοποίησιν τῶν ἀρματολῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ διασπασθοῦν τοιουτοτρόπως αἱ τουρκικαὶ δυνάμεις. Οὐδέποτε ὅμως ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐγκατελείπετο καὶ ὅτι θὰ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀντικρούσῃ μόνος αὐτὸς ἔστω καὶ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ σταθμεύοντα τότε τουρκικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος συγκεντρούμενος ἠδύνατο νὰ καταπνίξῃ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Μακεδονίας. Ἐγνώριζεν ὅμως καλῶς ὁ Παπᾶς ὅτι ἡ θέσις τῆς Μακεδονίας ἠνόνει τὴν ἐγκαιρον ἀποστολὴν καὶ ἄλλων ἐνισχύσεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ θὰ καθίστα τὴν θέσιν του ἔτι δυσκολωτέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηγορεύετο δυνάμει παλαιότερων σουλτανικῶν φερμανίων ἢ εἰσδοξ τουργικῶν στρατευμάτων εἰς Ἅγιον

1. Ὁ Σπυρίδων Τρικουπίης, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Λονδίνον 1860, τ. 1 σ. 81, μᾶς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φερμανίου περὶ ἐκπτώσεως τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «συνοδευόμενος ὁ Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου τοῦ πιστοῦ του ἀρχιδιακόνου, ἀπήχθη κατὰ διαταγὴν, ὡς φαίνεται μυστικῆν, εἰς τὸ δεσμητήριον τοῦ Μπασταντήμαση».

2. Ἐπιστολὴ 14ης Ἰουνίου 1821.

3. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143.

Ὁρος, ὁ τόπος οὗτος ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐπικίνδυνος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ὡς ἐκ τούτου εἴλκυε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν των. Τοιοῦτοτρόπος αἱ κινήσεις τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ μελετωμένη κἀθοδος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς Ἄγιον Ὅρος περιῆλθεν ἐγκαίρως εἰς γνώσιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ ὁποία καὶ ἔδωκε τὰς δεούσας διαταγὰς κινήσεως πρὸς Θεσσαλονικὴν εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Πραβίφ στρατευμάτων Μπαϊράμ πασᾶ καὶ Ἀρίφ ἀντιστοίχως, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς τυχὸν δημιουργηθησομένης καταστάσεως¹.

Τὸ κατάφορτον ἀπὸ ὄπλα καὶ πολεμefόδια πλοῖον τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ἐφθασεν εἰς Ἄγιον Ὅρος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821, τοῦτον δὲ ὑπεδέχθη ὁ ἀπὸ πολλοῦ μεμνημένος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος μὲ συγκίνησιν καὶ ἐνθουσιασμόν. Μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ὄπλων ὁ Παπᾶς μετέβη εἰς τὰς μονὰς μεγίστης Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἐνθα συναντήσας τὸν παλαιὸν του φίλον καὶ Φιλικὸν Νικηφόρον ἀντήλλαξε γνώμης περὶ τοῦ πρακτέου καὶ κατέστησε τοῦτον ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς «πληρεξούσιόν» του : *«Γράφομεν, γράφει πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν, περὶ τούτου εἰς τὸν ἡμέτερον πληρεξούσιον κύριον Νικηφόρον, χωρὶς τοῦ ὁποίου τὴν εἶδησιν καθὼς εἰς πάντα, νὰ μὴν ἐνεργῆται καὶ περὶ τούτου τίποτε»*².

Ἐπὶ πόσον χρόνον διήρκεσαν αἱ συνεννοήσεις τοῦ Παπᾶ μὲ τοὺς γνωστούς του καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Ἄγιου Ὁρους δὲν γνωρίζομεν. Πάντως βέβαιοι εἶναι ὅτι οὗτος ἐξέθεσεν ὀπωσδήποτε εἰς αὐτοὺς τὸν ἱερὸν τοῦ ἀγῶνος σκοπὸν καὶ τὰς ἐλπίδας αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον διὰ τὴν ἐπιτυ-

1. Ἰδὲ Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 68.

2. Ἰδὲ γράμμα τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα παρὰ Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, σ. 504. Τοῦτο ἄλλωστε μᾶς τὸ βεβαίως καὶ ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησιν του περὶ Ἄγιου Ὁρους» λέγων· «Κατ' αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἡμέρας ἦλθε καὶ ὁ ἄρχων Μανολάκης ὁ ἐκ Σερρών ἀπὸ Κωνσταντινουπόλιν εἰς Ἄγιον Ὅρος· καὶ πρῶτον ὑπῆγεν εἰς τὴν μεγίστην Λαύραν, ἔπειτα εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐκεῖ συναναστράφη μυστικὰ μὲ τὸν φίλον του κύρ Νικηφόρον καὶ μὲ ἄλλους φίλους του, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐδιωρίσθη νὰ διατρίβῃ εἰς τοῦ Ἐσφιγμένου τὴν μονήν, ὅπου ἐμελλον νὰ συσκευθῶν (sic) περὶ τῶν παρατέον· διὰ νὰ κερδιάσων τὸν σκοπὸν των νὰ ἐπαναστατήσων δηλαδὴ τὸ Ἄγιον Ὅρος».

Ὁ Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η ς, Οἱ Μακεδόνες, σ. 65, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς μετέβη τὸ πρῶτον εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἐνθα ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς «ὀργανωθεῖσης ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ καὶ Φιλικῶ πθανότατα Νικηφόρου», ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ἄ κ η ς, Τὸ Ἄγιον Ὅρος, σ. 173, γράφει· «μεταβὰς δὲ (ὁ Παπᾶς) εἰς τὰς μονὰς Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἐνθ' ἦν ὁ φίλος αὐτοῦ Νικηφόρος... ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου».

Ἐπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου μὲ τὸν τίτλον «ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἐπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος» εὕρισκομεν τὸ πρῶτον εἰς ἀπόδειξιν περὶ φορτώσεως κανονισμοῦ πρὸς τὴν μονὴν Διονυσίου (Ἰδὲ Ἐγγραφοὺν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Σεπτεμβρίου 1821).

χίαν του, ἀφοῦ τοῦ ὄλου ἀγῶνος προστάτο ὁ ἰδιαίτερος ὑπασπιστὴς τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Ὁ λόγος οὗτος λοιπόν, ἀλλὰ κυρίως τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται βλέποντες ἐπαναστατημένας ὄλας σχεδὸν τὰς ἑλληνικὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν πλοίων των ἐκυριάρχουν τῆς θαλασσίας περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἐπίστευον ὅτι αὐταὶ θὰ ἔσπευδον εἰς βοήθειάν των, ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη, μὴ ἐπιτρέπουσαι τουρκικὴν κατὰ τοῦ Ἀγίου Ὀρους ἐπιδρομήν, ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ ἀποφασίσουν ὅπως μετὰσχουν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Συνήλθον ὁθεν οἱ προεστῆμενοι τῶν σπουδαιότερων μονῶν εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ μὲ προθυμίαν καὶ συγκίνησιν ἠδύλογησαν πάντες τὸ ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμέσως δέ, λόγῳ τῆς ραγδαίας ἐξελιξέως τῶν γεγονότων, ἤρχισαν μὲ πολλὴν μυστικότητα νὰ στρατολογοῦν ἄνδρας καὶ νὰ κατασκευάζουν φυσίγγια μὲ τὰ ὑλικά τὰ ὁποῖα διέθετον¹. Πόσοι ἐκ τῶν μοναχῶν ἠκολούθησαν τὸν Παπᾶν δὲν εἶναι εἰσέτι ἐξηκριβωμένοι. Ὁ Φιλήμων² ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς «δισχιλίους», ὁ Πύρρος ὁ Θετταλὸς εἰς χιλίους πεντακοσίους, ὁ δὲ Ἰ. Βασδραβέλλης μόνον εἰς χιλίους³.

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην συνέλευσιν ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου, ἦτις συνήλθε περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821, ὁ Παπᾶς φέρεται δανεῖσαι εἰς τὴν μονὴν ταύτην 240 μαχμουτιέδες (3.600 γρόσια), οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν ἐπήφισαν αὐτὸν ὡς ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας⁴. Ἐκ τῆς μονῆς δὲ Ἐσφιγμένου ἀνελθόντες εἰς Καρυὰς περιώρισαν τὸν μπισταντζή

1. Εἰς τὴν ἱστορικὴν περιήγησιν τοῦ Διονουσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ ἀναγινώσκομεν «τότε ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπαρακίνησε τοὺς καλογήρους νὰ σηκωθῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ χτυπήσωσι τὸν Τούρκον καὶ οὕτω νὰ λάβωσι τὴν Θεσσαλονίκην. Οἱ καλόγηροι ἐκείνοι, διὰ τὰ μὴ μείνωσι καὶ αὐτοὶ ἐξω τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ καταφρονῶνται ἐπειτα ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἤκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀρχοντος. Αἶψῃ οἱ Ὑψηλάντου τότε ἔτρεχον παντοῦ ὡς νικητοῦ καὶ τροπαιοῦχου» (ἰδὲ Γ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, Ἐγγραφα Ἀγίου Ὀρους τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1821 - 1832), Ἀθῆναι 1966, σ. 56).

2. Φιλήμωνος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 145.

3. Βασδραβέλλης, Οἱ Μακεδόνες, σ. 75.

4. Τὴν νῆφισιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ὡς ἀρχιστράτηγου τῆς Μακεδονίας μᾶς τὴν ἀναφέρει ρητῶς ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησιν» του (σ. 230): «εὐθύς ἐπήφισαν οἱ εὐρεθέντες τότε προσετώτες εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, τὸν ἀρχοντα Μανολάκην ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας». Ἀλλὰ καὶ ὁ Δημ. Ὑψηλάντης γράφων ἐκ Τριπολιτζᾶς πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸν καθιστᾷ πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὀρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης: «Διὰ νὰ ἐκτελεθῆς δὲ ἐντονότερον τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας ὀρθοῦς καὶ δικαίους σκοποῦς σου, σὲ καταστάινα δι' ἐνσφραγίστου γράμματος πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὀρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι θέλεις ἐξομαλῶναι πολλὰ ἀντιβαίοντα καὶ κατορθῶσαι πολλὰ συμφέροντα ἐνώμων τὴν φρόνησιν μὲ τὴν δύναμιν» (ἰδὲ πλήρη τὴν ἐπιστολὴν ἐν Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. Ἐγγρ. 75).

Χασεκι Χαλῆλ εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου, χοροστατοῦντος τοῦ Μαρωνείας Κωνσταντίου, ἀπηύθυναν θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν προστατίδα τοῦ Ἁγίου Ὁρους Θεοτόκον, ὅπως διαφυλάξῃ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἀλλοθρήσκους. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἡ Ἱερὰ Κοινότης ἀπεφάσισε καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς σφραγίδος διὰ τῆς νέας ἐπαναστατικῆς εἰς σχῆμα ρόμβου μὲ σταυρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὸ ἔτος 1821, γύρωθεν δ' αὐτῆς τὰς λέξεις «Σφραγὶς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους»¹.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ χερσόνησος τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα «ἡμεῖς οἱ ἐν Χερσονήσῳ Κασσάνδρα, γράφουν, ἐσηκώσαμεν τ' ἄρματα κατὰ τοῦ τυράννου μας»², προτρέπουν δὲ καὶ τοὺς Ἀγιορείτας νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Ὄταν ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπληροφορήθῃ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ μὲ τὰ παληκάρια του εἰς τὰ Μαντεμοχώρια καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἐνισχύσει καὶ ἄλλων τμημάτων νὰ συνεχίσῃ τὴν προέλασιν πρὸς κατάλυψιν τῆς Θεσσαλονίκης³. Θεωρῶν δὲ τὴν Κασσάνδραν «τεῖχος καὶ ὀχύρωμα μέγιστον τοῦ Ἁγίου Ὁρους»⁴, ἀποστέλλει διὰ θαλάσσης τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἐξεγερθέντας ἐκεῖ τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἀναχώρησίν του ἤδη διὰ ξηρᾶς⁵.

Ἀτυχῶς ὅμως ἡ προέλασις αὐτῆ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ δὲν εὐδωδῶθη. Τὰ εἰς τὸ στενὸν τῆς Ρεντινῆς συγκεντρωθέντα ἔνοπλα τμήματά του ἠναγκάσθησαν τὴν 15ην Ἰουνίου 1821 νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ

1. Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, εἰς σημείωμα τῆς 3ης Ἰουλίου 1821, ὑπάρχει ἡ πληροφορία περὶ τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης σφραγίδος. Φωτοτυπίαν αὐτῆς βλέπει τιν ἐν Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, σ. 469.

2. Τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἀνταρτικῶν τμημάτων τῆς Κασσάνδρας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 Μαΐου 1821 εὐρίσκει τις εἰς τοῦ Φ ι λ ῆ μ ο ν ο ς, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 431.

3. Πληροφορηθεὶς ταῦτα ὁ διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης Γιουσούφ μπέης ἀπεθριώθη καὶ πρὸς ἐκδίκησιν διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κρατουμένων Ἑλλήνων, ὡς καὶ τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ Φιλικοῦ ἐπισκόπου Κίτρους Ἰωσήφ, ὅστις ἀνεπλήρου τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, παρὰ Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 66.

5. Εἰς τὴν «Διήγησιν» τοῦ Δοσιθέου εὐρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ταύτην περὶ Νικηφόρου: «Ἀπεφάσισαν ὁ ἄρχων Μανολάκης νὰ εὐγῆ εἰς τὰ ἔξω τοῦ Ὁρους χωρία, ὁ δὲ κῆρ Νικηφόρος νὰ περάσῃ εἰς Κασσάνδραν διὰ θαλάσσης» (αὐτόθι, σ. 230). Μάλιστα εἰς τὴν Ἱερὰν μονὴν Διονυσίου σώζεται ἀπόδειξις, μὲ ὑπογραφήν τοῦ Νικηφόρου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται ὅτι οὗτος παραλαμβάνει ἐκ τῆς μονῆς κανόνιον, ὅπερ ἀποστέλλει εἰς Κασσάνδραν πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν: «εἰς παραλαβὴν ἐνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὅποιον ἐστάληκεν εἰς Κασσάνδραν εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν» (τὴν ἀπόδειξιν ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 73).

του Μπαϊράμ πασά, όστις και πολυαριθμότερος ήτο, αλλά και έξ άπόψεως έξοπλισμού δέν ήτο δυνατόν νά συγκριθῆ με τούς επαναστάτας, οί όποιοι ούδὲ μπαρούτι άρκετόν είχαν¹. Πρὸ τοῦ κινδύνου νά σφαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων και τοῦ πανικοῦ όστις κατέλαβε τούς πάντας, ήρχισαν νά καταφεύγουν εἰς τὸ "Άγιον Όρος άνδρες, γυναίκες και παιδία, άκόμη δὲ και οί ὑπὸ τὸν Έμμ. Παπᾶν Άγιορεῖται μοναχοί. Άναγκασθεις εἰς ὑποχώρησιν ὁ Έμμ. Παπᾶς κατηυθύνθη διὰ τοῦ Πολυγύρου εἰς τὴν Κασσάνδραν και ὠχύρωσε τὸν λαϊμὸν τῆς άρχαίας πόλεως Ποτειδαίας (Πόρτες) με άντικειμενικὸν σκοπὸν νά άναχαιτίσῃ ἐκεῖ τὴν προέλασιν τῶν Τούρκων. Ταυτοχρόνως στέλλει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Άθωνος τὸν Ρήγαν Μάνθον με τὴν έντολήν ὅπως μὴ επιτρέψῃ τὴν εἰσοδὸν τῶν Τούρκων εἰς τὸ "Άγιον Όρος. Ἡ πρώτη ὁμως έπαφή, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ρήγας με τούς προϊσταμένους τῶν μονῶν εἰς τὰς Καρυάς, δέν ήτο ένθαρρυντική. Οί Άγιορεῖται έπηρεασθέντες ἀπὸ τὸν πανικὸν όστις εἶχε καταλάβει πάντας τούς καταφυγόντας εἰς τὸ "Άγιον Όρος άνέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Άθω εἰσδύρησιν τῶν Τούρκων. Τόσον ὁμως τὸ μέτωπον τοῦ Άγίου Όρους ὅσον και τὸ τῆς Κασσάνδρας, άν και μετὰ δυσκολίας, έκράτηθησαν². Έχομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι, εάν ταυτοχρόνως με τὴν μάχην τῆς Ρεντίνης ένικούντο και οί άρματολοὶ τοῦ Όλύμπου, τῶν Πιερίων και τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, άλλοια θά ήτο ἡ κατάστασις εἰς τὴν περι τὴν Θεσσαλονίκην περιοχὴν ταύτην.

Γ. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Μετὰ τὴν δυσμενῆ έκβασιν τοῦ άγῶνος τοῦ Έμμ. Παπᾶ οί Άγιορεῖται άπεφάσισαν νά διαχωρίσουν τὰς έναντι τοῦ άγῶνος εὐθύνας των και, άνεξαρτήτως τῶν μετὰ τοῦ Έμμ. Παπᾶ συμπεφωνημένων, άπέδωκαν εἰς τὸν άπεσταλαμένον αὐτοῦ Ρήγαν Μάνθον τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς και *(τοῦ άρχηγοῦ και ὑπερασπιστοῦ τοῦ έλληνικοῦ στρατεύματος)*. Οὔτω, και-

1. Τουναντίον ὁ Φιλιππων ὡς ἐξῆς ἐπὶ τὸ ὑπερβολικότερον εκφράζεται περὶ τῆς ἐν Άγίῳ Όρει στρατιωτικῆς τότε καταστάσεως: «οὔτε ὀχυρότητος και τηλεβόλων τινῶν, οὔτε ὀπλων ψιλῶν και πολεμοφοδίων ίκανῶν έστεροῦντο τὰ μοναστήρια...δεκάκις χίλιοι μοναχοί, ίσαριθμους άλλους λαϊκοὺς λαϊκοὺς ὀλοφόρους έχοντες και ὀχυρούμενοι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ήδύναντο νά πολεμήσουν οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βαρβάρων, αλλά και κατὰ πολυαριθμότερου έξωτερικοῦ στρατοῦ. Κατὰ θάλασσαν δὲ, ὡς ἡ Σάμος ἐσώθη...οὔτω και ὁ Άθως ἐσφζετο εὐκολότερον, ὡς μὴ χορηγῶν τοῖς ἐχθροῖς θέσεις ειδικῶς δεξιάς πρὸς ἀποβάσεις» (Δοκίμιον περὶ τῆς Έλληνικῆς Έπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284).

2. Ἰδὲ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 78 κέ. Πρβ. και Άπ. Βακαλοποῦλου, Νέα ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴς επαναστάσεις τοῦ 1821 και 1854 στὴ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1956, σ. 9 κέ.

τοῖς ὅτις οὗτος τοῦ Ρήγα δὲν διέφερον ἐκείνου τοῦ Παπᾶ, ὁ τελευταῖος οὗτος παρεγνωρίζετο τελείως ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν, εἰς τὸ ἐξῆς δὲ τὴν Κοινότητα διηύθυνε καὶ κατηύθυνεν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ὁ Ρήγας, πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ¹. Ὁ τελευταῖος πληροφορηθεὶς τὴν εἰς Καρυὰς ἐγκατάστασιν «Διευθυντηρίου» ἐξ ἑπτὰ πληρεξουσίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἦτο ὁ Ρήγας, καὶ προσκληθεὶς προφανῶς ὑπὸ τῶν παραμερισθέντων προϊσταμένων τῶν μονῶν, ἀπεβίβασθη τὴν 27ην Ἰουλίου μὲ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ἐξήκοντα ἄνδρας εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ ἐκεῖθεν ἀνήλθεν εἰς Καρυὰς. Ἐκεῖ εἰς σύσκεψιν τῶν ἐκπροσώπων ὄλων τῶν μονῶν, εἰς ἣν παρίστατο καὶ ὁ Ρήγας, μετ' ὀξείαν ἀντίθεσιν καὶ διαμάχην μεταξὺ τῶν δύο ὀπλαρχηγῶν, ὁ Παπᾶς διέταξε τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, ὅπερ ἀποτελεῖ οὐχὶ μόνον ἠλιθίαν, ἀλλὰ καὶ τραγικὸν σημεῖον εἰς τὴν ὄλην ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Παπᾶς εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ Ρήγα ἐνέργειάν του ταύτην, ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ἄ κ η ς², πρὸς ὄν συμφωνεῖ καὶ ὁ Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η ς, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς προέβη εἰς τοῦτο εὐρεθεὶς ἐν ἀμύνη, καθόσον ὁ Ρήγας διαφωνήσας εἰς ὀρισμένα σημεῖα τακτικῆς ἐπετέθη ἐναντίον του διὰ τὸν φονευσῆ³. Πάντως ἡ φοβερὰ αὕτη ἐνέργεια τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ πολυτιμοῦς ὑπηρεσίας προσενεγκόντος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἐθνους Ρήγα παραμένει εἰσέτι ἀδικαιολόγητος.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν νέαν σύνθεσιν τῆς διοικητικῆς μορφῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅσον τοῦλάχιστον ἀφέωρα εἰς τὰ ζητήματα στρατηγικῆς, ἐξέχουσιν θέσιν κατέλαβεν ὁ «ἀνδρεῖος πολεμιστῆς καὶ ἔντιμος πατριώτης», ἔμπιστος τοῦ Παπᾶ, Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος, τὸν ὁποῖον, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγχθη,⁴ εἶχε μαζί του εἰς Κασσάνδραν. Τοῦτον ὁ Παπᾶς διώρισε «πληρεξούσιον» του, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως παρευρίσκηται πάντοτε ἐκεῖ, ὥστε

1. Ἰδὲ Μ α μ α λ ἄ κ η, ἔ.ἀ., σ. 56 κέ.

2. Σ μ υ ρ ν ἄ κ η, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 175 κέ.

3. Β α σ δ ρ α β ἔ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 83.

4. Ἰδὲ Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 63. Τὰ αὐτὰ περίπου διαλαμβάνει διὰ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ὁ Δ ο σ ἰ θ ε ο ς εἰς τὴν «Διήγησιν» αὐτοῦ περὶ Ἁγίου Ὄρους (σ. 230). «Τότε λοιπὸν μὲ θέλημα τοῦ Ἀρχοντος καὶ τῶν πατέρων τοῦ Ὄρους ἐψηφίσθη ὁ κύρ Νικηφόρος Διοικητῆς καὶ Κριτῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὰ ὅποια αὐτὰ ἀπεφασίσθησαν τὸ δεύτερον ὅταν ἦλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, ὁ Ἀρχων καὶ ἡ ἱερὰ Σύναξις: νὰ εἰσακούεται ὁμως ὁ κύρ Νικηφόρος μὲ τὴν κοινὴν Σύναξιν τοῦ Ὄρους καὶ μὲ τοὺς ἁγίους ἐπιστάτας, νὰ κρίνῃ δηλαδὴ καὶ νὰ διορθῶνῃ τοῦ καθένα μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ διάκρισιν πολλήν, ὡς ἐπίσταται».

«νά διενεργῶνται αἱ ἐκ τοῦ κοινοῦ ὑποθέσεις διὰ τῆς παροσιότητός του, ὡς ἐπέχοντος τὸν ἡμέτερον τόπον, τακτικώτερον καὶ νὰ ἐκτελῶνται ταχύτερον». Ἐδῶκεν ἐπίσης ἐντολὴν ὅπως οἱ προϊστάμενοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὑπακούουν εἰς αὐτὸν καὶ οὐδέποτε νὰ γίνηται τι ἄνευ τῆς γνώμης του: «*Ὅθεν καὶ ὑμεῖς ἅπαντες κοινῶς κατὰ χρέος νὰ τὸν ὑπακούετε καὶ νὰ διενεργήτε πᾶν ὅ,τι κοινοφελῶς καὶ συμφέρον τῇ ἀποφάσει τῆς παροσιότητός του, χωρὶς νὰ δύνασθε νὰ ἀποφασίζητε τὸ παραμικρὸν ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ*». Τοιοτοτρόπως ὁ Νικηφόρος μετ' ἀπόφασιν τοῦ Παπᾶ καὶ τῶν προϊσταμένων τοῦ Ἁγίου Ὁρους διορίσθη «*Διοικητῆς καὶ κριτῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους*», ὁ δὲ Παπᾶς καθησυχάσας πῶς τὴν δεξύτητα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει καταστάσεως ἐπέστρεψε περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου διὰ θαλάσσης εἰς Κασσάνδραν¹.

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀναχώρησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ὁμοῦ ἤρχισαν οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν μονῶν τῶν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ἐπωφελῆ ἐκβασιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτο καὶ μάλιστα ἡ ἄρνησις τῆς μονῆς Λαύρας καὶ ἄλλων τινῶν νὰ πληρώνουν τὰ χρήματα, ἅτινα ταῖς ἐζητοῦντο χάριν τοῦ ἁγῶνος, ἐξηνάγκασε τὸν Παπᾶν νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν δριμείαν ἐπιστολήν, ἣτις, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν πρόσφατον εἰσέτι ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, μεγάλως ἐνίσχυσε τὴν θέσιν τοῦ «Ἀρχηγοῦ» Χαρτοφύλακος Νικηφόρου, δυναμένου εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησιν του ὡς θέλησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ καὶ τοῦ ὄλου ἑλληνικοῦ ἁγῶνος: «*Ὁ δὲ κτὼ Νικηφόρος καθήσας εἰς τὸν τόπον τοῦ ἁρχοντος... ἔρριπεν εὐθὺς δόσιμον εἰς τοὺς καλογήρους, καὶ εἰς τὸ δόσιμον αὐτὸ ἐφυλακίσθησαν πολλοί*»². Ὁ Νικηφόρος δηλαδὴ μὲ τὰ νέα του δικαιώματα ἐπέβαλε γενναίαν ἀναγκαστικὴν εἰσφοράν, «δόσιμον», εἰς τὰς μονάς, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν (ὡς τῆς Λαύρας, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Παντοκράτορος κ. ἄ.) ἀπεφάσισαν νὰ μεταφέρουν τοὺς θησαυροὺς τῶν ὑπ' αὐτοὺς μονῶν εἰς τὰς νήσους Σκόπελον, Σκιάθον καὶ Ὑδραν, φοβούμενοι ρευστοποίησιν αὐτῶν³.

Ἡ ἐκ τῆς βαρείας ταύτης φορολογίας δημιουργηθεῖσα δυσἀρέσκεια ὁμοῦ εἰς ἀπάσας τὰς μονάς, ἡ προηγηθεῖσα ἐκτέλεσις τοῦ Ρήγα, ὁ παραμερισμὸς τινῶν τῶν προϊσταμένων ἐκ τῆς κοινῆς Συνάξεως, τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐπαναστάται δὲν εἶχον ἐπιτυχίας καὶ αἱ δελεαστικαὶ προτάσεις τῶν Τούρκων περὶ συνθηκολογήσεως, ἤρχισαν νὰ ἐμβάλλουν τοὺς Ἁγιορείτας εἰς σκέψεις διὰ τὴν ἐξεύρησιν τρόπου, ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ τὸ Ἅγιον Ὅρος

1. «Ταῦτα λοιπὸν καλῶς διορθώσας ὁ Ἄρχων Μανολάκης... καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Κασσάνδραν» (Δοσιθέου, «Διήγησις», σ. 231-232).

2. Δοσιθέου, «Διήγησις», σ. 232.

3. Ἰδὲ Ἄ. Λιγνοῦ, Ἄρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας, Πειραιεὺς 1921-1932, τ. 8 σ. 194.

τὴν παλαιὰν ἡσυχίαν του, ἧς ἀπέλαυνεν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν¹.

Τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχητικὰς σκέψεις τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ περὶ τῆς περαιτέρω στάσεως τῶν Ἁγιορειτῶν ἔναντι τοῦ ἀγῶνος² ἠῤῥηξαν ἔτι πλέον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ ἀπροθυμία τῶν μονῶν νὰ τοῦ ἀποστείλουν μαρτυροῦν καὶ σίτον, ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ «μὲ προσθήκην περισσοτέρων», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ ἀπροθυμία ἀποστολῆς ἐνισχύσεων, εἰς τὰς ὁποίας πολὺ ἠλπίζεν³ ἐκ μέρους τοῦ Διαμαντῆ⁴ τῆς περιοχῆς τοῦ Ὀλύμπου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ Ναούσης καὶ Σερρῶν, διὰ τοῦ Φιλικοῦ μητροπολίτου Χρυσάνθου.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Κεσσάνδραν εἶχε καταστῆ δεινή. Οἱ πολεμισταὶ τῆς ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, τὰ δὲ ἐπαναστατικὰ πλοῖα, μὴ λαμβάνοντα πλέον ἄρκετὰ χρήματα καὶ εἶδη, ἐγκατέλιπον τὸν Θερμαϊκόν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ πτώσις τοῦ μετώπου αὐτοῦ πρὸ τῆς ραγδαίας προελάσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀμποῦλ Ἀβουῦδ τὴν 31ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1821.

Ἡ πτώσις τῆς Κασσάνδρας ἐδημιούργησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὸν Ἄθω. Αἱ γῶνμαί τῶν Ἁγιορειτῶν ἐδιχάσθησαν. Διαβλέποντες οὗτοι σκληρὰν τὴν τιμωρίαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον ζητοῦντες νὰ ἀποστείλῃ πρὸς φύλαξιν τοῦ Ἁγίου Ὀρους τοὺς ὑπὸ τοῦ Παπᾶ ἀναμενομένους, πλὴν οὐδέποτε φθάσαντας, ἀρματολοὺς τοῦ Διαμαντῆ ἵνα, καθὼς ἔγραφον, προφθάσῃ αὐτὴ ἡ δύναμις νὰ ἐξοστρακίσωμεν τῇ βοήθειᾳ τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τοὺς ἐχθροὺς μας βαρβάρους⁵.

1. Ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀντικατάστασις τῆς ἐπαναστατικῆς τοῦ Ἁγίου Ὀρους σφραγίδος διὰ τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς τοιαύτης εἶχε τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐπεθύμουν νὰ ἐξαφανισθῇ πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ ἔφερε τὴν παλαιὰν σφραγίδα, ἵνα μὴ ἀποτελέσῃ τοῦτο ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν Ἁγιορειτῶν εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

2. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εὐρισκόμενος ἐν ἀπογνώσει ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ πρὸς τοὺς Ἁγιορεῖτας «ἔχομεν γράψει τῷ ἡμετέρῳ πληρεξουσίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ νὰ μᾶς στείλῃτε πεντακοσίαι ὀκάδας μολὸβδου, καὶ εἰσέτι δὲν τὸ εἶδομεν. Ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ μᾶς ἐξαποσταλῇ τὸ συντομώτερον, καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς ἐτοιμάσῃτε ἄλλας πεντακοσίας ὀκάδας διὰ νὰ μᾶς τὸ στείλῃτε ἐπομένως, διότι ἔχομεν ἀνάγκην μεγάλην περὶ τούτου. Τὸ περιμένον ἐφευκτα ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλο μέρος δὲν εὐρίσκεται, καὶ ἄς μὴ σᾶς πειράξῃ τίποτε, διότι ὕστερον αὐτὸ καὶ αὐθις τὸ ἐπιστρέφομεν μὲ προσθήκην περισσοτέρων» (Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 74).

3. «Ἔως αὖριον περιμένονεν καὶ τὰ ἀπὸ Ὀλύμπου στρατεύματα, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἐστείλαμεν αὐτοῦθεν πλοῖα διὰ τὴν μετακόμισίν των.» (Μ α μ α λ ἄ κ η, ἔ. ἁ., ἀριθμ. ἔγγρ. 33).

4. «Τὸ νὰ στείλωμεν κατὰ τὸ παρόν, ὡς μᾶς γράφετε, βοήθειαν δὲν μᾶς συμφέρει κατὰ τὸ ἐδικόν μας πλάνον.» (Φ ι λ ἡ μ ο ν ο ς, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 489).

5. Ἰδὲ Ἄ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ο υ Λ α υ ρ ι ῶ τ ο υ, Ἐγγραφα Ἁγίου Ὀρους, σ. 46.

ἀπὸ δὲ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην ζητοῦντες τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων καὶ ἰδίως διὰ πλοίων'. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθησαν νὰ ἀμυνθοῦν καὶ ἤρχισαν νὰ προβαίνουν εἰς ἐτοιμασίας.

Ἡ θαρραλέα ὁμως διάθεσις αὐτῶν παρέλυσε καὶ ἀπεπνίγη πρὸ τοῦ φόβου τῶν ἄλλων, οἱ ὅποιοι καὶ περισσότεροι ἦσαν καὶ ἀποφασισμένοι νὰ δεχθοῦν τὰς δελεαστικὰς προτάσεις, τὰς ὁποίας ἐκόμισαν ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἄμποῦλ Ἀβουδ. Μεταξὺ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτοῦ μάλιστα ἦσαν καὶ Ἑβραῖοι ἐκ Θεσσαλονίκης², τοὺς ὁποίους ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐπονειδιστον ταύτην πρᾶξιν ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον καὶ γενικῶς πρὸς τὸ ἐπιχειρηματικὸν τοῦ Ἑλληνος πνεῦμα. Οὗτοι ἤλθον ἀρχικῶς εἰς τὴν μονὴν Χιλανδαρίου τὴν 8ην Νοεμβρίου 1821, οἱ δὲ Χιλανδαρινοὶ ἀνέλαβον νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς προϊσταμένους τῶν ἄλλων μονῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφάσισαν μετὰ σύσκεψιν νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους τῶν εἰς Καρυὰς πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κασσάνδρας, καὶ λήψιν ἀναλόγων ἀποφάσεων. Ἐκεῖνο ὁμως ὅπερ κυρίως ἀπησχόλει αὐτοὺς ἦτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑποταγὴν μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ὀδυνηροῦς ὄρους. Ἡ σύσκεψις τῶν ἐκπροσώπων τῶν μονῶν ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου τὴν νύκτα τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην Νοεμβρίου, δὲν ἐκλήθη δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος.

Εἰς τὴν σύσκεψιν ἐκεῖνην ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ πασᾶ μὴ διασωθεῖσα³ καὶ μετὰ συζήτησιν ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιρριφθῇ ὅλη ἡ εὐθύνη τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἁγίῳ Ὁρει καταστάσεως εἰς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, εἰς τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Τοῦρκος διοικητής, νὰ εἰδοποιηθοῦν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πασᾶ ὅτι δέχονται τὰς διαπραγματεύσεις καὶ νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἀποστολῆς εἰς τὰς ἡσους 5-6 χιλιάδων προσφύγων καὶ κυρίως γυναικοπαίδων, τὰ ὅποια εἶχον καταφύγει εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἐκ τῶν πέραξ ἐπαρχιῶν⁴.

Πόσον ὁμως ἄστατος τυγχάνει ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! Ὁ

1. Λιγνοῦ, Ἀρχεῖον Ὑδρας, τ. 7 σ. 271. Ἴδὲ καὶ Φιλιμονοῦ, ἔ.ἀ., τ. 4 σ. 121.

2. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 273, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Θεσσαλονικὴ κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας, Θεσσαλονικὴ 1946, σ. 18 κέ. Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς F. Rouqueville, εἰς τὸ ἔργον του Histoire de la régénération de la Grèce, Paris 1824, τ. 3 σ. 263, γράφει ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐβλεπε τοὺς Ἑβραίους νὰ φέρουν στρατιωτικὰς στολὰς.

3. Ἴσως ἡ ἐπιστολὴ ἐκεῖνη νὰ ἦτο ὁμοία μὲ τὴν σταλείσαν πρὸς τοὺς Κασσανδρινούς, τὴν ὁποίαν εὐρίσκει τις παρὰ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 91.

4. Ἴδὲ Παν. Χρηστοῦ, Ἀθωνικὴ πολιτεία, Θεσσαλονικὴ 1963, σ. 66 κέ. Πρβ. καὶ Β. Α. Βασιλικοῦ, Χαλκιδική, Θεσσαλονικὴ 1938, σ. 31.

μέχρι χθὲς κηρυσσόμενος ὑφ' ὄλων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν «θεόπεμ-
πτος καὶ σωτήρ» ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἐλπίς ὅτι θὰ νικήσῃ, σήμερον στιγματί-
ζεται ὡς κακούργος, διότι ἐφάνη ἡττηθεῖς! Εὐτυχῶς, ἐνῶ ἐπερρίπτετο πλή-
ρης ἡ εὐθὺνη εἰς τοὺς τρεῖς πρωτεργάτας τῆς ἀγιορειτικῆς ἐπαναστάσεως,
ταυτοχρόνως ἐλαμβάνετο μέριμνα, ὅπως εἰδοποιηθοῦν οὗτοι ἐγκαίρως,
ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Ἅγιον Ὅρος πρὶν ἢ εἰσελθοῦν εἰς αὐτὸ
οἱ Τοῦρκοι ¹. Μάλιστα διὰ νὰ παραπλανήσουν τὸν ἤδη ἐλευθερωθέντα Τοῦρ-
κον διοικητὴν, πείθουν αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν μονὴν Ἑσφι-
γμένου, ἵνα συλλάβωσι τοὺς πρωταίτιους τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ ὅποιοι δῆθεν
εἶχον δραπετεῦσαι ἐκ Καρυῶν. «Σήμερον ἀπ' ἐδῶ ταῖς Καρυαῖς ἔφυγε, γράφει
ὁ Τοῦρκος διοικητής, ὁ λεγόμενος Ἀρχοντας μετὰ τοῦ ἐπαράτου καὶ ὀπα-
δοῦ του Νικηφόρου».

Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς μὴ ἐλπίζων πλέον εἰς βοήθειαν παρ' οὐδενὸς ἀντελήφθη
ὅτι πᾶσα περαιτέρω ἀντίστασις εἰς οὐδὲν θὰ ὠφέλει, μᾶλλον δὲ θὰ ἐγίνετο
αἰτία καταστροφῆς καὶ βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους,
διερ οὐδόλως ἐπεθύμει ². Ἡναγκάσθη λοιπὸν μὲ πόνον ψυχῆς νὰ ἐγκαταλεί-

1. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς μετὰ τὴν πῶσιν τῆς Κασάνδρας εἶχεν ἔλθει εἰς Ἅγιον Ὅρος
καὶ δι' εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου, ἵνα συσκεφθῇ μετὰ τῶν προϊσταμένων περὶ τοῦ πρακτέ-
ου μετὰ τὰς ἀτυχεῖς ἐπιχειρήσεις. Μάλιστα ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μὲ πολλὴν πικρίαν
γράφει ἀργότερον κατὰ τῶν Πατέρων καὶ ἀδελφῶν τοῦ Ἁγιορειτῶν «*Ἀφοῦ ἐβγήκαν, λέγει,
εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ Ἅγιον Ὅρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν Ὀθωμαν-
ικὴν ἐξουσίαν... ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινοῦ κινδύνου ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ... ἀπεφά-
σισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωτὶ μὲ πιάσῃσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν... μαθὼν
δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην μολίς διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρυᾶς*».
(Ἐπιστολὴ πρὸς ὀσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, 20 Ἀπριλίου 1824). Ὁ Νικηφόρος ὄν-
τως εἶχε πιστεῦσαι ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐπεδιώξαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὸ τοιοῦτον ὅμως
δὲν δύνανται νὰ εὐσταθήσῃ λογικῶς, διότι ἂν ὄντως οἱ προϊστάμενοι ἐπεθύμουν τὴν σύλ-
ληψιν αὐτοῦ θὰ τὴν ἐπραγματοποιοῦν ἀμέσως καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνέβαλον διὰ τὴν ἐπομένην,
ὡς ἀπεφάσισαν οἱ προϊστάμενοι, ἵνα μὴ ὁ Νικηφόρος ἐκ φόβου ἐγκαταλείψῃ τὸ ταχύτε-
ρον τὸ Ἅγιον Ὅρος, ὁ δὲ Τοῦρκος πιστεῦσῃ ὅτι ὄντως ἐπεδιώχθη ἡ σύλληψις αὐτοῦ.
Εἰς τὸ ἔγγραφο, τὸ ὅποιον δημοσιεῖται ὁ Λ α υ ρ ι ὠ τ η ς, ἔ.ἀ., σ. 55, βλέπομεν ὅτι ὁμᾶς
μοναχῶν εἶχε μεταβῆ εἰς Ἅγιον Μάμαντα μὲ σκοπὸν νὰ προσκυνήσῃ τὸν πασᾶν.

2. Τὴν βεβηλώσιν ταύτην ἐκφράζει μὲ τὰ μελανότερα χρώματα εἰς ἐπιστολὴν τοῦ
ὁ Νικηφόρος, τὴν ὅποιαν εὐρίσκομεν παρὰ Σ μ υ ρ ν ἄ κ η, Τὸ Ἅγιον Ὅρος, σ. 183-184.
Καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσόν, τὸ ὅποιον ὑπεχρέωθησαν οἱ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους προϊστάμε-
νοι νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸν κατακτητὴν, ἔχομεν δι' ἴσταμένας πληροφορίας. Ὁ Τ ρ ι κ ο ὕ π η ς
καὶ ὁ Φ ι λ ἡ μ ω ν ἀναφέρουν τὸ ποσὸν τῶν δυὸμισι ἑκατομμυρίων γροσίων, ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν
ἄ κ η ς καταβιβάζει αὐτὸ εἰς ἐνάμισι ἑκατομμύριον. Ἄλλοι δὲ ἐμφανίζουν ἄλλα ποσά.
Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅμως ὅτι εἰς τὸ πρὸς τοὺς μοναχοὺς φηρμάνι οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ φό-
ρων καὶ ἀποζημιώσεων, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν ἀρχῇ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ
ἀποζημιώσεων καὶ μόνον ὅταν ἐσταθεροποιήθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ἤρχισε
νὰ αὐξάνῃ κατὰ βούλησιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ πληρωτέον ποσόν (ἰδὲ Β α σ ι λ ι -
κ ο ὐ, ἔ. ἀ., σ. 30).

ψη μετὰ τοῦ ἡγουμένου Εὐθυμίου τὸ Ἅγιον Ὅρος, κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Ὑδραν, παρὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24-10-1821 συγκινητικὴν ἔκκλησιν τῶν ἐπιζώντων ἡρώων τῆς Κασσάνδρας¹, ὅπως παραμείνῃ πλησίον αὐτῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅπως συνεχίσῃ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὁρους τὸν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ ἀγῶνά του. Αἱ συγκινήσεις δὲ τὰς ὁποίας ὑπέστη διὰ τὸ ἀτυχὲς τέλος τοῦ ἀγῶνός του, αἱ στερήσεις καὶ αἱ πικρίαι, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατ' αὐτόν καὶ σὺν τούτοις ἢ διαρκῆς σκέψις ὅτι ἀπώλεσε τὴν Κασσάνδραν καὶ τὴν νύμφην τοῦ Θερμαϊκοῦ, τὴν Θεσσαλονίκην, συντέλεσαν ὥστε ἡ εὐγενικὴ καὶ πατριωτικὴ του καρδία νὰ παύσῃ νὰ κτυπᾷ, ἐνῶ ἀκόμη εὐρίσκετο ἐν πλῶ πρὸς τὴν Ὑδραν, ὅπου ἐπίστευεν ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐνισχύσεις πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος τῆς Μακεδονίας. Τοὺς ὀφθαλμούς του ἔκλεισεν ὁ συνοδεύων αὐτὸν υἱὸς τοῦ Ἰωάννης², τὴν δὲ πρώτην εὐχὴν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του ἀνέπεμψεν εἰς Κύριον ὁ ἡγούμενος Εὐθύμιος. Ὁ νεκρὸς του μεταφερθεὶς εἰς Ὑδραν ἐκηδεύθη μὲ τιμὰς ἀντιστρατήγου.

Τὸ θλιβερὸν τέλος τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οὐδεὶς ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς εὕρισκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὅλου ἀγῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος ἐκτιμῶν τὴν σημασίαν τῆς ἐν Χαλκιδικῇ ἐπαναστάσεως νὰ ἀπέδιδε τὴν ἐμπέπουσαν εἰς αὐτὴν προσοχὴν. Μόνον μετὰ διетία, ὅτε ἐσυστηματοποιήθη ὁ ἀγὼν ἐν Πελοποννήσῳ, διέγνωσαν οἱ ἰθύνοντες πόσον ἐξυπηρετικὴ θὰ ἦτο διὰ τὸ ἔθνος ἢ ὑπαρξίς ἰσχυρᾶς ἐπαναστατικῆς ἐστίας εἰς τὴν Χαλκιδικὴν, ἥτις θὰ ἀπετέλει διαρκῆ ἀπειλὴν κατὰ τῶν νότων τῶν Τούρκων. «Ἐὰν συγχρόνως ἐκινούνητο οἱ Ὀλύμπιοι, λέγει ὁ ἔθνικός μας ἱστορικός Κων. Παπαρηγόπουλος, τὸ ἐπιχειρήμα ἡδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ»³.

Φαίνεται ὁμως ὅτι μέγα μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἄδοξον τέλος τοῦ ἀγῶνος τῆς Χαλκιδικῆς φέρουν καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, οἱ οἱ ὁποῖοι ὑποκύψαντες εἰς ψυχικὴν ἀδυναμίαν καὶ φεισθέντες τοῦ πλοῦτου

1. Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 87.

2. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Ἰωάννης πίπτει ἀργότερον μαχόμενος εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ἐκ τῆς αἰτήσεως δὲ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ υἱὸς τοῦ Παπᾶ Κων/νος τῆ 1865 πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως, πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εἶχε πολλοὺς υἱούς· «μαθόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Βιέννῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μας καὶ παραλαβόντες ἐκ τοῦ ἐκεῖ καταστήματος τὴν λοιπὴν περιουσίαν, ἔσπιυσαν ἐναντιῶθα, καὶ ἀρπάσαντες τὰ ὄπλα ἐμάχοντο παντοῦ ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἐλευθερίας μέχρις ὅτου ὁ μὲν Ἄθανάσιος πολεμῶν εἰς Ἀταλάντην καὶ συλληφθεὶς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπήχθη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἀπεκεφαλίσθη ...καὶ ὁ Νικόλαος καταπολεμῶν καὶ κατατροπῶν ἀνδρείως τοὺς ἐχθρούς εἰς Καματερόν ἀπώλεσθη» (ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ φακέλλου τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ).

3. Κ ω ν. Παπαρηγόπουλου, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7, Ἄθη-
ναι 1932, σ. 61.

τῶν μονῶν «οὔτε προθυμίαν οὔτε καρτερίαν ἱκανὴν ἐδειξαν»¹ καὶ ἐδέχθησαν νὰ ἔλθουν εἰς κρυφίας διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν ἀχαρακτήριστον ταύτην πρᾶξιν τῶν ἐμέμφθησαν τόσον ἡμέτεροι², ὅσον καὶ ξένοι ἱστορικοί.

Βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἅγιον Ὅρος προσέφερε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας εἰς τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔργου τῶν μοναχῶν, τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, διὰ τῆς καλλιέργειας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν πρὸς διατήρησιν τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας καὶ ἰδίᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν. Ὅμως, ὅτε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεστρατεύθη τὸ Ἅγιον Ὅρος διὰ τὸν καθολικὸν τοῦ ἔθνους ἀγῶνα, ὅπως εἶχεν ἐπιστρατευθῆ σύμπαρ ὁ Ἑλληνισμός, ὄφειλε νὰ προσφέρῃ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ ἐζητήθησαν³ διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἂν ἀπέθνησκεν ἡ Πατρις οὐδεὶς λόγος διασώσεως τῶν μονῶν ὑπῆρχεν· «δλα τὰ ἱερά μοναστήρια, ἡ δόξα, ἡ ἡσυχία, ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν, τὰ πάντα κρέμονται ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τοῦ Γένους, καθὼς καὶ τὰ πάντα κινδυνεύουν μὲ τὸ Γένος, ἐὰν κακῶς συλλογιζόμενοι ἀμελήσωμεν . . . καὶ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς κόσμους τῶν ἱερῶν εἰκότων πρέπει νὰ τοὺς μεταχειρισθῆτε κατὰ τῶν ἀσεβεστάτων εἰκονομάχων»⁴.

Δέον, τέλος, νὰ τονισθῆ, ὅτι ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, δὲν παρήχθη ἐκ τύχης, οὔτε ὑπῆρξε δημιούργημα πρόχειρον τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ, ἀλλ’ ἦτο ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα ὄλων τῶν προηγουμένων περιστάσεων, πόθων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἔθνους μας, εἰς τοιοῦτον μάλιστα σημεῖον, ὥστε νὰ ἀναγκασθῆ ὁ ἐθνικός μας ἱστορικός Κων. Παπαρρηγόπουλος νὰ εἴπῃ· «ὅτι ἐπέτυχεν ἡ ἐπανάστασις δὲν ἐπέτυχεν ἀργότερον ἢ ἐλευθερία καὶ τοῦτο διότι δὲν διεπλάσθησαν ἐπιτηδεῖως αἱ νέαι δυνάμεις, ὥστε νὰ συμπληρώσωσιν αὐταὶ καὶ νὰ ἀσφαλίσωσι τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν»⁵.

1. Κων. Παπαρρηγοπούλου, αὐτόθι.

2. Ἰδὲ Γρικοῦπη, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 125 κέ., Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284, 489 κέ. Παπαρρηγοπούλου, ἔ. ἀ., τ. 7 σ. 61.

3. Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὸν Ἑμμ. Παπᾶν περὶ τῶν Ἀγιορειτῶν ὁ ἀπεσταλμένος του Ρήγας Μάνθος· «μὰ τί νὰ κάμη κανεὶς μὲ τὴν μικρολογίαν τῶν ἁγίων πατέρων;...αὐτὴ ἡ συγερὰ ἀνελευθεριότης καὶ μικροπρέπεια αὐτῶν μᾶς ἐμπόδιεν ἀπὸ πολλὰ ὄφελιμα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἀναγκαῖα...» Ἐχουν τὰ φρονήματά των, τὰ ὁποῖα μόνα ἐγκρίνουν διὰ καλά...καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὴν συστήρησιν τῶν ἰδίων τῶν ὑποκειμένων καὶ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων των» (ἰδὲ Φιλήμονος, ἔ. ἀ., τ. 4 σ. 439-440).

4. Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Δημ. Ὑψηλάντης πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτας διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των (ἰδὲ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 24).

5. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 5 μέρ. β', σ. 229.

Δ. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

Ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μετὰ τὴν ἐκ Καρυῶν φυγὴν του δὲν ἐπρόφθασε τὸν Ἐμμ. Παπᾶν καὶ τὸν ἠγούμενον Εὐθύμιον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔφυγε μαζί με αὐτούς. Τοῦτο εἰκάζομεν ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων ἀναγράφει *«φεύγων ἀπὸ Καρυάς διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένον. . . καὶ ἀπεράσας ἀπὸ Ἐσφιγμένον διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον λήμιον πλοῖον»*¹.

Ποῦ ἀκριβῶς κατηυθύνθη ὁ Νικηφόρος ἀπὸ τὸν Πρόβλακα δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι. Ἐξ ἐπιστολῆς ὁμοῦ τὴν ὁποίαν ἔπεμψεν οὗτος τὴν 20ῆν Ἀπριλίου 1824 πρὸς τὸν ὀσιώτατον Γαβριὴλ τὸν Ἰβηρίτην, ἀνεψιὸν τοῦ πρῶην Κορίνθου, πληροφοροῦμεθα ὅτι οὗτος μετὰ λήμιον πλοῖον ἔφθασεν εἰς Σκόπελον καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς μικρὸν λιμενίσκον, Πάνερμον ὀνόματι, δύο ὀλοκλήρους χειμῶνας. *«Ἐσιγουραρίσθην, λέγει, εἰς τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Λήμιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μετὰ τὸν ὁποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθείαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπεῖαν τοῦ καπετάνιου εἰς διάστημα δύο ἡμῶν χρόνων συμπαραχειμαζῶν ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον, δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὥρων διάστημα, συμπλέων μετὰ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλα μέρη»*.

Ἐν πλῆ ἢ εἰς Σκόπελον θὰ ἐπληροφορήθη μετὰ πολλὴν θλίψιν ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλειαν τῆς Κασσάνδρας καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπόλεσε καὶ τὸν πεφιλημένον Φιλικὸν του Ἐμμ. Παπᾶν².

Σιγὴ καλύπτει τὴν δρᾶσιν τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ τότε (μέσα Νοεμβρίου 1821) μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1831, ἤτοι ἐπὶ δέκα συναπτά ἔτη, ὁπότε ἐμ-

1. Ἐπιστολὴ πρὸς ὀσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην (20 Ἀπριλίου 1824). Τὴν θλιβεράν ἀποτυχίαν τῆς Κασσάνδρας ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, παρὰ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προσπάθειάς των νὰ ἐξευμενίσουν τὸν νικητὴν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν κατέβαλον εἰς τὸν Ἀμποῦλ Ἀβουδὴ ἀποζημίωσιν τῶν δύομισυ ἑκατομμυρίων γροσίων εἰς χρῆμα καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀφιερῶματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παρέδωσαν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ζητηθέντας ὀμήρους. Ὅμως ὁ Τοῦρκος κατακτητὴς δὲν ἠρέκσθη εἰς ταῦτα, διέταξε νὰ συλληφθοῦν πολλοὶ κληρικοί, ἐνῶ συγχρόνως τμήματα στρατοῦ κατελάμβανον τὰς μονὰς καὶ πολλὰ κειμήλια διηρπάγησαν. Οἱ συλληφθέντες μετεφέρθησαν εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου οἱ περισσότεροι ἀπέθανον μαρτυρικῶς, ἐνῶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἐγκατεστάθη τουρκικὴ φρουρὰ ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ἡ ὁποία διετρέφετο εἰς βάρους τῶν μονῶν καὶ κατευράννησε τοὺς μοναχοὺς μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ ἐννέα ὀλόκληρα ἔτη (ἰδὲ Π α π α ρ η γ ο π ο ὕ λ ο υ, Ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7 σ. 61).

2. Ἐσφαλμένη ἐν προκειμένῳ τυγχάνει ἡ πληροφορία τοῦ Σ μ υ ρ ν ἄ κ η, Τὸ Ἅγιον Ὅρος, σ. 176, καθ' ἣν ὁ Νικηφόρος ἔφυγεν ἐξ Ἁγίου Ὁρους ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ.

φανίζεται εἰς τὸ Ναύπλιον. Τοῦτο πληροφοροῦμεθα ἐξ ἐπιστολῆς του «τῷ ὀσιολογιωτάτῳ Γέροντι ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ Ὁνουφρίῳ», ἐν ἣ ἀναγινώσκωμεν: «Καὶ αὐθις Ἐκ τῶν περιχλειομένων πληροφοροεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ λείψῃ ἡ παράστασις τῆς εἰς τὸ νὰ μοι γίνῃ, πρὶν χειμῶν καταλάβῃ, ἢ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν τῆς . . . διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου δύναται νὰ μοι στείλῃ . . .»¹.

Ἐσαυτῶς ἐξ ἐπιστολῆς του ἐκ Ναυπλίου, γραφεῖσθαι πρὸς τὸν αὐτὸν «ὀσιολογιωτάτον Διδάσκαλον κύρ Γαβριήλ Ἰβηρίτην, εἰς Μαραθωνῆσι»², πληροφοροῦμεθα τὴν κίνησιν μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ Ἄθω μονῶν, οἵτινες ἦλθον εἰς Ναύπλιον, κομίζοντες χρηματικά ποσὰ καὶ ἄλλα εἶδη διὰ τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὴν παράδοσιν πάντων τούτων εἰς τὸν ἐμπιστον ἐκπρόσωπον τῶν μονῶν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ τὰ ἴδια. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτὴν ἢ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἀντιπροσώπεια θὰ ἔφερε μεταξύ τῶν ἄλλων αὐτῆς πολυτίμων προσφορῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὴν περίφημον ἐπτάφωτον λυχνίαν (λεμονέαν), δῶρον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Πορταίτισσαν Θεομήτορα. Ὅταν κατ' ἐντολὴν τῆς μονῆς μετεφέρθησαν πάντα ταῦτα εἰς Ὑδραν καὶ ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης ἀντίκρυσε μεταξύ τῶν ἄλλων τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν, ἀφοῦ ἐ πληροφορήθη προηγουμένως τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, φέρεται εἰπὼν εἰς τὸν Νικηφόρον: «Ὅχι, δὲν θὰ πειράξωμεν τὴν λυχνίαν αὐτὴν παρὰ θὰ τὴν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν μονὴν τῆς, ἵνα, ἢ ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένη Πορταίτισσα μεσιτεὺν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἔκβασιν τοῦ Ἀγῶνός μας»³. Ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἔκτοτε δὲ ἡ περίφημος αὕτη ἐπτάφωτος λυχνία ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαίων κειμηλίων τῆς μονῆς, κειμένη πάντοτε εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ Καθολικοῦ αὐτῆς καὶ φωτίζουσα τρις τοῦ ἔτους, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστον καὶ ἐπὶ ὀκταήμερον, τὴν διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μετακινουμένην θαυματουργὸν Εἰκόνα, ἐκ τοῦ ναϊδίου αὐτῆς εἰς τὸ Καθολικόν, τῆς Παντανάσσης Πορταίτισης, ἵνα αὕτη παρακαλῇ καὶ μεσιτεὺν εἰς

1. Ἐπιστολὴ 3ης Ὀκτωβρίου 1831.

2. Ἐπιστολὴ 10ης Φεβρουαρίου 1832.

3. Παντανάσσα Πορταίτισσα! Ποῖος μέχρι σήμερον ἐγονάτισε πρὸ τῆς σεπτῆς Σου εἰκόνας καὶ προσεκύνησε αὐτὴν καὶ δὲν ἠσθάνθη χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Ποῖος ἔχυσε θερμὰ δάκρυα πρὸ Αὐτῆς καὶ δὲν εὔρε παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Εἰς τὸν νοῦν μου ἔρχονται οἱ λόγοι τοῦ αἰοδίου ἡμῶν καθηγητοῦ Ἰωάννου Μεσολοῦ: «Ὅπως προσηυχῆθημεν πρὸ τῆς ὄντος ἱερᾶς ἐκείνης εἰκόνας τῆς Πανάνγου Μαρίας τῆς εὐρισκομένης ἐν τῇ μικρᾷ παρὰ τὴν θύραν τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐκκλησίᾳ, οὐδέποτε ἄλλοτε προσηυχῆθημεν, οὐδέποτε κατελήφθημεν ὑπὸ ἱερωτέρου ἐνθουσιασμοῦ, ὄν ζωηρῶς ἠσθάνθημεν, ἀλλ' ὅστις δὲν περιγράφεται» («Ἀνάπλασις», 15 Αὐγούστου 1893).

Κύριον οὐ μόνον διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους ὀλοκλήρου ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων¹.

Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Φεβρουαρίου 1832 ἐπιστολὴν εὐρίσκομεν τὸ πρῶτον, ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὴν αἰτίαν τῆς κρύφα ἐκ τῆς μονῆς ἀναχωρήσεώς του, συνεπεῖα τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ οὐδὲ τὰ στοιχειωδῶς ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ εἶδη· *«μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκεῖθεν γυμνός . . . μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς με καταδρομὴν . . . ὡς ἔμαθες ἤδη τὰ κατ' ἐμὲ πάντα»*².

Παρὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὁμοῦ καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἠσθά-νετο ὁ Νικηφόρος διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσφερομένας ἐθνικὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του πρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν, νοσταλγεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, εἰς τὴν μονήν, εἰς τὸ *«περιβόλι τῆς Παναγίας»*, ὡς λέγει, ἵνα συμπροσευχηθῇ με τοὺς ἀγίους ἀδελφούς του, ὅχι μόνον διὰ τὴν προσωπικὴν του σωτηρίαν καὶ λύτρωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Ἐθνους μας, τοῦ Γένους μας ὀλοκλήρου τὴν σωτηρίαν. Ἐλλάς καὶ Ἐσταυρωμένοι ἔχουν τόσον ἐνωθῆ εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε δὲν δύναται νὰ διαχωρίσῃ τὰ δύο ταῦτα σύμβολα καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνίζεται καὶ διὰ τὰ δύο ὁμοίως· *«τὰ εἰς ἐμὲ, γράφει, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμότερον νὰ ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερᾷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκείνῃ τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσῃ· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐμὲ μόνον, κρίνω νὰ διαμείνω εἰσέτι εἰς τὰ ῥῆδε, ὅπου τὸ ἐμὸν συμβᾶν ἐστάθῃ διαφοροτικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ ἐνζόλωσ, ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι»*³. Χαίρει ὁμοῦ ἐν ταυτῷ ἰδιαίτερος πληροφορούμενος, ὅτι πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει μοναὶ διαβιοῦσιν ἡσύχως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κατακτητοῦ· *«Ὁ Ἰάκωβος μοι ἐδιηγήθη ὅτι*

1. Ἡ προστάτις τῆς μονῆς Ἰβήρων εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Πορταϊτίσσης μεταφέρεται, ὡς μᾶς ἐπιληροφόρησεν ὁ πατὴρ Ἀθανάσιος, ἐν μεγάλῃ πομπῇ, τρὶς τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου αὐτῆς ναϊδοῦ εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς μονῆς, ὅποτε καὶ πρὸ αὐτῆς, καθ' ὄλον τὸ ὀκταήμερον τῆς ἐν τῷ Καθολικῷ παραμονῆς της, καίει ἡ ὡς ἄνω περιφέρμος ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποικιλμένη ἐπτάφωτος λυχνία.

2. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν 1ης Ὀκτωβρίου 1833, 27ης Νοεμβρίου 1835 καὶ 10ης Ἰουνίου 1839 πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἐδάνεισε σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ οὐ μόνον εἰς τὴν μετάνοιάν του, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, προφανῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἁγῶνος.

3. Ἐπιστολὴ 3ης Μαΐου 1832. Διὰ τῆς τελευταίας του φράσεως *«ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι»* ἡ ἐννοεῖ ὅτι ὡς ἐκ τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἁγίῳ Ὁρει καταστάσεως, συνεπεῖα τῆς συνεργασίας του μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτὸ, ἡ ἐννοεῖ ὅτι τοσαύτη εἶναι ἡ ἀναγκαῖ-ότης τῆς ὑπηρεσίας, ἣν εἰσέτι ἐπιτελεῖ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν, τοῦτο δ' ἄλλως τε διευκρινίζει εἰς ἄλλας αὐτοῦ ἐπιστολάς.

πολλά καλὰ ἀπερνοῦν ἤδη ἐκέισε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων»¹.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν ἐκ Ναυπλίου ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν πανοσιώ-
 τaton ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς μονῆς του κύρ Θεοδόσιον
 ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, ὅμως
 λόγοι ἐθνικοὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἐκεῖ παραμονὴν του: «... *Ἐγγυμονῶν διὰ
 τὴν τοιαύτην πρὸς με ἀδελφικὴν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν
 πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημέ-
 νην ἀδελφότητα, τὰ αἶτια ὅμως ὅπου με ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι
 γνωστά τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐλληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι
 τοῦδε: διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλω ὅτι με δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπὸν μου, τὸν ὅποιον
 περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὀσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν . . . ὅπου ἡ
 ὀσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὅτι καὶ τῇ τὸν ἐξήγησαν σα-
 φῶς καὶ ἐν πολλοῖς εἰς πλάτος»².*

Μάλιστα παραπονοῦμενος διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἀποστολὴν εἰς αὐτὸν
 χρημάτων, ἅτινα δικαιούται ἐκ τῆς μονῆς, γράφει εἰς τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν
 ὀσιολογιώτατον Θεοδόσιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1ης Ὀκτωβρίου 1833 ἐπι-
 στολὴν του καὶ πληροφορεῖ εἰς ἡμᾶς ἔμφανῶς πλέον τοὺς λόγους διὰ τοὺς
 ὁποίους ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μονὴν του «*φυγῶν γυμνὸς αὐτόθεν
 διοκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἄπουλαποῦτ πασᾶν
 εἰς ἑαυτὸν σωτηρίαν τῶν καταδιωκόντων με*».

Ἡ ὑπὸ τῶν Ἁγιορειτῶν ἀδικαιολόγητος παρεξήγησις τοῦ ἐθνικοῦ
 ἔργου τοῦ Νικηφόρου καὶ ὁ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν προΐσταμένων τῶν μονῶν
 ἄδικος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτάνον ὡς «*θεοργίστου
 ἀποστάτου*»³ ἐλέγχεται δριμύτατα εἰς τινὰ ἐπιστολὴν Κυρίλλου τινὸς
 ἐπισκόπου⁴ πρὸς τὸν Ἰβηρίτην ἀρχιμανδρίτην Θεοδόσιον. Ἐν αὐτῇ ἀνα-
 γινώσκωμεν: «*Ἀπορῶ, ἀγαπητέ, πῶς οἱ πατέρες ἠθέλησαν νὰ φερθοῦν
 ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κύρ Νικηφόρον . . . τὴν ἄδικον
 ἐπιμονὴν ὅπου ἐκάματε εἰς τὰ δίκαια τοῦ κύρ Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν*

1. Αὐτόθι. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἀπεχώρησε τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὴν Κυριακὴν τοῦ
 Θωμᾶ τοῦ 1830.

2. Ἐπιστολὴ 20ης Δεκεμβρίου 1832

3. Οἱ ἄγιορεῖται μοναχοὶ εἰς τὴν αἴτησίν των πρὸς τὸν σουλτάνον, ἀφοῦ ζητοῦν
 νὰ δικαιολογηθοῦν διὰ πᾶν ὅ,τι τοὺς εἶχον ἐξαναγκάσει νὰ κἀνουν οἱ ἀποστάται
 ὁμογενεῖς των συνεχιζοῦν: «ὅστω παρηγορηθέντες καὶ ἡμεῖς μετὰ τὴν παρουσίαν τοῦ πολυχρο-
 νίου βεζῖρη της, προστρέχομεν εἰς τὸ πολυεσπλαγχνον ἔλεος τῆς συμπαθεστάτης μεγα-
 λοκρατίας της ζητοῦντες δακρυρρόως τὴν συγχώρησιν καὶ ἄφεσιν εἰς ὅσα εἰς Θεὸν καὶ
 εἰς θεόσκεπον κράτος ἐπαΐσαμεν ἔκουσιως καὶ ἀκουσιως καταδυναστευόμενοι ὑπὸ τῶν
 θεοργίστων ἐκείνων ἀποστατῶν.» (Μ α μ α λ ἄ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 103).

4. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.

ζημίαν, τὴν ὁποίαν προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους»¹. Τὰ αὐτὰ διὰ τὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα γράφει εἰς δριμῦν τόνον καὶ μοναχὸς τις Μελέτιος εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰβηρίτην μοναχὸν Θεοδόσιον, καυτηριάζων τὰς δικτατορικὰς τῶν προεστώτων τῆς μονῆς ἀποφάσεις: «Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Νικηφόρου κοιτάξετε νὰ δώσητε ἐν τέλος καὶ νὰ ἀναπαύσητε τὸν ἀδελφόν, μὴν τὸ πηγαίνωμεν μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον, καθ' ὅτι δὲν εἶναι ὠφέλιμον»². Καὶ εἰς δευτέραν πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπιστολὴν εἰς δριμύτερον τόνον γράφει ὁ αὐτὸς μοναχός: «περὶ τῆς τοῦ Νικηφόρου ὑποθέσεως ἀκόμη θὰ γράψητε».

Δύο ἔτη σιωπῆς μόλις εἶναι ἱκανὰ νὰ μετριάσουν πὺς τὸν ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου διαγωγῆς τῶν συγκοινοβιατῶν του προελθόντα πόνον. Τὸ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του μοναχῶν ἐτοιμασθέν, κατόπιν τῆς δυσμενοῦς καὶ ἀδίκου μεταχειρίσεως αὐτοῦ, πικρὸν ποτήριον ἔπιεν ὁ Νικηφόρος μέχρι τρυγὸς διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ἐπιτελούντων τὸ καθήκον των.

Τὸ 1835 ἀκούομεν καὶ πάλιν τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ φωνὴν ὅμως οὐχὶ πλέον ἐκ Ναυπλίου, ἀλλ' ἐκ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος Ἀθηνῶν. Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1835 ἀποστέλλει περίφημον μακροσκελῆ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς πανοσιωτάτους ἁγίους Ἐπιτρόπους τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ πολλῆς τῆς ὀδύνης γράφει «Πολλάκις ἔγραφα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἠξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. Γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπὰ μοι δεῖνὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μου προέρχεται ἐξ ἁμαρτιῶν μου». Ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος τὴν κοινὴν μοῖραν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπιτέλεσαντες εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθήκον των ἠσθάνθησαν καὶ ἐδοκίμασαν εἰς τὸ τέλος πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Παραπονεῖται ὅμως μετὰ ἰσχυρᾶς ἐπιχειρηματολογίας διὰ τὴν τοιαύτην τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς του διαγωγὴν καὶ παρακαλεῖ αὐτούς, βρέχων ἀσφαλῶς διὰ δακρῶν τὴν ἐπιστολὴν του, ἵνα δεῖξουν τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀγάπην. «Παρακαλῶ νὰ δεῖξητε τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην . . . δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως».

Ἐπὶ ἓν ἔτος ὁ Νικηφόρος γράφει καὶ παρακαλεῖ καὶ ἰκετεύει τοὺς προεστώτας τῆς μονῆς αὐτοῦ καὶ χύνει πικρὰ πρὸς τοῦτο δάκρυα, δηλῶν εἰς αὐτούς ὅτι οὐδὲν τὸ κακὸν ἔπραξε κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Ἀγῶνος καὶ παρακαλεῖ διὰ πολλοστὴν φορὰν νὰ τοῦ γράψουν καὶ νὰ τὸν λυπηθοῦν. Ἡ ὑπομονητικὴ αὐτοῦ εὐγενὴς ψυχὴ δὲν κάμπτεται πρὸς τῆς ἐσκεμμένης σιωπῆς τῶν προεστώτων. Κρούει συνεχῶς τὴν θύραν καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐξεύρῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς μονῆς τῆς

1. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Δεκεμβρίου 1833.

μετανοίας του σχέσεων. Ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη· ἦσαν οἱ θησαυροὶ τῆς μονῆς του, οἱ ὅποιοι εἶχον μεταφερθῆ εἰς Μοσχονήσια, ἵνα μὴ διαρπαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἐξηφανίζοντο ὀπωσδήποτε, ἂν δὲν ἐχειρίζετο τὸ ὅλον ζήτημα ὁ δεξιὸς τοῦ Νικηφόρου νοῦς, «ὁ διαφόρους τρόπους μεταχειρισθεῖς»¹.

Εἰς ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27ης Ἀπριλίου 1836 παρακαλεῖται οὗτος νὰ διαφερθῆ διὰ τὴν διάσωσιν τῶν εἰς τὴν μονὴν ἀνηκόντων θησαυρῶν τῶν Μοσχονησίων, τοὺς ὁποίους παρέλαβε μεθ’ ἑαυτοῦ ὁ εἰς Σάμιον, ἵνα διασώσῃ ἑαυτόν, καταφυγὼν ἀδελφὸς τῆς μονῆς, Γρηγόριος ὀνόματι, καὶ ὁ ὁποῖος πρὸς πληρεστέραν αὐτῶν ἀσφάλειαν παρέδωκεν εἰς τὸν μητροπολίτην Σάμου Κύριλλον. Μεταξὺ τῶν θησαυρῶν συγκατελέγοντο, ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιστολή, καὶ ἅγια λείψανα. Ὡσαύτως νὰ διαφερθῆ διὰ τὴν εἰς τὴν μονὴν ἐπιστροφὴν μιᾶς πλήρους ἀρχιερατικῆς στολῆς, τὴν ὁποίαν οἱ προεστώτες τῆς μονῆς ἔδωσαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἐλασσόνος, «ὄστις κατὰ τὴν παρελθούσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς Ἅγιον Ὅρος ἐφ’ ἱκανὸν καιρὸν...καὶ ὄστις ἀηδῶς φερόμενος κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἵνα ἐλθῆ αὐτόσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ’ ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἔως τώρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν»².

Τὸ γεγονός ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων αὐτοῦ καὶ τῆς μονῆς δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν μετάνοιάν του, δεικνύει ὅτι τὸ ὑπ’ αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἔθνικὸν ἔργον ἦτό τι τὸ μυστικόν, συνυφασμένον μὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μυστικά, ἅτινα καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργούντος κατάρθωσαν καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκ τῆς τῶν Τούρκων βαρβάρου φυλῆς λύτρωσιν τοῦ Γένους ἡμῶν. Καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ Νικηφόρος δὲν παύει νὰ διαφέρηται διὰ τὰ συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὰ ἀτομικὰ τῶν ἀδελφῶν

1. Ἐπιστολὴ 10ης Ἰουνίου 1839. Παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ πασᾶ, ὅτι δὲν θὰ εἰσῆρχετο τουρκικὸς στρατὸς εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἐκτὸς μικρᾶς ὀμάδος, ἣτις θὰ διεπίστωνε, ἂν ὑπάρχουν Ἑλληνες ἐπαναστάται, ὅπλα καὶ πολεμφοῦδια ἐν αὐτῷ, καὶ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις, ὅτι οὗτοι οὐδόλως θὰ ἠνώχλουν τοὺς Ἁγιορείτας, ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐφοβοῦντο ὅτι οἱ εἰσερχόμενοι Τούρκοι δὲν θὰ συμπεριεφέροντο, ὡς τοὺς ὑπέσχετο ὁ πασᾶ, ἀλλὰ θὰ ἐπραττον τὰς συνήθεις εἰς αὐτοὺς βιαπραγίας. Ἐνεκα τούτου πολλοὶ τῶν προῖσταμένων καὶ μοναχῶν ἤρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς μονάς, συναποκομίζοντες τὰ ἅγια λείψανα, τοὺς θησαυροὺς καὶ πᾶν ὅ,τι πολυτίμον ὑπῆρχεν εἰς αὐτάς. Οἱ ἐναπομένοντες εἰς τὸ Ὅρος μοναχοὶ ἐπίστευον, ὅτι ἡ Θεοτόκος, ἣτις ἐπὶ αἰῶνας ἐπροστάτευεν αὐτὸ, θὰ ἔσωζε καὶ νῦν τοῦτο ἐκ τῆς καταστροφῆς. Προϋτίμων νὰ μείνουν, διότι δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσουν ἐρήμους καὶ ἀπροστατετούς τοὺς ναοὺς, τὰς μονάς, τὰ κελλία των, τὰ ὅποια πάντα ἀπετέλουν δι’ αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα τῆς ζωῆς των (ἰδὲ Δ ο σ ι θ ἔ ο υ, Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὁρους, σ. 232, καὶ Χ ρ ἦ σ τ ο υ, ἔ.ἀ., σ.55).

2. Εἰς ἄλλαν ἐπιστολὴν του, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἰουλίου 1839, μὲς πληροφορεῖται ὅτι ὁ ὡς ἄνω ἀρχιερεὺς ἀνέλαβε τὴν διαποιμάνσιν τῆς μητροπόλεως Αἰγίνης.

του ζητήματα, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἁγίου Ὅρους μοναχῶν. Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολὴν του γράφει συγκεκριμένως πρὸς τοὺς προσεστώτας καὶ λοιποὺς πανοσιωτάτους ἀγίους τῆς μονῆς του Ἐπιτρόπου: «*Δηλοποιῶ ὑμῖν, ἀδελφοί, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ὑμῶν ταύτης ἀδελφικῆς ἀξιώσεως κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἱερῶν μοι μετανοίαν ἀνέκαθεν ζῆλόν μου, ὡς ὁ Κύριος οἶδε, δὲν ἔλειψα νὰ προσπαθίσω ὅλας τῶ ὄντι δυνάμει, καὶ νὰ δεῖξω τὴν ἀπαιτούμενην ἐπιμέλειαν διὰ νὰ παραλάβω αὐτοὺς τοὺς μοναστηριακοὺς θησαυροὺς, διαφόρους τρόπους μεταχειρισθεῖς*».

Ἀργότερον εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν ὀσιολογιώτατον Γέροντα καὶ γραμματέα τῆς μονῆς Γαβριὴλ μετ' ἐθνικῆς ἱκανοποιήσεως ἀγγέλλει αὐτῷ τὴν αὐτομόλησιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου «*καθὼς καὶ ὁ ἤδη αὐτομολήσας σουλτανικὸς στόλος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομμάτια, τὰ 2 τετράγροτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτας καὶ τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀποκίητα, τὰ 2 βροίκια καὶ τὰ 2 κότερα*»¹.

Ἡ ὑψηλὴ θέσις, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε κατέχει ὁ Νικηφόρος πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐθνικῶν μας ζητημάτων καταφαίνεται ἔκ τινος αὐτοῦ ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ἀπαριθμεῖ πρόσωπα ὑψηλὰ τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλικῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἅτινα καὶ τὸν ἐβοήθησαν πρὸς διευθέτησιν καὶ ἐπίλυσιν πολλῶν τῆς μονῆς του ζητημάτων καὶ συνέβαλον εἰς τὴν διάσωσιν τῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων αὐτῆς ἐξ ἀρπακτικῶν τῶν ἀνθρώπων χειρῶν². Εἰς ἐτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν καταφαίνεται ἡ ἐπαφή, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡσαύτως μὲ ἀνώτερα ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα καὶ μάλιστα καὶ μὲ τινα μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συνδέεται δὲ πρὸς ταῦτα διὰ τοιούτων δεσμῶν, ὥστε παραγγέλλει καὶ διάφορα ἀκόμη εἶδη δι' αὐτὰ «*τὸ ὁποῖον θέλω δι' ἐν ἀρχιερατικὸν μέλος τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς Συνόδου*»³.

Ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμη τὰ βασιλικά ἀνάκτορα φαίνεται ὅτι εὕρισκεται εἰς ἐπαφήν ὁ Νικηφόρος. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ὀκτωβρίου 1839 ἔνθα κάμνει λόγον ὅτι ἦτο διωρισμένος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μάλιστα ταύτῃ ὁμιλεῖ διὰ πρώτην φορὰν ὁ Νικηφόρος, ὅτι προσέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος, διὰ τὰς ὁποίας λαμβάνει μάλιστα καὶ σύνταξιν. «*Ἦδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς εὐδαιστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοι ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γρηατὰ μοι*

1. Ἐπιστολὴ 1ης Αὐγούστου 1839.

2. Ἰδὲ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολὴν του.

3. Ἰδὲ τὴν ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1839 ἐπιστολὴν του.

ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου». Εἰς τὴν ἰδίαν μάλιστα ἐπιστολὴν παρπονεῖται ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ζήτησιν. «*Αὐταὶ δὲν μοι ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, Βασιλικῇ καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκριβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως*» διὸ καὶ παρακαλεῖ θερμῶς, ὁ ἄλλοτε «πληρεξούσιος τοῦ Ἀρχηγού», ὁ «διοικητὴς καὶ Κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ὅπως τοῦ στείλουν ἐκ τῆς μονῆς του «*ἓνα ζευγάρι συρτοπάπουτσα, τὰ ὁποῖα νὰ φορῶ ἐν τῷ οἰκίματί μου*»¹.

Ἡ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1839 πρὸς τινὰ «περιπόθητον ὀσιολογιώτατον» ἐπιστολὴ του, ἀποτελεῖ προφανῶς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ γραπτὴν ἐπιθυμίαν, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύκειον αὐτοῦ ἄσμα. Ἐν αὐτῇ ἀσπάζεται, ὡς ἕτερος Παῦλος, πολλὰ προσφιλεῖ του πρόσωπα, ἀπλούστατα, διότι προαισθάνεται τὸ τέλος του· καὶ οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν τὰς ἀποχαιρετιστηρίους αὐτοῦ προσήσεις. Κλείει δὲ ἡ ἐπιστολὴ του αὕτη μὲ τὴν πληροφορίαν περὶ Καίτη· «*ὁ δὲ Καίτης σταλεῖς εὐρίσκεται περιορισμένος (sic) ἐν τῇ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβιακῇ μονῇ*».

Ἐκτοτε χάνομεν διὰ παντὸς τὰ ἴχνη τοῦ λαμπροῦ τούτου λευίτου. Ἡ προσφορά του διὰ τὸ καλὸν τῆς Φυλῆς μας εἶναι μεγάλη, εἰ καὶ οὐχὶ πλήρως εἰσέτι γνωστὴ. Φεύγει ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν ὁσίων καὶ τῶν δικαίων, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Πορταΐτισης μητρὸς του, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε καὶ τόσον εὐηρέστησε διὰ τοῦ ἐθνικοθηρσκευτικοῦ του ἔργου. Ἀπῆλθεν ὁμως τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς νὰ ἀξιώθῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν διακαῆ του πόθον, νὰ ἐπιστρέψῃ δηλαδὴ εἰς τὴν Μεταμοιάν του καὶ ἐκεῖ νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν, εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Θεομήτορος Παρθένου τῆς Πορταΐτισης, ἣτις διὰ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων καὶ διὰ τῶν θερμῶν Αὐτῆς δακρῶν ἐξησφάλισε, κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν, τοῦ μονογενοῦς Αὐτῆς Υἱοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι καὶ ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ θὰ συγκαταλέγηται μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν του, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως².

Ποῦ παρέδωσε τὸ πνεῦμά του καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐτάφη ὁ Νικηφόρος

1. Ἐπιστολὴ 20ῆς Ὀκτωβρίου 1839.

2. Ἡ περὶ μελλούσης κρίσεως ὀπτασία τοῦ μοναχοῦ καὶ μετέπειτα ἁγίου Γερασίμου ἀποτελεῖ σταθερὰν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν. Κατ' αὐτὴν, ἐν τῇ συνάξει τῆς δευτέρας παρουσίας, ἐρωτᾷ ὁ Κύριος τοὺς μοναχοὺς· «Εἰσθε ὅλοι ἀξιοὶ νὰ καθίσσητε ἐκ δεξιῶν μου; Πολλοὶ ἀπὸ σῶς φέρουν ἀκόμη τὰ στίγματα τῆς ἁμαρτίας». Τὴν στιγμήν ἐκείνην ὑψώνει τὰς χεῖράς της ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου καὶ ἱκετεύει λέγουσα· «Κύριε εἶναι πολλοὶ οἱ ἀνάξιοι, ἀλλὰ σπλαγχνίσθητι αὐτοὺς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην Σου». Καὶ ὁ Κύριος προσβλένας πρὸς τὴν θεϊκὴν του μητέρα, συγκατανεύει καὶ οὕτω οἱ μοναχοὶ ἠξιώθησαν τῆς σωτηρίας.

εἶναι τι διὰ τὸ ὅποιον δὲν ἐνδιαφέρονται «οἱ οὐρανοπολίται» τῆς μονῆς του. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἀπασχολεῖ αὐτοὺς εἶναι ἂν ὁ ἀδελφός των, ὁ ἔξω τοῦ περιβολίου τῆς Παναγίας τελευτήσας, ἦτο μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέλος καὶ συνεπῶς ἄξιον τοῦ ἔπουρανίου ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου¹.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ²

I

Τῶ ὀσιολογιωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἀγίῳ γέροντι καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἱεραῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων κρυῖω κρυῖω Νικηφόρῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ περιποθίτῳ προσκνητῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν ἐρασμιωτάτην ἔλλογιμότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι ἠδέως προσαγορεύομεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρηνναν τῆς εὐκαταίας ὑμῖν ὑγείας σου εἰδοποιοῦμεν τῇ ἡμέτερᾳ ὀσιολογιότητι τὰ πάντα διὰ τὰ ἰξεύρης ποῖον ἄλλον ἀδελφῆ νὰ γράψωμεν τὰ τοιαῦτα ὅπου ἤμποροῦμεν νὰ προσκρούσωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ καλὸν τῆς κοινότητος πάσχομεν καὶ ὄχι διὰ κακόν. ἐν πρώτοις τὸν καιρὸν ὅπου ἔκαμαν συμβούλιον ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ ὁ μισέλ σκαρλάτος διὰ τὸ χᾶτι νὰ τὸ κινήσων καὶ ἐδιώρισαν τοὺς τόπους ποῦ καὶ ποῦ νὰ καταβάλουν δόσιν διορίσαντες τοὺς τόπους ἔγινε κατάστιχον κ' ἔγινεν ἡ σοῦμα τοῦ χᾶτιου πογγρία 35 ὕστερον φεύγοντας ὁ μισέλ σκαρλάτος εἰς τὴν θεραπεία πάνε καὶ ἔλα ὁ ἀντωνάκης εἰς τὴν σαμοθράκη ἀλλὰ ὁ βεζίρης δὲν στέργει δέκα, δὲν στέργει δώδεκα δὲν στέργει δεκατρία, τέλος τὰ ἔκαμεν δεκαπέντε τοῦ βεζίρη καὶ χίλια εἰς τὸ φανερὸν ἐπηῖρον διὰ λόγον του. ὁ θεὸς ἰξεύρει καὶ κρυφὰ πόσα ἔφαγεν. κατήγησε τὸ χᾶτι πογγεῖα μὲ τοιούτους τρόπους ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος σαρανταπέντε, πείσεν αὐτὸ ἔμαθον ὅτι ἐπῆραν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὰ τόσα ἄσπρα κίνησαν καὶ κάμαν ἄλλο φερμάνι πηγαίνει καὶ εἰς αὐτὸ καθὼς στοχάζομαι ἔως τρεῖα διὰ τὰ τὸ στείλουν εἰς τὴν

1. Κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον παραμονὴν ἡμῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος ἐδοκιμάσαμεν ζηρηδῶς τὴν πρὸς τὰ μάτια τοῦ κόσμου τούτου περιφρόνησιν τοῦ μοναχισμοῦ κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος ἐνενηκονταεπταετοῦς ἱερομονάχου Γαβριήλ, τοῦ γνωστοῦ ὡς «τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ἐν ἐξαρτήματι τῆς μονῆς Ἰβήρων.

2. Μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου τοῦ Ἰβηρίτου δημοσιεύομεν, μετὰ γνώμην τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὡς ἔχει κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Μόνον δὲ ὅπου αὕτη χρῆζει διασαφήσεως σημειοῦμεν στοιχεῖά τινα. Τὰς χρονολογίας τῶν ἐγγράφων, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου, ἐκφράζομεν δι' ἀραβικῶν χαρακτήρων. Ἡ κατ' ἴδιαν μελέτη καὶ ἡ μετὰ μεμορφωμένων προσώπων ἀλληλογραφία τοῦ Νικηφόρου συμβάλλουν, ὡς διαπιστοί τις, εἰς τὴν περὶ τὴν ὀρθὴν γραφὴν πρόοδον αὐτοῦ.

Θεσσαλονίκην πρὸς τὸν πομπασίῳν μας ἀχμὲτ ἀγὰ νὰ κάμη ταξὺλι τὰ ἄσπρα ὅπου ἔδωκαν οἱ ἀγιορείται. ἴστερα ἀπὸ αὐτὸ ἄκουσαν ὅπου ζητοῦν τὰς δύο χιλιάδας τὸ σιτάρι ὁ μουπαριαντζής ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ θέλοντας νὰ τὸ ξεκόφουν αὐτό, ἐπάισεν ὁ ἀντωνάκης πρὸς τὸν ποσταντζήμπαση καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐμήσηεν ἡμᾶς ὁ ποσταντζήμπασης πρῶτα καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ κουσὰτ ναζίρης ἕνα μεχτούπι πρὸς τοὺς ἀγιορείτας κατὰ τὸ φριμάνι ὅπου πείσειεν νὰ δώσουν τὰς δύο χιλιάδας τὰ κιλά, ἀπεκρίθη ὁ ποσταντζήμπασης ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω τέτοιον μεχτούπι διατὶ θὰ γίνῃ ἀντέτι καὶ τὸ ὄρος σιτάρι δὲν κάμνει. ἀκούοντάς το αὐτὸ ὁ σαμουρκάσης ἔκαμεν ἕνα ἀρτζιχάλι καὶ τὸ πάισαμεν εἰς τὸν ποσταντζήμπαση νὰ κάμη καὶ αὐτὸς τακρόρι ὁμοῦ τὸ ἀρτζιχάλι μας νὰ στὰ στείλῃ εἰς τὴν πόρτα, καὶ πάισαν διὰ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸ ἄλλο φριμάνι. τώρα ζητεῖ ὁ ποσταντζήμπασης δι' αὐτὸ τὸ τακρόρι χίλια γρόσια καὶ εἰς τὴν πόρτα ἄλλα χίλια δὲν φτάνουν δι' αὐτὸ καὶ γίνονται τὰ δύο φριμάνια ἕως ἔξι ἢ καὶ ἐπτὰ πογγεῖα. λέγω τὸν σαμουρκάση καὶ ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου πῶς ἡμᾶς δὲν μᾶς ἔγραψαν διὰ τέτοια φριμάνια εἰς τὸ νὰ ξεδεύσωμεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν τζιζιὰν τὰ αὐτά. ἐκεῖνοι μᾶς ἀποκρίνονται πρέπει νὰ γίνουν αὐτά, καὶ μᾶς ζητοῦν καὶ ἄσπρα δι' αὐτὰ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχουμεν νὰ τοὺς δώσωμεν. ἐμπήκαμεν σὲ εικοσιῆξι πογγεῖα ἄσπρα μαζὶ μὲ τὸν σύντροφόν μου διὰ νὰ ἀποκριθῶμεν τοὺς ἐπιτρόπους μας τοῦ χατίου τὰ ἄσπρα. καὶ τὰ ἐπύραμεν προσωρινά, διὰ νὰ μὴν τὰ πάρωμεν ἀπὸ τὸ σαράφι καὶ τρέχουν πρὸς χίλια ἄσπρα τὸ πογγεῖον. καὶ τώρα μᾶς ζητοῦν ἐκεῖνα ὅπου δάνεισαν, καὶ ἄλλα μᾶς ζητοῦν οἱ ἐπίτροποι δι' αὐτὰ τὰ δύο φριμάνια, καὶ ἐξόχως εἰς μηνιαῖα τοῦ δραγουμάνου, καὶ τόκους, καὶ τοῦ κρασίον μᾶς ἐντάζον τὴν ψυχὴν μας καθ' ἐκάστην καὶ ἐσαστήσαμεν τὶ νὰ κάμωμεν καὶ γράφω εἰς τὴν κοινότητα καὶ διὰ τὸ ἕνα φριμάνι εἰς τὸ γράμμα ὅπου ἔστειλεν μὲ τὸν μπουπασίῳν, ὁμοῦς διὰ τὸ ἄλλο δὲν ἔγραφα ἐπειδὴ δὲν μᾶς εἶπαν οἱ ἐπίτροποι πῶς θὰ πᾶνε καὶ τὸ ἄλλο ἔξοδον. νὰ μὴν τυχῇ ἀδελφὲ δίδοντας ἡμεῖς αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ πῆ ἡ κοινότης ποῖος σὰς ἐδιώρησεν νὰ τὰ δώσετε αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ γίνῃ εἰς τὰ δύο μοναστήρια μας καμῖα ζημία. λοιπὸν ἀδελφὲ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ ἀμέσως ὅπου λάβῃς τὸ γράμμα μας νὰ μᾶς ιδεάσης χωρὶς ἄλλο τὰ ἐκεῖσε ἐπειδὴ θὰ χάσωμε τὸν νοῦν μας, καὶ τὸ ἄλλο νὰ παρακινήσης τοὺς ἐπιστάτας νὰ μᾶς ἐστειλοῦν ἕως εἴκοσι πέντε χιλιάδας γρόσια νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας καὶ τώρα πλησιάζουν καὶ οἱ δύο χιλιάδες τὰ ραούσια, καὶ 400 διάφορα τῶν μουρούζιδων, καὶ πλησιάζει καὶ τὸ ραμαζάνι καὶ τὰ ἀχασαμποκή. Ταῦτα ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη σας εἶησαν παρὰ θεοῦ πλεῖστα καὶ σωτήρια.

1805, ἀυγούστον 28

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογίμου παροσιολογιότητος πρόθυμοι.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος

ὁ προηγούμενος Ἰβηρίτης Συμεὼν:

ὁ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Παύλου γέρον Ἀββακούμ.

2

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος

Ὅσιώτατε Χαροφύλαξ, καὶ προεστῶτα τοῦ ἐν τῷ ἀγωνίμῳ ὄρει τοῦ ἁθ-
 νος ἱεροῦ καὶ σεβασμίῳ ἡμετέρῳ πατριαρχικοῦ, καὶ σταυροπηγῆ καὶ μοναστη-
 ρίου τῶν Ἰβήρων. τέκνον ἐν κυρίῳ ἀγαπητόν τῆς ἡμῶν μετριότητος κῆρ Νικηφό-
 ρε, χάρις εἴη σοὶ καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχῆ, εὐλογία καὶ συγ-
 χώρησις. Πολλοὶ πολλὰκις κατὰ σοῦ διεθρολλήθησαν λόγοι, καὶ πολλὰ καὶ διά-
 φορα ἐναντία καὶ ἀνοίκεια τοῦ καλοῦ, καὶ ἐπαινουμένον σου χαρακτήρος, καὶ
 μάλιστα τῆς κατὰ Χριστὸν μοναδικῆς πολιτείας, ἧς ἀκόλουθος γέγονεν καὶ ἡ
 ὁσιότης σου, διεκωδωνίσθησαν ἐνταῦθα, καὶ τὰς ἀπάντων ἐνέπλησαν ἀκοάς,
 εἰς τόπον ὅπου ὅσοι τῶν ἀγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκλάμπρου καὶ πανευγενοῦς
 χορείας, καὶ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἐν εἰδήσει τῶν κατὰ σοῦ λεγομένων ἐγγέ-
 νοντο ἐξεπλάγησαν. τοιαῦτα δὲ καὶ ἡμεῖς, καὶ εἰς πλάτος μὲ ὅλον ὅπου παρὰ πολ-
 λῶν ἠκούσαμεν κατὰ σοῦ οὐκ ἐνεδώκαμεν ὁμῶς πίστιν ραδίως τοῦτο μὲν ἔχον-
 τές σε γνώριμον ἐξ ἀρχῆς, καὶ οἰκείον, τοῦτο δὲ κρίναντες, ὅτι καὶ τὰ κατὰ σοῦ
 διαθρολλούμενα ἀπ' ἐναντίας ἔχουσι τῆς καλῆς ὑπολήψεως, ἣν περὶ σέ διασφί-
 μεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν εὐμενοῦς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἀδιαβλήτου τρόπου,
 καὶ τῆς διαγωγῆς, ἣν κατὰ χρέος ἀφενκτον ἔπεται νὰ ἀκολουθῆς, μηδὲ ὅπως ἀνε-
 χόμεθα μῆτε τὴν ἀπομαύρωσιν αὐτῆς σου τῆς ὑπολήψεως, μῆτε τὴν παρὰ πολλῶν
 μομφῆν καὶ κατηγορίαν, μῆτε τὴν ἐκ τούτων ἐνδεχομένην δικαίαν ἡμῶν κατὰ σοῦ
 ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. ἤδη ὁμῶς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μαθόντες καὶ πληροφορη-
 θέντες ὅτι οἱ ὁσιώτατοι ἀσκηταὶ Πατέρες ἐνοχλοῦνται πάλιν, καὶ ἐπηρεάζονται,
 καὶ ἀπαιτεῖται εἰς τὸ νὰ δώσῃ πλείω τῶν ὧν διετάξαστο, καὶ ὠρίαστο ἐγγράφως
 ἢ Ἐκκλησίᾳ κοινῶν συνδοσιμάτων, καὶ πάλιν ἤρξαντο συμβαίνειν ἐριδας καὶ λο-
 γομαχίας, καὶ προσκλαύσεις ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημένων ὁσιωτάτων ἀσκητῶν ἀπὸ
 τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπρηνοῦς τρόπου ὑμῶν τῶν μοναστηριακῶν, ἐξεταράχθημεν καὶ
 μετὰ δικαίας ὀργῆς μετεβάλομεν τὴν ἣν περὶ σοῦ εἴχομεν ὑπόληψιν, καὶ ἠναγκά-
 σθημεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὅλα τὰ κατὰ σοῦ διαθρολλούμενα, καὶ περιαδόμενα
 εἰσὶν ἀπίστατα καὶ ἀληθῆ, διότι ἑκτείνεται ἐκ τοῦ ἐν αὐτοῖς ὅτι πρῶτος αἴτιος
 τούτων ἀποκαθίσταται ἡ ὁσιότης σου, καθότι δυνάμενος νὰ καταπαύσῃς ταύτην
 τὴν ἀναφνεῖσαν λογομαχίαν, καὶ τὴν ἀδίκως καὶ παραλόγως κινουμένην ἀπαί-
 τησιν παρὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ διορίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν ὁσιωτάτων ἀ-
 σκητῶν καὶ νὰ καθησυχάσῃς διὰ τε τῆς φρονήσεώς σου, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν
 λόγων σου, καὶ τοῦ ἐν πᾶσιν ὀφειλομένου ἀσκητικοῦ τρόπου σου καὶ ὁμῶς παρα-
 μελήσας, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, καὶ ἀδιαφορήσας ἐσιώπησας, μηδὲ ὅπως ἀναλογιζό-
 μενοι μῆτε ἡ ὁσιότης σου, μῆτε ἄλλος τις τῶν λοιπῶν, ὅτι οἱ πάσχοντες οὗτοι ἀ-
 σκηταὶ πατέρες εἰς οἰονδήποτε ἱερὸν κριτήριον ἤθελαν παρασταθῆσιν νὰ ἀποτυγ-
 χάνωσιν, ἀλλὰ δικαιοῦνται ἀναμφιβόλως διὰ τὴν παρὰ πᾶσιν δικαίαν ὑπόληψιν
 τῆς εὐαρέστου αὐτῶν ζωῆς, καὶ θεοφιλοῦς ἀδελφότητος, καὶ κατὰ Χριστὸν πο-

λιτείας, καὶ ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ὑπολήψεως αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν μεγάλως ὠφελούνται τὰ ἱερά τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους μοναστήρια, ἅτε δὲ πάντων προθύμως διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξαίρετον εὐλάβειαν βοηθούτων εἰς αὐτά, καὶ ἐλευούτων. Ὁθεν καὶ θέλοντες κατὰ ἀπόφασιν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοὺς μὲν νὰ ἀπαλλάξωμεν τῆς ἀπαισίας ταύτης, τὴν δὲ ὑπόληψιν τῆς ὁσιότητός σου νὰ ἀνακαλέσωμεν, σπουδάζοντες εἰς τοῦτο διὰ τὴν ὑπὸ εὐμενείας πρὸς σὲ ἀγάπην μας, καὶ κηδεμονίαν. Ἰδοὺ γράφοντες ἐντελλόμεθα, καὶ παραγγέλλομέν σοι, ὅπου νὰ σπουδάσης τρόποις σου παντοίοις, καὶ νὰ ἐπιμεληθῆς τὸ χρέος ἐκεῖνο ὅπου πρότερον ἔδει νὰ ποιήσης καὶ παραμελήσας οὐκ ἐποίησας, ἥδη νὰ ἐκτελέσης, καὶ νὰ ἐκκληρώσης προθύμως, τὸ νὰ καταπαύσης δηλαδή τὴν ἐπιγυγνομένην ἐνόχλησιν καὶ ἐπὶ ἕριαν εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ δυστυχεῖς ἀσκητὰς καὶ νὰ ἀγωνισθῆς ὅπου κατὰ τὴν ἔγγραφον ἥδη τῆς Ἐκκλησίας διαίτην καὶ ἐπιταγὴν νὰ διευθετηθῶσι τὰ κοινὰ κατὰ κεφαλὴν ἐνὸς ἐκάστου ἀσκητοῦ δοσίματα, ὡς φθάσασα ἡ Ἐκκλησία ὠρίσαστο καὶ διέταξε περὶ αὐτῶν ἵνα μείνῃ ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ πλεόν τῶν ἐγγράφως ὠρισμένων νὰ μὴν ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ ἐξῆς μηδὲ λεπτόν ὅτι τοῦτο μήτε ἡ Ἐκκλησία, μήτε τὸ γένος ὅλως ἀνέχεται. νὰ ἐπιμεληθῆς δὲ ὅπου καὶ τὸ προσταλὲν ἐκεῖνο διαιτητικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν καὶ συνοδικὸν γράμμα ὑπογραφόμενον παρὰ πάντων καθὰ ἐν τῇ κοινῇ πρὸς ὑμᾶς ἐκκλησιαστικῇ ἐπιστολῇ διακελευόμεθα νὰ δοθῇ πρὸς ἀσφάλειαν τοῖς εἰρημένους ἀσκηταῖς. καὶ τούτων οὕτω γενομένων ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κατακρίσεως ἡ ὁσιότης σου, καὶ ἀνακτάται ἡ καλὴ σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρολλημένων διαλυομένων ὡς ἰστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουνεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου, καὶ τῆς προθύμου ἐκτελέσεως τῶν ὅσων ἀμεταθέτως σοι γράφει ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων πληροφροῦμενοι, ὅτι τὰ κατὰ σοῦ ὑπῆρχον ἅπαντα κενοὶ λόγοι, θέλομεν σὲ ἔχει ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπερασπιζόμενοί σου. Περιμένομεν λοιπὸν τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραφομένων πληροφρορηθῆναι καὶ ἀπὸ ἰδίου σου γράμματος. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου.

1806, Μαῖου 14

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης ¹

3

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κτθ Νικηφόρῳ Χαρτοφύλακι τῆς ἱερᾶς μο-

1. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε' ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1806.

νῆς τῶν Ἰβήρων τῷ ἐν Χριστῷ μοι καὶ ἀγαπητῷ καὶ περιποθίτῳ. εὐχeticῶς. ¹

Τὴν ὑμετέραν ὁσιολογίτητα ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος ὑπερῆδιστα προσαγορεύω.

Τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἐκτενῶς δεόμενος, ὅπως σκέπη καὶ διαφυλάττη αὐτὴν ὑγιαίνουσαν καὶ ἀμεταπτώτως διαβιοῦσαν μεθ' ὅσον πλείστον ἐφίεται σωτηριωδῶν ἀγαθῶν μετὰ μακροβιότητος καὶ εἰπὼν τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας, δηλοποιῶ ὅτι φιλικόν μοι αὐτῆς ἄσμενος δεξάμενος, εἶδον ἐν αὐτῇ, ὅτι ὑπερβαλλόντως ἐχάρη ἀκούσασα τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ τὸν διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς ἕως τῆς μητροπόλεως προσέσης, αἶσιον καὶ ἀτάραχον ἀναβιβασμόν μου, ὃν ὁ καὶ ἐλεήσας με ἠξίωσε, καὶ τῇ εὐχαριστῷ. κατὰ τοῦτο μόνον ἐλυπήθην ἐπειδὴ εἰς καιρὸν ὅπου εἶχα χρηστάς ἐλπίδας νὰ τὴν ἀπολαύσω, καὶ νὰ τὴν ἰδῶ ἀτοπροσώπως ὅπου νὰ συναφρανθῶ αὐτὴν καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, ἀπέτυχον τῆς ἐλπίδος, ἄνθρακας κατὰ τὴν παροιμίαν τοὺς θησαυροὺς μου εὐρών. μακάριος δὲ εἶ, ὅτι ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς μοναδικῆς ζωῆς, ἀποφεύγουσα τὴν ματαιότητα, τὰς δόξας τῆς προσκαιροῦ ζωῆς, διὰ τοῦτο ὡς πλησιεστέρα τῷ Θεῷ, ἄς μὴ λείπῃ νὰ μοι εὐχεται συνεχῶς, διὰ νὰ δυνηθῶ ποιμᾶναι τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, καὶ ποδηγετῆσαι εἰς τρίβους εὐθείας, καὶ ὀδηγήσαι αὐτὸ εἰς νομὰς σωτηρίας τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, ἣ δὲ ὁσιότης τῆς ἐμάθαμε πῶς δὲν ἐδέχθη τὴν πρωτοσυγκελλιαν, ἔκαμα νέα τζιριάκια, τὸν μέγαν ἀρχιδιάκονον πρωτοσύγκελλον, τὸν δὲ ἀνεψιὸν τοῦ δεσπότην λογιώτατον κὲρ δημῆτριον μέγαν ἀρχιδιάκονον, καὶ τοὺς ἐχειροτόνησα σήμερον, καὶ εἶθε ἡ εὐχή της νὰ τοὺς ἀναδείξῃ ἱκανοὺς εἰς τὸ ὑπόουργημά των. ἐμὲ δὲ γνωρίζουσα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς φίλον εἰλικρινῆ καὶ πιστόν, ἄς μὴ λείπῃ ἀπὸ τὸ νὰ μοι γράφῃ συνεχῶς ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας, ἧς τὰ ἔτη εἶψαν θεόθεν, πλείστα, σωτηριωδῆ καὶ πανευφρόσυνα:

1807, Σεπτ. 16

Τῆς περιποθίτου μοι αὐτῆς ὁσιολογίτητος

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος καὶ ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης

4

Τὴν σεβασμίαν ἡμῖν πανοσιολογίτητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπάζομεθα.

1. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1806 ἀντικατεστάθησαν ὡς ρωσόφιλοι οἱ Ἕλληνες ἠγεμόνες τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας Ἀλέξανδρος Μουρούζης καὶ Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης διὰ τῶν Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ Σκαρλάτου Καλλιμάχου. Οὗτοι προέτρεψαν τὸν γέροντα καὶ ἄσθενη τὸν χαρακίρα πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικον Ε' εἰς παραιτήσιν καὶ ὅπως ἀντικατασταθῇ οὗτος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ε'. Πράγματι δὲ τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐν γενικῇ συνελεύσει τῶν ἀρχιερέων ἐξελέγη τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Γρηγόριος Ε', ὁ ὁποῖος μᾶλλον μετὰ λύπης ἐδέχθη τὴν ἐκλογὴν, καίτοι ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1806. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ πατριαρχεῖα ἦτο δυσχερεστάτη λόγῳ τῆς κηρύξεως τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (Δεκέμβριος 1806) καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ τουρκοαγγλικοῦ (Ἰανουάριος 1807).

Κατ' αὐτὰς ὁ πρὸ ἀποσταλθῆς μουμπασίσης καφιτζήμπασης τοῦ ὑπερτάτου, ἔφερον ἀπὸ σαμοθράκην τοὺς δύο συναδελφούς σας κὺρ νεόφητον καὶ κὺρ δαμασκηνόν, δὲν ἀμελήσαμε καὶ ἡμεῖς νὰ συντρέξωμε καὶ νὰ συγκακοπαθήσωμεν ὁμοῦ μὲ τοὺς συναδελφούς σας ἔνθα δὴ, ἀλλ' οἱ κόποι μας ἐστάθησαν εἰς μάτην. ἐπειδὴ τοῦ σαμοθράκη εἶναι βακούφη ὑποκείμενον εἰς σουλεϊμανιά, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν ὑπερτάτος εἶναι ναζήρης εἰς αὐτό, ὁ δὲ μοντεβελῆς εἶναι ὁ καπὴ κεχαγιάς τοῦ ὑπερτάτου. πολλὰ ἐπαρσάθη ὁ μουσταντζήμπασης δις καὶ τρεῖς τακίρη ἐστειλεν, τελείως δὲν τὰ ἐκίταξαν. μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ προύχοντες τοῦ γένους καὶ γέροντες νὰ τὸν ἀφήσωμε καὶ νὰ τραβήξωμε χερί, μὲ τὸ ζητοῦν 40.000 γροσία διὰ νὰ σᾶς τὰ ἀφήσῃ πάλιν ὡς ἦτον καὶ πάλιν ὅταν ἀποθάνει ἄλλος νὰ ἔχετε τὰ ἴδια ταξίματα. θθεν σήμερον λίγαι ἢ διορία ὅπου ἐλάβομεν ἢ νὰ δώσωμεν τὰς σαράντα χιλιάδας, ἢ νὰ τὸ ἀφήσωμε. λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συμβουλὴν τῶν πασχόντων νὰ τὸ ἀφίσωμεν καὶ ὁ θεὸς βοηθός. οἱ συναδελφοί σας θέλουν σᾶς τὰ φανερώσῃ εἰς πλάτος.

Περὶ δὲ νέων ἐπληροφορήθημεν ὅτι, οἱ γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν βιέννην σίγουρα ὁμοῦ μὲ τὰ τῶν ρώσων. καταπτάς ὁ ὑπερτάτος μέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς βουλγαρίας ἔχουν σταλῆ καὶ βιάζονται, πλὴν προσμένουν τὸν λουφέ ὅπου καταπτάς μέλει νὰ διανεμηθῆ, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν. τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

1808, Ἰουνίου 7

οἶδας

Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

5

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάρητι καὶ δι' ἐδῶν σας ἁγίων ὑγιαίνομεν, κατὰ τὴν ἐνάτην τοῦ παρόντος ἐξεπροβοδίσαμεν τὸν κὺρ παῖσιον, μὲ τὸν ὁποῖον δύο μας γράμματα σᾶς ἐστείλαμεν, μὲ τὰ ὁποῖα σᾶς ἐφανερώναμεν τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν μας καὶ λοιπὰ εἰς πλάτος. εἰς τὴν Πην δέ, ὥρα ὀγδόη τῆς ἡμέρας, μὲ μεγάλην ὁρμὴν ὁ ὑπερτάτος ἐσίκωσεν τὸν ναύαρχον, καὶ ἀποκατάστησεν ἄλλον ἰδικόν του, αὐτὸν δὲ ἄχρι τοῦδε τὸν ἔχουν εἰς φυλακὴν ὁ μουζούραγας, διὰ τὸ ὁποῖον γεγονός εἰς τοὺς ἡμετέρους, γέγονεν μεγάλην χαρὰν. καὶ ἐνῶ ἀγαλλιούμεθα περὶ τούτων, τῇ ἰδίᾳ ὥρᾳ ἐλάβομεν καὶ τὸ γράμμα σας παρὰ τοῦ πατριαρχικοῦ διασαξῆ. ἐξ οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας σας, ἀπὸ τὸν ἐαυτόν της ἄς στοχασθῆ, πόσῃ χαρὰν ἐλάβομεν. διὰ τὸν ἐξοσηντά, λέγουσιν, ὅτι νὰ τὸν στείλουν ὑπερόριον εἰς τὴν κρήτην, ἀδελον ὁμως. ἡμεῖς ἄς εὐχαριστήσωμεν τὸν ὕψιστον, ὅπου ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιοῦτου. ἄλλον νεότερον δὲν ἔχομεν. ἡμεῖς ὅταν ἤλλαμεν ἐνταῦθα, βλέποντας τὰ πράγματα, ὅτι ὁ μουσταντζῆ ἁγὰς μας, ἦτον διὰ νὰ ἀλλάξῃ ἐπροσμέναμεν ὀλίγας ἡμέρας καὶ δὲν ἐπαρουσιάσθημεν πονθενά. ὅπου νὰ παρονσιασθοῦμεν εἰς τὸν νέον, διὰ νὰ γλητόσωμε τὰ πισχέσια, καὶ οὕτως ἔγινεν. μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν

τοῦ νέου ἐπαρουσιάσθημεν εἰς προσκύνησίν του μὲ τὰ συνηθισμένα πεσχέσια. καὶ ἀφοῦ ἀπέρασαν ὀλίγαις ἡμέραις, ἔστειλεν ἀνθρωπὸν του, ζητόντας μας καὶ ἄλλα πεσχέσια. λέγοντας τὸ ἕνα τὸ θέλει διὰ τὶ ἔγινεν αὐτὸς νέος, τὸ ἄλλο, ὅτι ἦλθαν βεκίλιδες νέοι, καὶ εἰς ἔτι μᾶς τὰ ζητεῖ, δὲν ἰξεύρομεν ἂν τὰ γλητόσωμε, αὐτὰ ὅλα ἔγιναν διὰ τοῦ ἀντωνάκη καθὼς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ τὸν τερεκιτζή, ὁποῦ νὰ ἔχη τὴν ὀργὴν τῆς Παναγίας, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. ζιζάνιον διεστραμένον. τρεῖς φορὰς ἔστειλεν ὁ αὐτὸς ἀντωνάκης, ὁ τρισκατάρτος, ζητόντας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιτρόπους τὴν τζόχαν ὁποῦ τοὺς ἐδῶσαν ἀπὸ τὸ τζάκη, τὴν συνηθισμένην, λέγοντας ὅτι ὁ ἐξοσθῆς μπουσταντζήμπασης δὲν τὴν πιάνει εἰς λογαριασμόν του, τοιοῦτον ἀγκήον τοῦ σατανᾶ εἶναι, ὁμῶς τίποτε δὲν κάνει. τὸ γράμμα τὸ ἐγχειρήσαμεν τῷ ἀρχιμανδρῆτι κὲρ συμεῶν. καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόκρισις του. παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μᾶς ἐνθυμᾶστε ὅτι δὲν ἔχομεν ἄλλον. τὸν ἅγιον προηγούμενον κὲρ Ἰωάσαφ ἀδελφικῶς ἀσπάζόμεθα, ὁμοίως καὶ ὄλους τοὺς ἁγίους γέροντας τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου σας. τὸν ἐνδοξότατον χαληλαγάμαν ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἐρωτοῦμεν τὸ γκουζάλ χατίρι του, ἐδώσαμε ἐπροχθές, τῇ μητρὶ του: 30 γρόσια καὶ πρὸς ἰδησίην του, ἅς τὸν εἰπῇ μπουσταντζήμπαση εἶναι ὁ ὁμέραγας, χασακίγας ὁ μαχμούταγας κατίκιοκλης. ὄντάμπασης ὁ ἀπντούλαγας τζιγκλιουκλής, τερακιτζής ὁ ἀργαοῦτ ἀχμετ ἀγᾶς, ἄλλος καὶ ὄχι ὁ ἰδικὸς μας, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, εἶψαν καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς πλείστα καὶ σωτήρια:

1808, αὐγούστου 14.

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράφοντας.

6

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ χαροφύλακι ἀρχιμανδρῆτι Νικηφόρῳ
Ἰβηρίτῃ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ.

Εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῶν Ἰβήρων.

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἁγίε Χαροφύλαξ ἐκ ψυχῆς εὐχόμενος ἥδιστα
προσαγορεύω.

Πρὸς πάντας γράφει, πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην ἐκχέει δαφιλεστάτην, καὶ πρὸς ἡμᾶς γρῶ. τοῦτο τὸ βλέπομεν τώρα, ὅταν κατέβῃ εἰς τὸ ὄρος πρὸ χρόνων, ἐνθυμοῦμαι ἐγὼ, ἐνθυμεῖται καὶ ἡ πανοσιολογιότης της ἴσως, τὰς πρὸς με εἰλικρινεῖς της φιλοφρονήσεις, καὶ τὸ μεῖζον τὰ πολλὰ καταρρέοντα δάρματα (δι' ὧν καθήψω τῆς ἐμῆς ψυχῆς ὄχι ἐπιπολαίως) εἰς τὸν χωρισμόν μας ἀπὸ Ἰβήρων, σημεῖα ὅλα εἰλικρινῆ, καὶ ἀπλᾶ, ταυτὸν εἶπεῖν καὶ ἄξια τοῦ τόπου, οὐ κατοικεῖς. αὐτὸ εἶπον, ἐνθυμοῦμαι. τώρα τὸ συμβιβάζω μὲ τὸ ἄλλο ὁποῦ βλέπω, καὶ τὰ εὐρίσκω ἐκ διαμέτρον ἀντικείμενα. Δὲν ἐπίστευον νὰ εἶρω εἰς τὸ ὄρος τοιοῦτον πολιτικόν. ἂν αὐτὸ τὸ ἐπάθαινον εἰς τὴν Πόλιν δὲν ἦτο τόσον σημαντικόν. μὰ τάχα αὐτὸ δὲν ἔχει φάρμακον ἀναιρετικόν; μάλιστα, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἐγὼ τὴν ἡγάπησα ἐξ ἀρχῆς ἀπλήστως καὶ εἰλικρινῶς. δὴναμι βέβαια νὰ μεταφῆρω καὶ

αὐτὴν εἰς τὴν πρόθεσιν τὴν ἐμὴν, ὅτι τοῦτο συμφέρει θεωρούμενον καὶ πολιτικῶς ἐπειδὴ θέλω νὰ εἶναι πολιτικός. διὸ καὶ δὲν ἔλειψα νὰ δώσω αἰτίαν διὰ τοῦ παρόντος ἐνθυμίζωντας αὐτὴν καθήκοντα κοινότατα. ὅτι τὸ φιλεῖν τὸν ἀντιφιλοῦντα ἀναιρόν. ἄς προσθέσῃ ἐδῶ καὶ χρῆσι χριστιανικά, καὶ καλογερικά, καὶ συγκοινοβιαίτικα. ἐπειδὴ τὸ ὄρος ἐγῶ, ὡς ἐν μοναστήριον τὸ θεωρῶ, καὶ τότε βέβαια πεισθίσει νὰ γράφῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνίοτε τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὕγειαν τῆς, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν πλεῖστα καὶ πανσωτήρια.

1808, Σεπτεμβρίου 2.

Τῆς παανοσιολογιότητός της

πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος

ἅπαντας τοὺς σεβαστοὺς πατέρας ἐν Χριστῷ εὐχομαι καὶ κατασπάζομαι.

7

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 17 ἀυγούστου ἐλάβομεν εἰς τὰς 30 τοῦ αὐτοῦ. παρ' οὗ πληροφοροφθέντες τὴν ὕγειαν τῆς ὑπερβολικῶς ἐχάρημεν. εἶδομεν ὅπου μᾶς ἐπιπλήττει, ὅτι δὲν τῇ γράφομεν, ἡμεῖς ἀδελφὲ ἄχρι τοῦδε τέσσαρα γράμματα σᾶς ἐστείλαμε δύο μὲ τὸν κῆρ παῖσιον, καὶ δύο διὰ Θεσσαλονίκης. ὅμως στοχαζόμεθα ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν εἰς ἔτι, διὰ τοῦτο ἔχει καὶ δίκαιον νὰ παραπονίτε.

Τῇ εἰκοστῇ εὐδόμῃ τοῦ παρελθόντος διὰ Θεσσαλονίκης τῇ ἐγράφομεν περὶ τοῦ φριμανίου τοῦ μουμπαραγὰ εἰς πλάτος, καὶ ὅτι διὰ προσταγῆς τοῦ δραγονάμου ἐβελήσαμε νὰ τὸ ἐγγάλωμεν μὲ ἄρζι τοῦ πατριάρχου διὰ ὀλιγότερα ἔξοδα. τώρα ὅμως τὸ φριμάνι μᾶς ἐσκάλωσεν εἰς τὸ διψιτῆρ καποῦ εἰς τὸν τεισιδῶρ τελειομένῳ ὄν. ζητόντας μας σοῦμμα ἀρκετὴν, λέγοντας ὅτι ὅταν τὸ εὔγαλεν καινούργιον τὸν ἔδωσαν δύο χιλιάδας γρόσια, τώρα τοῦλάχιστον θέλει τὰ ἡμισι τούτων, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐβάλαμε κάπια μέσα, ἵσος τὸ ἐγγάλωμεν συγκαταβατικότερα. καὶ ἐλπίζομε εἰς σὲ ἕνα δύο ἡμέρας νὰ τὸ ἐγγάλωμεν. διὰ τὸ συνηχορητικὸν ὅπου μοὶ γράφῃ ἰδοῦ ὅπου τῆς τὸ στέλλω καὶ εἰς ὀμιλίας τοῖς συμοναστηριακοῖς μου διὰ τὰ δώδεκα νὰ ἰξεύρουν. διὰ νέα ἄλλα δὲν ἔχομεν, πάρεξ στρατεύματα ἔχουν πολλὰ, καὶ ὄλο συνάζονται ἐδῶ ἀπὸ ἁσίαν καὶ ρούμελιν, τίποτες ὅμως εἰς ἔτι δὲν ἐγγῆκεν οὐδὲ ἠκούστη λόγος. εἰς τὰ ἐνέα τοῦ παρόντος, ὥρα ἐνάτη τῆς ἡμέρας, μᾶς ἐσίκωσαν τὸν παραγιώτατον δεσπότην μας εἰς τὸ κατίκιῶ¹ καὶ ἐλυπήθημεν κατάκαρδα, ὄχι ὅμως μὲ καζέπη, ἀλλὰ ἡμερα. ἀπὸ αἰτίαν τοιαύτην, ὁ κιζίκου μὲ τὸν νικαίας εἶχαν λογοτριβὴ δι' ἕνα χωρίον. ποῖος ἀπ' αὐτοὺς νὰ τὸ ἐξουσιάσῃ. καὶ ἐπειδὴ ὁ νικαίας ἔφερε γράμμα ἀπὸ τὸν ἀγιάννη τοῦ χωρίου, ὅτι

1. Τὴν 8ην Ἰουλίου 1808 ἐπαναστατοῦν κατὰ τοῦ σουλτάνου οἱ γενίτσαροι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρ, ὅστις ἠξίωσε καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1808 ἀναγκάζεται νὰ ὑπογράψῃ τὴν παραιτήσιν του καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐγκλειστῇ εἰς τὴν ἐν Πριγκιπῶ μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἕν ἔτος.

αὐτὸν θέλουν, διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιερεῖς μὲ τὸν παναγιώτατον ἐκαταδίκασαν, τὸν ἅγιον νικαίας, καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐξορήσουν καὶ νὰ τὸν πάρουν τὴν ἐπαρχίαν, ἂν δὲν ἐπρόφθανε νὰ κρηφθῆ, μόνον τοῦτο ἐνὸ ἐπολεμοῦσαν τὸ φριμάνι του, καὶ ἐπροσμέναμεν τὴν ἐξορίαν του, βλέπομεν ἄξαφνα τὸν κατσιασμὸν τοῦ πατριάρχου, ὄχι ὁμοῦς ὅτι ὁ νικαίας μὲ τὴν ἀξιώτητά του τὸ ἐκατόρθωσεν, ἀλλὰ ἦσαν χώρα οἱ φίλοι τοῦ δεσπότη καὶ τὸ ἐνήργησαν, φαίνεται ὁμοῦς ὅτι ἔχει νὰ ἀπομείνῃ ὁ δεσπότης εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως, καὶ διὰ πατριάρχηρην ἐπίφησαν τὸν κὲρ καλλίνικον, πρώην πατριάρχηρην, πλὴν καθάρη ἀκόμη δὲν τὸν ἐφόρεσαν, τόσον μόνον ἐμάθομεν ὅτι τὸν ἐπίφησαν, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου, μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα μένομεν.

1808, Σεπτεμβρίου 10:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράφαντας

Γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν διὰ τὸν μισθὸν μας στοχαζόμεθα ὅτι τὰ ἔξοδά μας εἶναι πολλὰ καὶ δὲν ἀρκεῖ, καὶ νὰ τὰ οἰκονομήσετε.

8

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπασζόμεθα:

Ἴδου σήμερον μὲ κόπους πολλοὺς ὅπου ἐδοκιμάσαμεν ὅσον νὰ λάβομεν τὸ φερμάνι τοῦ Ἰστηρά, τὸ στέλλομεν εἰς τὸν νάνο (:), τῇ γράφομεν δὲ νέα, ἀφοῦ ἔστειλαν τὸν κὲρ γρηγόριον εἰς τὸ κατίκη, καὶ ἐχθὲς ἐπάησαν εἰς τὸν πασιὰ ταπή, νὰ φορέσῃ τὸν κὲρ καλλίνικον καθάρη, ὄντας ὁ κὲρ καλλίνικος¹ ἀπὸ μέρος προσταγμένος ἄκον καὶ μὴ ἄκον νὰ κάμῃ ριτζὰ διὰ τὸν γρηγόριον νὰ μείνῃ εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως. ἀφοῦ τὸν εἶπεν ὁ κὲρ καλλίνικος τὸν βεζίρηρην, διὰ αὐτό, ἀποκρίθη ὁ βεζίρης ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτον διὰ πατριάρχης, μόνον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ τὸν διορθῶνω, καὶ ἄλλα κάποσα, μὲ τὸ νὰ τὸν εἶχεν ὁ τελιοτζῆς κατὰ καταβαλμένον, οἱ ἀρχιερεῖς ὄλο ἐφαρμακόθησαν. τὰ ἔχει ἀχαμνὰ ὁ εὐλογημένος γρηγόριος, ὁ θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ, δὲν ἰξεύρομεν τί ἔχει νὰ ἀπογίνει. νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Κύριος εἰς τὸ καλόν. ταῦτα καὶ μένομεν

1808, Σεπτεμβρίου 12: Κωνσταντινούπολις

Τῆς λογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράφαντας:

9

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπασζόμεθα:

Καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀδελφικοῦ, δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιολογιότη-
τί της, ὅτι ταῖς ἀπερασμέναις, τῇ ἐστειλάμεν δύο γράμματα, ἓνα ἀπὸ σέρεας
καὶ ἄλλο ἀπὸ θεσσαλονίκης, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅσα τῇ ἐγράφομεν, τῇ ἐσημειώ-

1. Μετὰ τὸν εἰς παραίτησιν ἐξαναγκασμὸν τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνέρχεται πάλιν ὁ Καλλίνικος Ε΄ διὰ προσφορᾶς εἰς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρ (πρωθυπουργὸν ἤδη τοῦ σουλτάνου γενόμενον) μεγάλης ποσότητος ἀργυρίου.

ναμε και διὰ τὸν μαδέν, τὰ ἄρζια τῶν θεσσαλῶν. θθεν τῇ λέγομεν και τώρα περι τούτων, ὅτι, ἀφ' οὗ ἐμπουγιουδίστησαν ἀπὸ τὸν ἐπέρατον, και ἐστάθησαν εἰς τὸ τελέμη νὰ γίνουιν φιορμάνια, ἔπασαν εἰς ἐνοῦ κιατοῦπι φίλου μας χέρια, ὅστις μᾶς ἔδωσεν τὴν ἴδισιν, τὸν ἐπήραμε μὲ αὐτά, και τὸν ὑφέραμεν εἰς τὸν σαμουρτάση διὰ νὰ τὰ θεωρήση, τὰ ὁποῖα θεωρώντας τα, μᾶς εἶπεν, νὰ βυθισθοῦν διότι ἂν μείνουιν, δὲν γλυτώνετε ἴστερα μὲ δέκα χιλιάδας γρόσια ἢ και περισσό- τερα ὡς και ἄλλοτε τὰ ἐδοκιμάσαμεν. Ὅθεν ὁ κιατίτης μᾶς ἐζήτησεν διὰ τὸν βιθυσμὸν αὐτῶν γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν ἐπήγαμε και τὸν ἐτεργιάσαμεν μὲ 50 ματζάρια. και ἐν ταῦτῳ τὰ ἐξέσχισεν ἐμ- προσθέν μας. μᾶς εἶπεν ὁμως μὲ τρόπον μυστικὸν νὰ εἶναι, ὅσον εἰς ἡμᾶς, τόσον και τὸν ἄρχοντα, και ὁ σκοπὸς ὁποῦ τὰ ἐδώσαμε ἡμεῖς αὐτὰ διὰ νὰ τὰ σχίσουμε, στοχαζόμενοι, ὅτι ἂν οἱ θεσσαλοὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ μᾶς πάρουν τίποτες ὁμως ἔναν μπουμπασίση νὰ στείλουν εἰς τὸ ὄρος θένα πάρουν ἀπ' αὐτὰ τριδιπλα, και ξέχα- σα νὰ τοὺς τὰ ἀνερέσωμε, πρὶν ὁμως δώσωμε τὰ ἄσπρα ἐσυμβουλευθήμεν περι τούτου και τὸν γεωργάκαγα ὡς ἔφορόν μας, ὅστις μᾶς εἶπε πρέπει νὰ δώσητε τὰ ὀλίγα τώρα, παρὰ ὕστερα και νὰ τὰ δίδετε μὲ τὰ φορτιά. ἀφοῦ ἀπέρασαν ἀνα- μεταξὺ δύο ἡμέραις ὁ γεωργάκαγας ἀντάμωσε τὸν κεσιδάη φίλος του ὃν διὰ ὑπόθεσιν του, μὴν ἱξεύροντας ὅτι ἡμεῖς εἴχαμε μὲ τὸν μπαήκαλφα τὴν ὑπόθεσιν ὀμιλημένη και τελειομένη, ὁ γεωργάκαγας θαρρῶντας, ὅτι ἡμεῖς ὀμιλήσαμεν μὲ τὸν κισεδάη τὸν φίλον του, ἄρχισε νὰ τοῦ διηγῆτε τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτός, και διὰ τὰ ἄρζια τῶν Θεσσαλῶν, και διὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἐδώσαμε, ὁ γεωργάκης εἶχε εἶδισιν ὅτι τὸν ἐτάξαμε, ὅχι ὁμως και ὅτι τὰ ἐμετροῖσαμεν και ἐτελειώσαμεν. ὁ κισεδάσης ἔγινεν ἄλλη ἐξ ἄλλου, και τοῦ ζητᾷ τὰ συμφωνημένα, ὁποῦ τὸν ἐπρο- βαλεν, και τὰ ὑποσχέθη ὁ γεωργάκης νὰ τὰ δώση, ὁ δὲ κισεδάσης και τὸν ἔφτασαν και τὰ ἄσπρα ὁποῦ τὸν ἔταξεν ὁ γεωργάκης, ἀλλὰ, τὸ εἶπαν και τὸν ταφενδάη ἐφέντη, και ἐκτὸς τούτου, ἔβαλεν ἀπὸ μέρους τοῦ τζανήμπαση νὰ ζητοῦν και τὰ ἄρζια. σήμερον ἦλθεν ὁ μπᾶς κάλφας μὲ μαῦρα δάκρυα ὑβρίζοντάς μας φοβᾶτε τὴν ζωὴν του, ὡσάν ὁποῦ δὲν ἐφυλάχθη τὸ μυστικόν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς ζητᾷ ὁ γεωργάκαγας τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὸν κισεδάη, ἀποροῦμεν δὲν ἱξεύρο- μεν τί νὰ κάμωμε, μὲ ποῖον τρόπον ἔχει νὰ σβήση αὐτὴ ἡ φλόξ ἀγνοοῦμεν, ἂν δὲν ἀποκορηθοῦμε τὰ ὑποσχεθέντα πρὸς τὸν κισεδάη παρὰ τοῦ γεωργάκη, ἔχει νὰ κατατρεχθῆ ὁ μπᾶς κάλφας, ὅστε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ του. ἂν πάλι τὰ δώσω- με ζημιονόμεθα πολλά. τὸ πράγμα ἐμεγάλωσε και ἄναψε πολὺ, δὲν ἱξεύρομεν πῶς νὰ τὸ σβήσωμε. αὐτὰ τὰ τρεξήματα ἔχομεν και δοκιμάζομε ἀδελφε παρὰ τοῦ γεωργάκη, ὅχι και αὐτὸς ὅτι θέλοντας τὸ ἐκίνησεν, ἀλλὰ ἐξαπροσεξίας του, τὸ περισσότερον φτέγομε και ἡμεῖς ὁποῦ τὸ ἐφανερῶσαμεν εἰς αὐτὸν και ἔχομεν νὰ ζημηθοῦμε ἔτι δι' αὐτὸν τὸν μανδέν, ὑπὲρ τὰ 300 γρόσια, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ιδεάσετε διὰ τὰ ὑποσχεθέντα παρὰ τοῦ γεωργάκη πρὸς τὸν κισεδάη τί νὰ

κάμωμεν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ κοινὸν δὲν γράφομεν περὶ τούτου τελείως. καὶ αὐτὰ μὲν ἀδελφικῶς μένομεν ἀπόκρισίν της.

1808, Ὀκτωβρίου 7:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.
οἶδας τοὺς γράφοντας.

10

Τὴν περιπόθιτον ἡμῖν ἀδελφικὴν πανοσιολογιότητα ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάριτι καὶ δι' εὐχῶν της ἄχρι τοῦδε ὑγιαίνομεν. ταῖς πρὸ ἄλλαις διὰ Σέρρας τῆ ἐγγράφομεν εἰς πλάτος περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀκολουθισάντων, ὅπου ἐγραψαν οἱ θεσσαλοὶ ἄρξια διὰ τὴν χαλᾶσιν τὰ μοναφιλίκια μας, καὶ ὅτι ἀφοῦ τὰ ἐμπονουγούρδισεν ὁ ὑπέριτος διὰ τὰ εὐγγὴ τὸ τιρηκάρι τους, τὸ ἐμάθαμε, καὶ ὅτι πασχίζομε κατὰ τὴν γνώμην τῶν εὐγενεστάτων ἐπιτρόπων μας τὰ βυθίσωμεν μὲ δόσιν. Τῆ λέγομεν δὲ καὶ τώρα, ὅτι ἐποιήσαμεν οὐδέν. ἐπειδὴ μὲ τὸ τὰ εὐρίσκονται αὐτὰ εἰς χεῖρας μας τοῦ διδασκάλου τῶν κοινηλίων, καὶ ὁ μέγας γραμματικὸς μᾶς ζητᾷ γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: διὰ τὰ δώση εἰς τὸ πύρ. ὀλίγα τὸν ἐφάνησαν. ὁμοῦς ἕως τώρα ὅπου τὰ ἐκτιπήσαμε πῆσο ἐλλπίζομεν τὰ τὸ κατορθώσωμεν μὲ ὀλίγον τι ἀκόμη δόσιν. ἀδελφῆ ἂν ἦτον τὰ σενετιά μας ἀνακομμένα δὲν ἐδοκιμάζαμεν αὐτὰ. ὅθεν οἱ θεσσαλοὶ δὲν τὸ ἔχουν τίποτας τὰ κάμουν καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο ἐξάπιαντος πρέπει τὰ μᾶς προφθάσετε ὅσον τάχος μὲ σίγουρον ἄνθρωπον τὰ χάρτια, ἢ μὲ καλόγηρον ἢ μὲ σάβ, ἢ διὰ τοῦ νάνου, ὅπουθε σᾶς ἔρχεται εὐκολότερον, διὰ τὰ ἀνανεώσωμεν, ὅτι ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καθὼς τὸν ἐξέρατε, ἄλαξαν ὅλα τὰ πάντα καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ὁ ἐνδοξότατος Ἰσμαῆλ μπέης βέβαια μᾶς ἔγινε γίτονας εἰς Θεσσαλονικίην, ταῖς πρὸ ἄλλαις ἐπάγισεν ὁ καστρινὸς εἰς προσκνήσιν του, δὲν ἰξέρω πῶς ἐσνεπυσεν λόγος διὰ τὸ ὄρος, εἶπεν θυμωμένος. τὰ πηγαῖνω κάτω ἐγὼ τὰ τοὺς δεῖξω τοὺς καλογέρους, ἐξ αἰτίας τοῦ αὐτόθι ἐπαράτου. Ὅθεν εἶναι καθ' ἡμῶν ἀγανακτισμένος, καὶ τόρα ὅπου ἐκατέβη, βάλετε κανένα μέσον τὰ μάθετε, καὶ ἂν ἀληθεύει πρέπει τὰ τὸν ἐρευνήσετε. διότι ἀλήθεια αὐτὸς εἰς τὴν μεγάλην χώραν ἔνδον δὲν εἰσῆλθε, ὁμοῦς τὸ ἐκατάφερον καὶ ἐπὶ γαίαν οἱ μεγαλύτεροί του εἰς αὐτόν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἰδῆσίν σας. ταῖς πρὸ ἄλλαις καθὼς σᾶς ἐγράφομεν ὅπου ὁ μπουσταζήμασος μᾶς ἐζητοῦσε καὶ δεῦτερον καμπτὲ ράχτι, ἀφοῦ τὸν ἠρωτούσαμε μὲ ἐν πεσχεῖσι γρόσια 53. ὁ διάβολος ὁ τζηρᾶς τὸν ἀναφεν καθ' ἡμῶν, καὶ μᾶς τὸ ἐστεῖλεν πῆσω μὲ τὰ 20 ἡμέρας, ἐβάλαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γεωργάκαγαν μεσάζων, δὲν ἠμπορέσαμε τὰ τὸ γλητόσωμεν, ὅχι ἄλλο. κατ' αὐταῖς ἐμάθωμεν ὅχι ἀπὸ ἀξιόπιστόν τινα, ὅτι εἶπεν ἰσμαῆλπασα εἰς τὸν ὑπέριτον τὰ μὴν μᾶς ἀνανέωση τὰ σνετά μας, ὁμοῦς δὲν τὸ ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἄμποτες τὰ εἶναι ψεύματα καθὼς ἡμεῖς τὸ φρονοῦμεν. παρακαλοῦμεν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ προφθάστε μας ἱκανά, ὅτι δοκιμάζομεν κόπους μέγας, μόλον τοῦτο

ὁποῦ δὲν εὐρίσκονται, καὶ ἂν εὐρεθοῦν μὲ τόκον ἀνυπόφορον καὶ εἶναι τοῦ κοινοῦ ζημία. Ὁ κὺρ Γρηγόριος κάθιτε ἰσιχάζον εἰς τὸ νισή. ὁ κὺρ καλλίνικος ἐν τῇ δόξῃ του, μᾶς ζητᾷ μαγεροπίονα. καὶ ἂν τὸ εὐρίτε εὐλογον στείλετε καὶ τοῦ διεορηνέως κανένα ἐγκόλιον, διότι δὲν εἶχαμε νὰ τὸν δόσωμε τελείως πεσχέσι. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν.

1808, ὁκτωβρίου 8

Τῆς πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί
οἶδας τοὺς γραφάντας.

11

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Τὸ ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου ἐκ τῆς ξάνθης σταλὲν γράμμα της ἐλάβομεν ὁκτωβρίου 14: παρ' οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας της, λίαν ἐχάρημεν. θαυμαζόμεθα καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰ τόσα μας γράμματα ὁποῦ τῇ ἐστείλαμεν διὰ τί νὰ μὴν λάβομεν ἀπὸκ ρησίν της, ὅσον ἀπὸ τῆς λογιότητός της, τόσον καὶ ἀπὸ τὸ κοινόν. οὐδὲ ἀπὸ τὸν νάνον δὲν ἐλάβομεν ἀπόκρισιν εἰς ἔτι ἂν ἔλαβε τὸ περὶ ἰστηρὰ φιομάνη. καὶ ὑποπτενόμεθα μεγάλως νὰ μὴν ἐπαράσκειν, ὄχι ἄλλο. ἀπὸ θεσσαλοῦς ἐμάθομεν ὅτι ὁ μουφτῆς καὶ κερήμπασης εἶναι καθ' ὁδὸν ἐρχονται, τί ἔχουν νὰ ἀνακατεύσουν δὲν ἰξεύρομεν, ἕως νὰ ἀπαντίσωμεν τὰ ἄρζια τοὺς 700 μᾶς ἐκόστισεν. φοβούμεθα νὰ μὴν ἀνακατεύσουν πάλιν μὲ τὸν ἐρχομόν τοὺς, καὶ ἐπρεπεν ἕως τώρα τὰ ἐδικὰ μας σεναῖζα νὰ εἶναι ἀνακομένα. τὰ ἀργοπορήσατε πολὺ καὶ ὁ καιρὸς εἶναι πολλὰ ἀκατάστατος, καὶ ἔχομε νὰ δοκιμάσωμεν δυσκολίας μεγάλας. ὅσον τάχος νὰ τὰ προφθάσετε. κατ' αὐτὰς ὁ ὑπέρτατος ἐμήγησεν τὸν παναγιώτατον νὰ καταγράψῃ τοὺς ἐν βασιλευσούσῃ τοῦ ἡμετέρου γένους ὄλους. καὶ καταγίνονται εἰς αὐτό, εἰς σὲ ἄλλο γένος εἰς ἔτι δὲν ἐξεφωνήθη νὰ γίνῃ καταγραφή. ἐκ συμπερασμοῦ λέγονν νὰ εἶναι δόσιμον. περὶ εἰρήνης τελείως δὲν ἀκούεται, ἄκρα σιωπή, τί θεὸς νὰ γίνῃ κανεὶς δὲν ἰξεύρη. τόσον μόνον ἀποφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν 600.000: στρατεύμα τακτικόν. τοὺς περυσίστερους καῖξιδες τοὺς ἔγραψαν εἰς τὸ νέον σύστημα μὴ θέλοντας. καὶ ὄλο εἰς αὐτὸ καταγίνονται. ἄλλο νέον δὲν ἔχομεν. τὰ 500: τοῦ βασιλάκαγα εἰς ἔτι δὲν ἐλήφθησαν, τὰ 535: εἰς τὸν παλαιὸν δραγουμάνον κινδυνεύουν. ὁ νῦν δραγουμάνος εἶναι ἀσθενής καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν δώσῃ τὴν ὑγείαν του ἕως νὰ τελειώσῃ τὰ τρία μηνιαία, τὸν μπελιά μας ἠῦραμεν μὲ αὐτούς. ὁ προηγουμένος σας κὺρ κορηλίος κατ' αὐτὰς ἦλθεν ἐδῶ ἀπὸ μιχαλίτζη, ὅστις ἄκουσεν ἀπὸ ἕνα ὑποτακτικόν τοῦ ἡμετέρου σὺλβέστρου ἀπὸ αὐτοῦ ἀναχωρήσαντα, ὅτι ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸν ἐξορήσητε, καὶ ἔχω μεγάλον παρᾶπονον, ἐξητοῦσεν νὰ ἀναχωρήσῃ. ὅσον ἡμπορέσαμεν τὸν ἐσυμβουλευσαμεν καὶ τὸν ἡμεροῦσαμεν, ὅθεν εἰ δυνατόν στείλετέ τον τὸν νέον ἕνα γράμμα παρηγορητικόν καὶ συμβουλευτικόν. διότι εἶναι ἄξιος νέος καὶ δουλείας ἀνθρώπος, ἴσος περὶ τούτου νὰ σᾶς

γράφῃ καὶ ὁ κῆρ συμειῶν. τὸν ἅγιον προηγούμενον κῆρ Ἰωάσαφ ταπεινὸς προσκνυοῦμεν καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν:

1808, Ὀκτωβρ. 16.

Τῆς σεβασμίας πανοσιολογιότητος τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί:
οἶδας τοὺς σοῦς.

Ὅσον τάχος νὰ μᾶς προφθάσετε ἄσπρα.

12

Τὴν πανοσιολογιότητά τῆς ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Ἔχε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιότητί τῆς, ὅτι θεία χάριτι, ὑγιαίνομεν ἄχρι τοῦδε διὰ τῶν ἁγίων τῆς εὐχῶν. τὰ ὅσα γράμματα μᾶς ἔστειλε μὲ τὸν κῆρ ἀνανίαν κατακαλλινὸν καὶ σαρδελιάν, ὅλα τὰ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κῆρ ἀνανίου τῆ γυ' τοῦ παρόντος ἐρχομένου διὰ ξηρᾶς. ὁ δὲ σαρδελιὰς εἰσέτι δὲν ἐφάνη, ἐνχειρήσαμε καὶ τὸ κῆρ συμειῶν τὰ γράμματα ἀσφαλῶς, χθὲς πάλιν ἐλάβομεν καὶ τὸ ἀπὸ ιγ' τοῦ παρόντος, ὁμοῦ καὶ τῆς κοινότητος, ἀποροῦμεν ὅπου σᾶς ἔχομεν ἕως τώρα ἀπὸ τὰς 24 σεπτεμβρίου ἐξαπολύσει γράμματα καὶ δὲν τὰ ἐλάβετε, ἐλπίζομε ἕως τώρα νὰ τὰ ἐλάβετε, ἀποροῦμε καὶ τοῦτο ὅπου εἰς ἔτι δὲν ἐμάθατε τὴν πατριαρχίαν τοῦ κῆρ καλλινίκου, εἰς καιρὸν ὅπου οἱ πατέρες τοῦ ρωσικοῦ ἦτον παρὸν εἰς τὸ ἀλλάξῃ τοῦ κῆρ καλλινίκου, μάλιστα μὲ τοὺς ἰδίους σᾶς ἐγράφομε καὶ ἡμεῖς. τὰ γράμματα ὅπου μᾶς ἔστειλεν ἡ κοινότης διὰ τὰς ἐλεημοσύνας, εἰσέτι δὲν ἐλάβομεν καιρὸν νὰ τὰ δώσωμε, ὁμοίως καὶ τὸ πρὸς τὸν ραδουλιώτην, ὡσάν ὅπου χθὲς τὸ ἐσπέρας τὰ ἐλάβομε. ὁ σιμονοπετρίτης ἔχει μίαν εὐδομάδα ὅπου ἐκίνησαν διὰ τὸ ρουτζούκι ἐφοδιασμένοι μὲ γιῶλ φερμάνη καὶ πατριαρχικά γράμματα. Τὸ γράμμα ὅπου τοῦ ἔστειλες στέκει εἰς ἡμᾶς. τὸ ἀγαλίκι τὸ ἐπληρώσαμε ἐπροχθὲς μᾶς ἔβαλαν σφίξην μεγάλην, τὸ τιμοῦτι θεὸ νὰ τὸ πάρωμε εἰς τὸν χαλήλαγαν καὶ ἐν καιρῷ θεὸ νὰ τὸ στείλωμε ἂν δὲν μᾶς εὐγῆ κανένας πειρασμὸς ὡσάν ἐπέρουνσι.

ἡμεῖς ἐδῶ ἀδελφὲ μόλις ἐγλητόσαμε ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῶν θεσσαλῶν, καθὼς σᾶς προεγράφομε, μὲ κινδύνους καὶ μὲ χονδρὰ ἔξοδα ἕως νὰ τὸ ἀπαντήσοιμε, διατὶ νὰ μὴν στείλετε τὰ ἀναγκαϊότερα χάζα νὰ ἀνακριθοῦν, μόνον ἔστειλετε τοῦ χαμίτη νὰ ἀπαιτηθοῦμε ἀπὸ τοὺς θεσσαλοῦς, ἂν γίνῃ θεὸ νὰ ἀργήσῃ, μάλιστα εἶναι καὶ ἀδῆλον τὸ ἀνάκομά του. ἡ μάχη ἐπιταυτοῦ ἐγράφομεν τὰ μάτια, νὰ πιάσῃ ἐξεπίτηδες νὰ σᾶς στείλῃ τὰ γράμματά μας, ὅπου σᾶς ἐγράφομεν νὰ μᾶς προφθάσῃ τὸ γληγορότερον τὰ σινετὰ μας, καθὼς μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ εὐφοροὶ μας διότι οἱ θεσσαλοὶ γράφουν πολλὰ ἐνάντια γὰ τὸ ἔρος, καὶ ἔπρεπε ἕως τώρα νὰ εἶναι τελειωμένα. ὄχι ἄλλο ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ χρέος μας. ἐδῶ γίνεται καταγραφή εἰς τὸ γένος μας ἀπὸ μέρους τοῦ παναγιωτάτου προστάγματος ἀπὸ τὴν πόρτα, ἔχουν ἐπίτηδες καὶ τὰ ἀντιγράφουν εἰς τὰ τούρκικα. ἄλλο γένος δὲν ἔγραψαν, τί θεὸ νὰ γίνῃ κανεὶς δὲν ἰξεύρει. τὰ πράγματα δείχνουν πολέμους καὶ ὄχι ἀγάπες. στρατεύματα πολλὰ ἀπάνω εἰς τὸ μεγάλο νερὸ καὶ ἀπὸ τὸ

ἓνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο, ὃ ὑπέρατος ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τὸ γένος μας ἔως χίλια πογκία ἐπῆρε, ὃ θεὸς νὰ γίνη ἤλεως. κατ' αὐτὰς τρεῖς ὀρθάδες ἐγράφθησαν εἰς τοὺς σειμένιδες μετὰ καζάνια τους. μιλέτη ὁποῦ δὲν ἔχουν περὶ τούτων. καὶ μὴν παραποιῶσι ἀδελφεὲ ὅτι δὲν σᾶς γράφομε νέα, ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ παραμικρότερον σᾶς τὸ γράφομε, ὅτι μάθομε. Ὁ κὲρ Γρηγόριος ἑῖναι εἰς τὴν πρίγκκιπον καθὼς σᾶς τὸ προεγράφομε. ὁ πρωτοσύγκελλός του, ὁ δευτερεύων, ὁ τριτεῦων, ὁ γρηγόριος καμαράσης εὐρίσκονται μαζί του. ὁ ἀρχιδιάκονος εὐρίσκεται ἰμοῦ μετὰ τὸν ἅγιον κυζίκου. τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοῦ κὲρ καλλινίκου, οὐδὲ ἡμεῖς δὲν τοὺς ἰξέυρομεν τὰ ὀνόματά τους, ὁ πρωτοσύγκελλός του εἶναι πολίτης. τὸν εἶχεν εἰς τὴν πρώτην του πατριαρχίαν ἀρχιμανδρίτην. ὁ ἀρχιδιάκονος εἶναι ὁ πρῶτος του, ὁποῦ εἶχεν πρῶτα, πορτάρης εἶναι ἀνεσιός του. σήμερον ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος οἰκονόμος. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. διὰ τοῦ μισθοῦ μας ὁποῦ μᾶς ἐπρόσθεσαν 50 γρόσια εὐχαριστοῦμεν τὴν ἱερὰν σύναξιν, καὶ τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν προέρεσίν της. ἡμεῖς ὁμως ἐστοχάσθημεν διὰ νὰ μὴ γίνη ἡ προσθήκη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν μας γράφομε τοῖς μοναστηριακοῖς μας νὰ τὰ ἐπιστρέψουν πίσω καθὼς γράφομε καὶ εἰς τὸ κοινόν. ἡμεῖς οὔτε πλουτίνομε μετὰ αὐτά, ἀλλ' οὔτε ὠφελοῦμεθα εἰς τὰ ἔξοδά μας, τὰ ἐπιστρέφομε μετὰ καλὴν καρδίαν καὶ ἄς ζημωθοῦμε καὶ σὲ ἕναν χρόνον ἀπὸ 200 γρόσια διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ. ἕνας χρόνος εἶναι καὶ αὐτὸς θεὸς νὰ περάσῃ. μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα ἐξιάκουστα μένομεν:

1808 ὀκτωβρ. 28

Τῆς πανοσιολογιότητος της ἐν Χριστῷ ἀδελφός, καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της πρὸθνος ὀϊδας τοὺς σοὺς.
Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὲρ Ἰωάσαφ, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

13

ἡ αἰτία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς βασιλευούσης ἐστάθη τοιαύτη:

ἐπειδὴ ὁ μουσταφάπασσας βεζήρης μετὰ τὸ νὰ ἐπάσχησε νὰ ἀδξήσῃ τὸ τάγμα τοῦ νέου συστήματος τῶν σειμένιδων, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐτίμησε μεγάλως μετὰ μεγάλα δωρήματα καὶ χονδρὰς λουφέδες, ἐξαντίας πάλιν τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων τὸ ἀτίμασεν εἰς ἄκρον, μάλιστα εἶχεν σκοπὸν μετὰ τὸ μπαϊράμι νὰ τοὺς φορέσῃ μὴ θέλοντας τοὺς δυστυχεῖς τὰ στενὰ φορέματα τοῦ νέου συστήματος, καὶ νὰ καταργήσῃ τελείως τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων, συνεργὸς εἰς τοῦτο καὶ ὁ γιανιτζάραγας. διὰ τοῦτο ἀναφαν ἀπὸ θυμὸν οἱ γιανιτζάροι μετὰ ἀπελπισίαν ἐβουλήθησαν νὰ κάμουν τοῦτο.

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ παρόντος νοεμβρίου, ξημερώνοντας ἡμέρα τρίτη εἰκοστή ἕκτη ἡμέρα τοῦ ραμαζανίου, ὄρα δεκάτῃ τῆς νυκτός. συνελθόντων ἀπάντων τῶν ἐν βασιλευούσῃ γιανιτζάρων ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας, καὶ πρῶτον μὲν πιάνοντας

1. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου, ὅστις μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν του παραίτησιν ἔμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Πρίγκκιπον, εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως.

τὸν γιανιτζάραγαν, τὸν ἔκαμαν εἰς λεπτὰ κομάρτια, ἔπειτα ἔδραμαν εἰς τὸ πασακαπισή, καὶ δίδοντας φωτιάν ἀπὸ τὰ τέσσερα μέρη, μὲ σκοπὸν νὰ κάφουν τὸν βεζίρη καθὼς καὶ ἔγινε. ἀνδρείου πολέμου γενομένου ἕως τὰ ξημερόματα ὅπου ἐτελείωσαν τὸ πασακαπισή ἐχίθησαν πολλοὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. μόλις ἐγλύτωσαν ὁ ὑπέρτατος μὲ ὀλιγοστοὺς καὶ ἐσφαλίσθη εἰς ἓνα πύργιον πλησίον τοῦ χαρεμίον ὅπου εἶχεν αὐτὸς κατασκευάσει μὲ ἓνα λαγούμη. περικυκλωσάντων λοιπὸν τοῦτο, οἱ γιανιτζάροι, φέροντες καὶ κομάρτια ἔδωσαν οἱ μέσα φωτιά εἰς τὸ λαγούμη ἔκαψαν ἀπὸ τοὺς ἔξω ἕως 600 συνεκάγησαν μὲ αὐτοὺς καὶ οἱ μέσα ὁμοῦ μὲ τὸν βεζίρη, τοῦτο φαίνεται νὰ τὸ ἔκαμε θεληματικῶς διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ εἰς χεῖρας του. ὁ δὲ καπετάνπασας ὀχήρησεν τὴν ἀρμάδα χερσαίαν γαλατὰν καὶ τόπχανάν. ὁ δὲ κατήπασιας εἰς τοῦ σκούταρη ἀρχηγὸς τοῦ νέου συστήματος, ἐδυνάμωσεν τὸ σκούταρη, καὶ ἀπέρασεν καὶ μὲ τὸ περισσότερον στράτευμα εἰς τὸ σαράγη τοῦ βυζαντίου. Οἱ δὲ γιανιτζάροι ἐκυρίευσαν μόνον τὴν βασιλεύουσαν μέσα καὶ ἔξω. τῇ δὲ β' ἡμέρα τῆς ἀποστασίας, καὶ δ' ἡμέρα ἀρκετός. εὐγῆκεν τὸ στράτευμα τοῦ κατήπασια ἀπὸ τὸ σαράγη, καὶ ἐκυρίευσαν τὸν κισλά τῶν τεμπετζήδων καὶ πολέμου δυνατοῦ γενομένου ἔγινε μεγάλως χαλασμός τῶν δύο μερῶν. Τέλος πάντων ὑπερίσχησαν οἱ γιανιτζάροι οἱ δὲ τοῦ νέου συστήματος ἔδωσαν φωτιά εἰς τὸν κισλά, καὶ ἔφυγαν εἰς τὸ σαράγη, ὁμοίως καὶ ὁ καπετάν πασιὰς ἔκαμαν μεγάλον ἀφανισμόν εἰς τὴν πόλιν μὲ τὰ κομάρτια διὰ θαλάσσης, εἰς τὸ ἀγάκαση, εἰς τὸ σουλεϊμανιὲ καὶ εἰς τὸ γενίτζαμη ἔνθα ἦτον συναγμένοι οἱ γιανιτζάροι. Τῇ δὲ ε' ἡμέρα μὲ τὸ νὰ ἐπληροφορηθῆσαν ὅτε καπετάν πασιὰς καὶ κατήπασιας τὸν θάνατον τοῦ βεζίρη ἀνεχώρησαν μὲ καΐκι εἰς Ζατάτζα καὶ σὲ ἓναν σουλτάνο ὁμοῦ μὲ τὸν ἰντζάμπεση. οἱ δὲ οἱ λοιποὶ ὅπου ἔμειναν τελιοτζίδες, καὶ κουμπαρατζίδες ἐγύρισαν μὲ τοὺς γιανιτζάρους καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀρμάδα, ἄρσανάν, γαλατὰν καὶ τοπχαναί. ἀπέρασαν καὶ εἰς τὸ σκούταρη, ἔκαμαν μεγάλον πόλεμο μὲ τοὺς τοῦ νέου συστήματος τοὺς ἐκατασκότωσαν ὅλους δίδοντας φωτιά εἰς τὸν κισλά ἐκατάκασαν ἐκεῖνον τὸν περιήρημον κισλάν.

ὁμοίως ἐπολέμησαν καὶ εἰς τὸ λεβέντ τζιφιλίκι, τοὺς μὲν σείμένιδες τοὺς ἐσκότωσαν, τὸν δὲ κισλά τὸν ἔκαψαν. τῇ δὲ ζ' ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ὅλα τὰ μέρη ἐρεύνησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ πασιὰκαπισεῶ, εὗρον τὸν βεζίρη σκοτωμένον καὶ καμμένον, τὸν εἴγαλαν ἔξω, σέροντάς τον μὲ σχοινιά εἰς τὰ σοκάκια τὸν ἔφερον εἰς τὸ ἐτμειντάκι, τὸν ἐκρέμασαν κατακέφαλα. ἐχάρησαν εἰς τὸν σκοτομὸν τοῦ βεζίρη οἱ γιαντζάροι χαρὰν μεγάλην, ἐλυπήθησαν ὁμως μεγάλως εἰς τὸν θάνατον τοῦ σουλτάν μουσταφά. ἐπειδὴ ἐδρέθη ἀποθαμένος, ἀπροσοδοκίτος. ἡ δὲ προκαϊὰ ὅπου ἔκαψεν τὴν δ' εἰς τὸν κισλά τῶν τζαμπατζήδων ἔκαψεν ὄρες εἴκοσι δύο καὶ ἐστάθη ἕως πλησίον τοῦ κούνταση, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτον κανεὶς νὰ τὴν σβῆση, ἔγινε μεγάλη ζημία.

ἕως τὴν σήμερον οἱ γιανιτζάροι περπατοῦν ἀρματοῦμενοι ζητοῦντας τοὺς κεκρυμένους τοῦ νέου συστήματος, καὶ ὅπου τοὺς εὗρουν εὐθὺς τοὺς

σκοτόνουν, ἐχάθησαν εἰς αὐτὴν τὴν σύγχρησιν ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἕως 15 χιλιάδες. ἄλαξαν ὅλο τὸ ριτζάλη. βεζίρης ἔγινεν ὁ τζαούσμπασις, κεχαγιάμπεισις ὁ τζελεπή, ἐφέντης κιοσέτ, καπετάνπασιας ὁ σέιταχίς. καὶ καθεξῆς ὅλοι ἀλλάχθησαν. ἐστάθησαν οἱ πόρτες τοῦ κάστρου σφαλισμέναις ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὅλες αὐτὲς τὰς ὀκτὼ ἡμέρας ἐδοκίμαζεν ὁ κόσμος φόβον μέγαν, κάθε στιγμὴν ἐπρόσμεναν τὸν θάνατον, τὸ περισσότερον ἀπὸ πυρκαϊάν. Ἰστεροῦμενοι σχεδὸν καὶ τὸ νερόν. εἰσέτι τὰ πράγματα ἀκατάστατα. δὲν ἰξεύρομεν τί μέλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς ἔξω βασιλῆδες ἐπειδὴ καὶ τὸ νέον σύστημα ἔγινεν μὲ ὀλονῶν τὴν γνώμην. ἔστειλαν εἰς τὸν σουλτάνον εἰς τζατάλτζα νὰ φέρονται τὸν καπετάνπασια καὶ κατίπασια καὶ λοιποὺς ὁποῦ εἰς αὐτὸν κατέφυγαν, εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν. Ταῦτα εἰσὶν ἀδελφὲ τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα καὶ ὁ ἄγιος θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. τοιαῦτα κινήματα ἢ βασιλεύουσα ἀπὸ ἀλώσεώς της δὲν τὰ εἶδεν. ταῦτα καὶ ἔρωσθαί

1808, Νοεμβρίου 10

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφός
οἶδας τοὺς σούς.

14

Τὴν ἡμετέραν περιπόθητον ἡμῶν σεβασμίαν Πανοσιολογιότητα,
ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος διὰ Θεσσαλονίκης σᾶς ἐγράψαμεν εἰς πλάτος τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα τοῦ ἐμφιλίου πολέμου. στοχαζόμεθα νὰ σᾶς τὰ ξαναγράψωμεν εἶναι περιττόν, ὡσὰν ὁποῦ τὰ πληροφορεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρι-
αρχικοῦ διασαξῆ. ἀλλ' ἄς τῆ εἰδοποιήσωμεν τὰ ἔδικά μας. θεῖα χάριτι καὶ δι' εὐ-
χῶν της ἕως τὸν χάριτην γράψαντα, ὑγιαίνομεν. ὁ πολλὸς φόβος τῆς βασιλευούσης ἔπαυσε ὀλίγον τι μὲ τὸ νὰ εὐρίσκονται ἀκόμη ὀλίγα τινὰ λείψανα τοῦ φόβου ὅλοι ἐπροστάχθημεν νὰ ἀνάπτωμεν ὀλονυχτῆς φανάρι εἰς τὴν πόρτα ἔξωθεν τοῦ σοκα-
κιοῦ καὶ νὰ φυλάγωμεν ὀλονυχτῆς, ὅθεν καὶ ἀκολουθοῦμεν. καὶ τοῦτο τὸ κáνονν, στοχαζόμεθα, μὲ τὸ νὰ εὐρίσκονται σκορπισμένοι καὶ κρυμμένοι ἔνδον, ἀπὸ τοῦ νέου συστήματος διὰ νὰ μὴν μεταχειρισθῶν καμμίαν πυρκαϊάν, ὅλα τὰ ριτζάτλια ἠλέχθησαν, τὸν πρῶν νάναρχον πάλιν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν ἐξορία, ἐπροχθὲς τὸν ἐφόρεσαν γοῦνα, πάλιν μέγας καὶ πολλός. ὁ πρῶν μοσταντζήμπασης μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐβίασε διὰ τὰ ἄσπρα ἐβιάσθημεν καὶ τὰ ἐδώσαμε πρὴν τῆς συγχήσεως, μὴν ἡμ-
πορόντας νὰ τὸ ἀποφύγωμεν ἐπήγαμε καὶ τὸ τάπ τιμούτη ἀπάνω εἰς τὸ ἀγάμας μόνον τοῦτο δὲν ἦτον ὀλίγοι ὁποῦ τὸ ἐζητοῦσαν, καὶ ὅλους τοὺς ἀποφύγαμεν. τῶ-
ρα δὲ ὁποῦ ἔγινεν ἄλλος μοσταντζήμπασης, φοβούμεθα νὰ μὴ μᾶς γίνῃ καμμιά χαλάστρα. ὡσὰν ὁποῦ εἶναι νὰ ἀλαχθῆ τὸ ταπτεμούτη νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρος του, ἀκόμη δὲν ἐπαρησάμε εἰς προσκύνησίν του. μόνον τοῦτο στοχαζόμεθα νὰ τὸ ἀπαν-
τήσωμε καὶ νὰ μᾶς ιδεάσῃς, πότε νὰ τὸ στείλωμε καὶ ποῦ νὰ τὸ στείλωμε εἰς χεῖ-
ρας σας ἢ εἰς τὸ κοινὸν καὶ τι προφάσεις νὰ ἐφευροῦμε. πασχίσατε ὅμως ἀπ' αὐ-
τοῦ νὰ μὴ μᾶς κάμετε καμμίαν χαλάστραν. ὁ δραγουμάνος καθὼς σᾶς προεγρά-

φομεν, ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος. εἰσέτι ἄλλος δὲν ἔγινε. τοῦ ἀποθανόντος ὁ γραμματικὸς πηγαίνει εἰς τὴν πόρτα. ἐκτὸς ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸν ἄλλον 535 γροῦσια μένουν καὶ εἰς αὐτὸ ἓνα μηνιαῖον. ἔκαμαν μεζᾶτι σήμερον τὰ τίποτέ του. τὸ χρέος του ἐγγήκεν 280 πουργία εἰς τὰ ἑκατόν, τρία, νὰ πάρον οἱ χρεοφυλῆτες, ἡ χροιά μας πολλὰ ἀχρία τρέχει καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρη εἰς καλὴν ἔκβασιν. ἡμέραν καθ' ἡμέραν στοχαζόμεθα πότε νὰ τελειώσῃ ὁ καιρὸς μας, περὶ τὸ χᾶτι τοῦ χαμηῆτη διὰ Θεσσαλονίκην σᾶς ἐγράφομεν, ἰδοὺ καὶ πάλιν, τὸ ἰδεῖξαμε ἔνθα δεῖ, ὅστις μᾶς ὑποσχέθη ἤμπορεῖ μὲ πέντε πουργία νὰ τὸ κάμη μόνον φιομάνι, καὶ ἔως νὰ τελειώσῃ χᾶτη θέλει τέσσαρας χιλιάδες. τὸ ὁποῖον οὔτε ἡμᾶς ἐφάνη ἀρεστόν, οὔτε εὐλογον ὁ ἄρχων. . . λέγοντάς μας, ἂν λύπη τεινὰς μαντῆς ἀπὸ τὰ ἄλλα σας χᾶτια, ἤμποροῦμε μὲ ἓνα ἀρζιχάλη νὰ ἐγγάλωμεν φιομάνι, μὲ ὀλιγοτέραν ὄσιν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀφίσαμε ἀνετέργητον. διὰ τὸ ὁποῖον γράφομεν καὶ εἰς τὸ κοινόν. δέκα χιλιάδας ἕως τώρα ἔχομε σικοτὰ μὲ τόκον βαρύτερον, τρεῖς χιλιάδες θέλομε διὰ τὸν μοχτζάν, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σχεδὸν διὰ τὰ καθημερινὰ μας ἔξοδα. δάνεια δὲν εὐρίσκονται, οἱ ἐπιστάται δὲν τοὺς μέλη. φθάνουνα ἀδελφῆ οἱ λοιπὲς ζᾶλες καὶ πίκρες νὰ ἔχομε καὶ αὐτὰ. ἂν δὲν φανοῦν. βιαζόμεθα καὶ ἀγωνίζετε ἕνας μας διὰ ἄσπρα. διότι ἐδῶ δὲν ἤμποροῦμε νὰ εὐρωμεν οὐδοβολὸν δάνειον, καὶ πασχίσατε νὰ κάμητε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν οἰκονομίαν, διότι ἐκτὸς ὁποῦ δυσκολευόμεθα καὶ δὲν εὐρίσκομεν δάνεια, μᾶς κατάφαγεν καὶ ὁ τόκος, δώδεκα γροῦσια θέλομε τὴν ἡμέραν τόκον. καὶ λοιπούμεθα, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν

1808, Νοεμβρίον 16

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας Πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
οἶδας τοὺς γράφαντας

15

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν ὑμῶν πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

"Ἀπαντα τὰ μὲ τὸν γέροντα ἀνατόλιον σταλὲν γράμματά της, χθὲς ἐλάβομε, παρ' ὧν πληροφορηθέντες τὴν ποθηνοτάτην σας ὑγείαν ὑπερβολικῶς ἐχαίρομεν. ἐλάβομε καὶ τὸ ἀμανῆτη σφραγισμένον σῶον κατὰ τὴν νόταν τοῦ ἐπιστατοῦ. καὶ μεγάλως ἀπορήσαμε εἰς τὴν πλέον ἐπιζήμιον μονάδα, ὁποῦ ἐπέλεχθη καὶ μᾶς ἐστάλη. μεγάλον γέλασμα ἐγίνη ἀδελφέ. δὲν ἰξεύρομεν ποῖος ἐστάθη ὁ διδάσκαλος ὁποῦ σᾶς ἀπάτησεν καὶ μᾶς ἐστείλατε τὸ σαμνήριον ὁποῦ ζημιονόμεθα εἰς τὸ καθ' ἐν παράδες εἰκοσι. καὶ ζημιονόμεθα στὰ δέκα ἓνα. ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ ἂν δὲν τὰ ἐχρεωστούσαμεν, ἔπρεπε νὰ τὰ ἐπιστρέψομε, ὁμως στοχαζόμεθα τὸν τόκον ὁποῦ θένα ὑπερέβη τὴν ζημίαν, διὰ τοῦτο καὶ βιαζόμεθα νὰ τὰ ἐξοδευσωμεν, ἐπὶνεσε τῇ ἀληθείᾳ ἡ καρδιά μας, ὄχι ἄλλο. τὰ σουφουρίνια τελειῶς δὲν πολιτεύονται, εἰς τὸν σαράφην θένα χαλαστοῦν μὲ ἐλάττωσιν. τόσον μόνον ὁποῦ μπαλωνόμεθα μερικὸν καιρὸν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν εἰς τὴν παρόσασιν, μᾶς ἐλευθερώσατε ἀπὸ τὴν πλέον μεγαλητέραν ζᾶλην. διὰ τὸν φίλον ὁποῦ μᾶς γράφετε νὰ ἐκλέξομε

ἄλλον, καὶ νὰ προφθάσῃ μὲ καιρὸν πρὶν τῆς διορίας, διὰ νὰ μὴν προφθάσων γράμματα ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ζητούντας τὸν ἐπερσυνόν. περὶ τούτου τῇ ἀποκρινόμεθα ὅτι ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἐπερσυνοῦ φίλου τοὺς ἔγινεν ἓνα παράδειγμα, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ κινηθῶ, μόνον εἰς ἡμᾶς παρακαλῶ, ὅσον ὁ ἐπερσυνὸς τόσον καὶ ἄλλοι, καὶ ἐξωτερικῇ ρηζάδες δὲν χωροῦν ἐνόσον ἡμεθα ἡμεῖς ἐδῶ. φθάνει μόνον νὰ μᾶς ἰδεάζῃ. ταῖς προάλλαις τῇ ἐγράφομε νὰ μὴν μᾶς κάμνετε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν χαλάστραν διὰ τὸν φίλον, ἀγνοοῦντες τὰ αὐτόσε. τώρα ὅμως ὁποῦ μᾶς ἰδεάσετε ὅσον ἡ λογιότης της τόσον καὶ ὁ κνρ Ἰωάσαφ, ὁμοίως καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ ἀνατολίου. θέλομεν ἐκλέξει ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἀρεσκίαν σας ψάλλοντάς τον καὶ νουθετώντας τον τὰ δέοντα. καὶ πρὸ καιροῦ νὰ τὸν ἐξαποστείλωμε. ἀγκαλὲ ὁ πρῶν μπισταντζάμπης εἶχεν τὸν γεωργόταγαν σαράφην καὶ πρὸ καιροῦ εἶχεν μέσα τοὺς μοννατάδες καθὼς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἔξαφνα τὸν ἐσίκωσαν καὶ ὅσους μοννατάδες εἶχεν συναγμένους δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν πρῶν, ἀλλὰ εἶναι τοῦ νῦν, ἅτινα καὶ τὰ ἐπροτίναρα ἀπὸ τὸν γεωργάταγα. ὁ δὲ γεωργάταγας εὔρεν ἓνα μέσον τὸ μπιστατεπήλη καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ μέσον ἐπροστάχθη ὁ μπισταντζήμασης καὶ τὰ ἐδέχθηκε ὡς καλὰ δοσμένα. αὐτὸ λοιπὸν τὸ μπάς τεπτήλη μὲ τὸ νὰ ἔκαμε αὐτὴν τὴν δούλευσιν τὸν γεωργάταγαν, καὶ τὸν ἐπίτροπον τοῦ ὄρους τὸν εἶπαν νὰ μεσ:τεύσῃ εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ γράψῃ καὶ αὐτοῦ, νὰ δεχτοῦμε ἓναν του ἀνθρωπον διὰ ἀγὰν καὶ ὑπόσχεται αὐτὸ τὸ μπάς τεπτήλη, καὶ γίνεται ἐγγυητὴς ὅτι ἔχει νὰ ἀπεράσῃ καλὰ, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν προσταγὴν τῶν μοντεβολίδων νὰ μὴν ἐδγένῃ. τὸν εἶχομεν εἶπεῖ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸν ἀγὰν μᾶς δὲν τὸν ἀλάζομε, τώρα ὅμως, ὁποῦ ἄλαξεν ἡ ὑπόθεσις, βλέποντας καὶ κάνοντας, ἢ ἐκεῖνον ἢ ἄλλον πρὸ καιροῦ προφθάνει κάτω, καὶ μένετε ἡσυχοί. προμερῶθεν εἶχεν ἔλθει ἓνας κολονέλος τοῦ ξανθοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐδιέτριφεν μερικὰς ἡμέρας, μάλιστα ἔτυχεν νὰ εὐρεθῇ παρὸν καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν. τί ὁμίλησαν καὶ ἀποφάσισαν δὲν ἰξεύρομεν, φιλοδωρηθεὶς ἀπὸ τὴν πόρτα πλοσυοπαρόχως ἐπέστρεψεν. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπερνόντας μίαν εὐδομάδα, ἐφόρεσαν τὸν караβοκῆρη γοῦνα νὰ πηγαίη μουραχάσης, διὰ νὰ τελειώσουν τὰς ἀγάπας, σήμερον ἐδιορίσθη καὶ ὁ μπετζαδὲς δημητράκης μουρουζῆς δραγονμάνος, ὡς τε ἔχει νὰ πηγαίη καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἄλλον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν παρὰ πάντων ποθουμένην εἰρήνην καὶ εἴθε γένοιτο, κατ' αὐτὰς ξεκινοῦν, ποῖον ὅμως θενὰ ἀφίση ὁ δραγονμ. εἰς τὸν τόπον του εἰς ἔτι δὲν ἐδιορίσθη, τίνι τρόπῳ ἔχουν νὰ γίνων τὰ τραχτάτα οὐκ οἶδαμε. οἱ περισσότεροι φρονοῦν, ὅτι οἱ τόποι ἔχουν νὰ δοθοῦν πίσω καθὼς ἦτον τὸ πρῶτον, κανεὶς ὅμως τὸ βέβαιον δὲν ἰξεύρη καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. μὴν ἔχοντας ἄλλο μένομεν.

1808, Νοεμβρίου 28

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγὰς
της πρῶθυμοι οἶδας τοὺς σοῦς:

μὴν ὄντας ὀκαζιόν, καὶ ἐστέκοντας εἰς ἡμᾶς τὰ γράμματα. σᾶς γράφομε, ὅτι ἐχθὲς

ὁ δραγονμάνος δημητράκης μουρούζης, με μεγάλην βίαν ἐκίνησαν με τὸν ρε-
 ιζ ἐφέντη διὰ τὴν εἰρήνην, μολονότι ὁποῦ ἡ βροχὴ ἦτον ἄκοπη, ἄφησεν ὁ δραγου-
 μάνος εἰς τὸν τόπον του τὸν μιμπίκα, καὶ πρὸς ἰδικά σας, ὁ γέρο ἀνατόλιος σᾶς
 προσκυνεῖ ὅτι εἶχε νὰ τῆ γράφῃ, τῆς τὰ γράφομε ἡμεῖς. διὰ τοῦτο καὶ δὲν τῆ
 ἔγραψε. τὰ σπανιόλικα ὁποῦ μᾶς ἐστείλατε τὰ ἐδώσαμε πρὸς γρόσια 8: τὸν
 ἅγιον προηγούμενον κὲρ Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνούμεν, ἐλάβομεν τὸ γράμ-
 μα του, καὶ ὑπὲρ εὐχαριστοῦμεν, ἴδομεν νὰ μᾶς ὀνειδίξῃ ὅτι δὲν τὸν γράφομε ἰδι-
 αιτέρως, ἡμεῖς ὁμως τοὺς δύο σας σᾶς δοξάζομε καὶ φρονοῦμεν διὰ ἕναν, καὶ τὰ
 ὅσα γράφομε καὶ εἰς τοὺς δύο τὰ γράφομε, καὶ τῆ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμπα-
 θήσῃ, μᾶς ἰξεύρει ὅτι τὸ χέρι μας δὲν τρέχει γρήγορα, ὁποῦ μόλις νὰ τελειώσωμε
 τὸ ἕνα τόσον μόνον εἰς τὸ ἐξῆς θὲ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ γράφομε τὸ αὐτὸ γράμμα καὶ
 εἰς τοὺς δύο. διὰ τὴν πόλιτζάν σας ὁποῦ γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἔχει νὰ ἐμφα-
 νισθῇ, με τὸ σαρδελά τὴν στείλαμεν, με τὸ νὰ προσμένομεν γράμμα τοῦ κὲρ συμ-
 ῶν. τὸ γράμμα τοῦ πορτάρη τὸ ἐνχειρήσαμε ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ πρωτοσυγγέλου
 καὶ ἀρχιδιακόνου, τὰ ἐνχειρήσαμεν τὸν ἀρχιδιάκονον με τοὺς ἀπὸ μέρους σας
 ἀσπασμούς, ὁ πρωτοσύγγελος λείπει εἰς τὸ νησί. ταῦτα καὶ μένομεν:

Δεκεμβρίου πρώτῃ

16

Τῶ πανοσιολογιωτάτῳ ἀγίῳ προηγούμενῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ κὲρ Ἀνατολίῳ
 τῶ ἐν Χριστῶ μοι περιποθήτῳ, παναισίως.

Εἰς τὴν Σοῦμλαν

Τὴν περιποθήτῳ μοι Πανοσιότητι ἐν Χριστῶ προσαγορευόν ἀσπάζομαι.

ἐν συντόμῳ τῆ γράφῳ, ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ παναγιωτάτου Δεσπότη κὲρ
 Γρηγορίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν¹. Τὸ γράμμα της ἔλαβον διὰ τὴν ὑγεί-
 αν καὶ ἐχάρην. παρέλαβον καὶ τὰ σοντζούκια καὶ εὐχαριστῶ ὁποῦ θέλον χρησι-
 μεύσει εἰς τὸν δρόμον. ἡ παράδοσις τοῦ προσκνητοῦ ἔγινεν εἰς γρόσια 733³/₄,
 ὁμοῦ με γρόσια 70, ἀπὸ πανικά καὶ εἶναι ἀσημικά. Καὶ παρέλαβον τὴν μοναστη-
 ριακὴν περὶ ταύτης ἀπόδειξιν. Ἰδοὺ τῆ περικλείω τὰς τρεῖς ἀποδείξεις, τὰ μὲν
 διὰ τοὺς τρεῖς ρομβιὲ δ', τὰ δὲ δύο διὰ τὰ αὐτίκα. Ἰδοὺ καὶ ὁ εἰς ρομβιὲς κρεμα-
 σθεῖς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Πορταϊτίσσης περικλείεται. εἶπεν ὁ προσμο-
 νάριος ὅτι συνήθεια εἶναι τὸ φλουρί ὁποῦ θέλει κρεμασθῆ κανεὶς καὶ τὸ πάρη,
 ἀφίνει ἄλλο. λοιπὸν τὴν λαμπρὰν τὴν στέλνετε ἄλλον ρουμπιέν.

δε ὅσα μοι χρεωστεῖ ἡ πανοσιότης της, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Χατζῆ Μανασ-
 σῆ γρόσια 466⁸⁰/₁₂₀ μοὶ τὰ στέλλει με πρώτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν
 ὅτι μοὶ χρειάζονται ἐξάπαντος, καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀργοπορία, ταῦτα ἐν τοσοῦτῳ καὶ
 μένω.

1819, Ἰανουαρίου 1.

1. Τὴν 14 Δεκεμβρίου μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Καλλινίκου ΣΤ' ἐκλήθη τὸ τρίτον ὁ
 πατριάρχης Γρηγόριος Ε' εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του τὴν
 14 Ἰανουαρίου 1819.

Τῆς περιποθίτου μοι πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητός

Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

Τὸν πανιερώτατον Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάβα προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος πανευλαβῶς τὴν πανίερον αὐτοῦ Δεξιάν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾷ τὴν πανοσιότητά της καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὲ τὴν πλουσίαν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν, ὡς τζηράκι του ὁποῦ εἶναι, καὶ οὕτω φρονῶ.

17

Τῷ πανοσιωτάτῳ προηγουμένῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ Ἀνατολίῳ, ἐν Χριστῷ μοι περιποθίτῳ ἀδελφῷ, παναισίως

Εἰς Σοῦμλαν

Τὸν πανιερώτατον καὶ Σεβασμιώτατόν μοι Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάτων ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενός σου πανευλαβῶς τὴν πανίερόν του δεξιάν. Τὴν δὲ πανοσιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἠδέως προσαγορεύω.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα ἀναχωρῶν ἀπὸ ἁγίου ὄρους διὰ τὰ ὧδε μὲ τὸν παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην, τῇ ἔγραψα ἀποτεινόμενος εἰς τὸ γράμμα της ὁποῦ εἶχον λάβει ἐκέισε μὲ τοὺς προσκνητάς της, σημειῶν αὐτῇ ἵνα τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρὸς με χρεωστικῆς της ὁμολογίας καὶ τῶν ρουμβλίων ἐκείνων τοῦ χατζῆ μαρσασῆ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔκτοτε οὐδὲ ἀποκορητικῶς της γράμματος ἠξιῶθην. Ὅθεν ἤδη μὲ τὴν ἐρώτησιν τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας τῇ δηλοποιῶ, ὅτι μὲ πρῶτον νὰ προθυμοποιηθῆ εἰς τὸ νὰ μοι ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶον αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν, ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν, ἢ εἰς σουρὰν ὑπὸ σφραγίδα της, μὲ σίγουρον ὀκαζιόνε, διότι ἔχω χρεῖαν μετρητῶν, καὶ νὰ μὴν ἀδιαφορήσῃ πάλιν καὶ ἀμελήσῃ, ἔπρεπε μέχρι τοῦδε νὰ δείξῃ τὴν προθυμίαν της καὶ τὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν, τὸν ὁποῖον καὶ περιμένω μὲ πρῶτην ὀκαζιόνε νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ χωρὶς ἄλλο ἀπροφασίστως, ὅτι ἔχω χρεῖαν μετρητῶν, προσμένω δὲ συντόμως χωρὶς τινὸς ἀμελείας της καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσοῦτῳ, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριοδέστατα:

1819, Ἰουνίου 11

Τῆς περιποθίτου μοι αὐτῆς Πανοσιότητος, ἐν Χριστῷ ἀγαπητός
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

18

Τὴν σεβασμίαν μοι αὐτῆς πανοσιολογιότητα ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμενος προσκυνῶ

Τοὺς πανοσιολογιώτατον κύριον πατᾶ Γερμανὸν καὶ ἱεροδιάκονον κύριον Θεοφάνην προσκυνῶ ταπεινώτατα.

Ἐξ ὄτου διέστημεν ἀπ' ἀλλήλων, καίτοι μὴ μαθὼν τὸ κατενοδιόν της, πέπεισμαι ἐν Χριστῷ ὅτι νὰ ἐπάτησε τὴν ξηρὰν εὐτυχῶς καὶ ἢ ἐφθασεν ἢ ὀδεύει νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν παντοδοξότητά του. ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφρανοῦμεθα μανθάνοντες

τάς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὁμῶς εὐχόμενοι πρὸς θεὸν ἀδίαλειπτως, ἵνα καὶ εἰς τέλος τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ καταβάλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρομεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόποιον, εὐδοξαζομένον τοῦ Παναγίου Θεοῦ διὰ τῶν ἀγαθοεργημάτων τῆς περιουλοῦς παντοδοξότητός του, καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ χριστεπωνύμου στρατοῦ, ἀμήν:

Σήμερον ἦλθε καὶ ὁ πληρεξούσιος ἀρχιμανδριτῆς κ. Γρηγόριος εἰς...¹ του, καὶ ἐκείθεν εἰς μοναστήριόν του, δὲν ἠξεύρω ὁμῶς τί θέλομεν ἀκούσει παρ' αὐτοῦ;

Ἦ ἰατρός κ. Θεοδόσιος ἀπελθὼν μετὰ τοῦ κυρίου Εὐαγγελίδου ἕως εἰς Ἰερισσὸν ἐπανάστρεφεν ἐνταῦθα. ὄλο τὸν ὠνεῖδισα διὰ τοῦτο, μάλιστα διὰ τὸν λυπήσω περισσότερον τῷ εἶπον ὅτι, ἐὰν δὲν ἦθελεν ὑπάγει μετὰ τοῦ ἀνωτέρου, ἠθέλαμεν τὸν φέρι νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ κ. Νικηφόρου, ἀφοῦ ὁμῶς ἐμάθομεν ὅτι ὑπήγαγε ἔξω ἀδιαφορήσαμεν. πλὴν παρακαλῶ τὴν ἀγάπην τῆς νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ καὶ ἀνίσως, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, εἶναι χρήσιμος εἰς ταυτόθεν, ἅς οἰκονομήσῃ ὡς ἐπίσταται ἐντιμότερως τὴν ζήτησίν του. διὰ τὸ ἠθελε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τὸ στρατόπαιδον νὰ ὠφελίσωμεν, καὶ τὸν ἴδιον νὰ εὐεργετήσωμεν, διασκεδάζοντες του ἐν ταύτῃ καὶ τὸν λογισμόν...² περὶ τοῦ ὁποῖου ἀπεκδέχομαι ὅσον ἐστὶ, τὴν ἀδελφικὴν τῆς πληροφορίαν μετὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγείας καὶ ὅσον ἄλλων ἀνταξίων ἀνδραγαθημάτων τοῦ θεοσώστου στρατοῦ.

Νεώτερον ἀπ' ἐνταῦθα δὲν ἔχω νὰ τὸ σημεῖωσω εἰμὴ ὅτι, χρέες ἔπλεον μετὰ τὸ Θεσσαλονίκης καὶ Σαμοθράκης ἔξ πλοῖα, καὶ τρία ἐτι κατὰ τὸ μέσον τῆς λαύρας.

Ταῦτα ἐν τοσοῦτῳ ἀδελφικῶς, ἀσπαζόμεθα τὸν ὀσιώτατον γέροντα κ. Νεκτάριον, καὶ ἐπενυχόμεθα ἅπασιν ὑμῖν ὑγίαν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἀπίστων, μένω

Τῇ 14 Ἰουνίου 1821

Τῆς ὑμετέρας παροσιολογότητος ἀδελφός ἐν Χριστῷ καὶ πρόθυμος
Ἰθνασιῶν Ἰβηριτῆς

Τὸ παρὸν στέλλεται διὰ τοῦ εἰς ...³

19

(Ἀπόδειξις δι' ἔξοδα φορτώσεως κανονιοῦ)

Διορισθέντες παρὰ τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὁρους καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Διονυσίου εἰς παραλαβὴν ἑνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς Κασσάνδραν, εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν, ἐδιωρίσαμεν τὸν παροσιώτατον καθηγούμενον τῆς αὐτῆς κοινοβιακῆς μονῆς κ. Στέφανον, καὶ ἐπρόφθασε τροφὴν τῶν περὶ κατεβάσματος καὶ ἐμβαρκαρίσματος τοῦ αὐτοῦ κανονίου μετ' ἡμῶν ἀνθρώπων περιήπου τῶν ἐβδομήκοντα, εἰς τέσσαρα φαγητά, ἀφ' οὗ ἠλλομεν ἐνταῦθα ἕως ὅτου ἀνεχωρήσαμεν. Ὅμοίως καὶ εἰς τὸν Παλιδὸν εἰς

1. Δυσανάγνωστον.
2. Δυσανάγνωστον.
3. Δυσανάγνωστον.

τὸν ὁποῖον ἐβαρκαρίσθη τὸ κανόνιον, κομψάνιαν φοιμὴ δκ. πεντήκοντα, τυρὸ καὶ κρασί, καὶ ταῦτα τὰ ἔξοδα θέλει ἀπολογηθῆ ἢ αὐτῇ τοῦ ἁγίου Ὁρους κοινοῦτης εἰς αὐτὴν τὴν Μονήν, διὸ καὶ ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν

1821, 7/βρίοι 10

Ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας
Πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος
(Τ. Σ.)

20

Τῷ ὀσιολογιωτάτῳ κ. Γαβριήλ Ἰβηρίτῃ ἀνεπιῶ τοῦ πρώην Κορίνθου ὄγιως.

Εἰς Λεωνίδιον τῆς Τζακωνίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον

Τὴν περιπόθητόν μοι Ὁσιότητά της ἀπὸ ψυχῆς ἐν Κρυῖῳ ἀσπαζόμενος ἡ-
δέως προσαγορεύω.

Εὐδρισκόμενος εἰς τὴν νῆσον Σύρον ἐν τῷ Αἰηνίῳ караβίῳ μὲ τὸ ὁποῖον διε-
σώθην ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους κατὰ τὸ 1821 ἔλαβον κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμ-
βριον μῆνα (τοῦ 1823) τὸ ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου γράμμα αὐτῆς καὶ ὑπερεχά-
ρην τὰ μέγιστα λαβῶν ὀλίγην ἀναφυγὴν τῆς ταλαιπωρίας καὶ δυστυχίας μου,
ἀξιωθείς τοῦ περὶ αὐτοῦ τούτου καὶ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας του δηλωτικοῦ.
Ἐπομένως εἶδον καὶ τὰ σημεύμενα αὐτῆς ὅτι ἀπαρηγόρητος εἶναι ἢ λύπη τῆς
φυχῆς της, ὑστερημένη οὐ μόνον τῆς προσωπικῆς μου παρουσίας εἰς τοσοῦτον
καιροῦ διάστημα, ἀλλὰ καὶ γραμμάτων μοι καὶ ὅτι διὰ τῆς Ὑδρας μοι ἔγραψεν
εἰς Σκόπελον, μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖ ἐνρίσκομαι.

Ἀποκρινόμενος τῇ δηλοποιῶ τὰ κατ' ἐμέ, ἂν ἔως τώρα δὲν ἔμαθεν ὀπόσα δει-
νὰ ἔδοκίμασα. Ἐνῶ ὁμως ἀνταμώθη εἰς Ὑδραν μετὰ τῶν ἐκεῖ ὑμετέρων ἔδει
νὰ τὰ μάθη, οἷτινες διὰ τὰ μὴ τὴν λυπήσουσιν, ἴσως δὲν τῇ ἐδιηγήθησαν, ἢ ἄλλως
τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἀπερίγραπτα καὶ ἐπιλήψει με ὁ χρόνος διηγουμένον με αὐτά.

Οἱ εὐλογημένοι ἅγιοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ ἐβγήκαν εἰς τοιοῦτον στο-
χασμὸν διὰ τὰ προσκνήθησον τὸ Ἅγιον Ὁρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν ὀθωμανικὴν ἔξου-
σίαν, κρίναντες τοῦτο μικρὰν ὑπόθεσιν, ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινοῦ αὐτῶν
κινδύνου καὶ δικαιολογίαν, δῆθεν, νὰ ρίψωσιν εἰς ἰδιαίτερον κίνδυνον ἐμὲ τὸν
ἀδελφόν των καὶ στήσαντες νυκτὸς Συνέδριον ἐν τῇ τοῦ Κουτλουμουσίου ἀπεφά-
σισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωτὶ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν,
ὡς οἱ υἱοὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν εἰς ἄλλοεθνείς.
Μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην, μόλις διέφηνον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων
ἀπὸ Καρνάς, εὐρεθείς ἐκεῖ κατ' ἐπίμονον προλαβοῦσαν θέλησίν των καὶ ζήτησιν
καὶ διευθέτησιν τῶν κοινῶν τῶν τότε ὑποθέσεων καὶ διωκόμενος ἀπὸ πολλοὺς
ἔτοιμασθέντας παρ' αὐτῶν ἐνόπλους διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένον γυμνὸς καὶ ὕστε-
ρημένος τῶν ἑμῶν πάντων πραγμάτων τε καὶ ἄλλης καταστάσεως, χωρὶς νὰ
δυνηθῶ νὰ κατέλθω εἰς τὴν ἡμετέραν Μονήν καὶ ἄραι τῶν ἑμῶν, καὶ ἀπεράσας

ἀπὸ Ἐσφιγμένον διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθη εἰς τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Λήμιον πλοῖον, πρῶκιον, διοικούμενον παρὰ καπεταίνου ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μὲ τὸ ὁποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθείαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρῶπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ καπετάνου εἰς διάστημα δύο ἡμῶν χρόνων, συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκείσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὥρων διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. . . .

1824 Ἀπριλίον 20, Κέρκυρα

Τῆς ἀγαπητῆς μου ὀσιολογιότητος ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ
Πατὴρ Νικηφόρος Ἰβηρίτης Χαροφύλαξ

21

Πρὸς τὸν ὀσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον
Γαβριὴλ Ἰβηρίτην

Εἰς Μαραθωνήσιον

Τὴν περιπόθητον ὑμῖν ὀσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.

Τῆ 20 Αὐγούστου 1831: Ναύπλιον

Χθὲς ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος γράμμα της ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν της, ἃς μένη ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τῶν πρωητερινῶν της τῶν ἀπὸ 9 καὶ 22 τοῦ παρελθόντος ὅτι καὶ ἐκεῖνα πρὸ ἡμερῶν ἐλάβομεν. ὁ ἀρχιμανδρίτης εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἶναι διὰ τὸ ἅγιον ὄρος, δὲν ἐνκόληθη εἰσέτι ὁμως. ὁ δὲ πατὴρ Καλλιμικὸς ἀφ' οὗ δις ἀπῆλθεν εἰς λεονήδιον μὲ πρῶτας καὶ δευτέρας διαταγὰς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Σ. Κυβερνήσεως, μόλις μᾶς ἔφερε τὴν εἰς τὸ μοναστήριον Ἐλωνος ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. καὶ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖ Κυρίου Χατζῆ Γεωργίου Κριμίζη ὀμολογίαν τοῦ κοινοῦ Πραστοῦ γρῶσια 1000 χίλια, ἅπερ εἶχε λάβῃ τὸ κοινὸν τοῦτο παρὰ τοῦ Χατζῆ Γεωργίου, καὶ ἐν καιρῷ ζητήσεως νὰ τὰ ἀποκριθῇ, καὶ πλέον μετὰ ταῦτα θέλομεν φροντίσῃ διὰ τὴν αὐτῶν συναξίν. ἡ οὐσίτης του εἰσέτι εἰς τὰ ὅδε ἐστίν. ἄπορον δὲ πῶς τὸ μοναστήριον γράφει πρὸς τοὺς ἐν λεονηδίῳ προσετώτας διὰ δύο χιλιάδας γρῶσια, καὶ αὐτὰ εὐρέθησαν μόνα χίλια εἰς ταύτην τὴν ὀμολογίαν. περὶ πάντων τούτων ἄλλος βέβαια δὲν δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, παρὰ ἡ ὀσιολογιότης της εὐρεθεῖσα εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ἐκείσε. ἔθεν, νὰ ἔχη τὴν εὐχὴν, ἃς μὴν λείψῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ διὰ γράμματός της πάντα τὰ διατρέξαντα τότε ἐκείσε. Τόσον διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου διακοῖάσαφ μουσικοῦ περιουσίαν, ὅσον καὶ τῶν δύο θανατωθέντων ἀδελφῶν, ὅπου ὀδηγούμενοι παρ' αὐτῆς ἴσως δυνηθῶμεν νὰ ἐκκαθάρωμεν περισσώτερόν τι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ μένομεν

Τῆς ὁσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ πρόθυμοι εἰς τὰς αἰτήσεις της,

ἀρχιμανδρίτης δανιὴλ ἰβηρίτης
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἰβηρίτης

22

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἰβήρων κυρίῳ Ὀνούφριῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθίτῳ. παλαισίως.
εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Καὶ αὐθις τῆ 3 Ὀκτωβρίου 1831: Ναύπλιο

Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴν λείψῃ ἡ Παράστασις της εἰς τὸ νὰ μοι γίνῃ πρὶν χειμῶν καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν της. τὰ παρόντα τῇ στέλλονται μέσον Σκοπέλου, διὰ τοῦ ἐκεῖ φίλου κυρίου Ζαχαρίου Παναγιωτίδου, δι' οὗ ἔλαβε καὶ τὰ διὰ τῶν ἐσφιγμενιτῶν προλαβόντα. διὰ τοῦ αὐτοῦ δύναται νὰ μοι στέλλῃ ἀδελφικῶς της κἂν εἰς τὸ ἐξῆς, ἂν ἡ μέχρη τοῦδε δὲν τὸ ἠκολούθησεν ὁποῦ καὶ ἄλλοτε τὴν ὁδήγησα αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς τῶν πρὸς με γραμμάτων της, δὲν ἔχει νὰ ἐδικαιῶν ἀπ' ἄλλας ἐνασχολήσεις της κοινᾶς καὶ ἰδιαιτέρας τοῦ μοναστηρίου. βουλομένη ὅμως δύναται νὰ δράξῃ τινὰς στιγμὰς κἂν νὰ μοι σημεῖῃ διὰ τὴν ἐφετινὴν μοι ὑγείαν της, καὶ διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν γραμμάτων μου, ὁποῦ στεροῦμαι τοσοῦτων ἀπάντησίν της, καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀδελφὸς ἀγαπητὸς
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης

23

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον Γαβριὴλ ἰβηρίτην εἰς Μαραθωνῆσι

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερήδιστα
προσαγορεύω
τῇ 1 Φεβρουαρίου 1832: Ναύπλιο

Τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρελθόντος ἰανουαρίου γράμμα της τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ ἔλαβον καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετιῆς μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, εἶδον ὅτι ἔχει ἔφρουν νὰ λαμβάνῃ γράμματά μου. εἰς ὅσα λαμβάνω παρ' αὐτῆς δὲν λείπω καὶ νὰ τῇ ἀποκρίνωμαι. ἔσχaton αὐτῆς ἦν τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου μὲ τὰ δύο ἐσώκλειστα πρὸς κύριον Γενοβάλην, καὶ κύριον Γ. Οἰκονόμου, ὁποῦ τῇ ἀπεκρίθη τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ ἐγχείρισιν τῶν ἐσωκλειστων, καὶ ὅτι ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαΐας χιλανδαρινὸς ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τῇ 3 τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου διὰ τὸ ἅγιον ὄρος μέσον Σύρας. καὶ ἐπειδὴ ἤδη μοι λέγει ἂν εἰσέτι διατρίβῃ ἐνταῦθα ἡ πανοσιότης του, ἐγνώρισα ὅτι δὲν ἔλαβεν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου ἀποκριτικόν μου γράμμα. ἐπρόσφερα τὰ χρέη της πρὸς τὸν κύριον Γε-

νοβάλην, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ εὐγένειά του πρὸς αὐτόν. περὶ ἁγίου ὄρους ὅπου θέλει νὰ μάθῃ, περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἔλαβον γράμματα ἐκείθεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐπίτηδες μὲ τὸν παραδελφόν της Ἰάκωβον ἀπὸ 20 Ὀκτωβρ. ἀποκριτικὰ τὸν ἔν τοις ἔγραφα ἀπὸ μάιον, ἰούνιον, ἰούλιον καὶ αὐγουστον, μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκείθεν γυμνός, διὰ τὴν ἀπὸ καρναῖς μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς ἐμὲ καταδρομὴν φυγὴν μου, ὡς ἔμαθεν ἴσως τὰ κατ' ἐμὲ πάντα. ὅστις Ἰάκωβος μοι ἐδηγγίθη ὅτι πολλὰ καλὰ ἀπερροῦν ἤδη ἐκείσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν θωμανικῶν στρατευμάτων καὶ ὅτι καὶ ταξειδιῶται ἔρχονται ἔξωθεν καὶ προσκυνηταὶ καὶ ὅτι ὅποσοῦν ἀνέλαβον τὰ μοναστήρια, συναχθέντες καὶ οἱ διασκορπισμένοι ἀδελφοὶ ἐκάστου μοναστηρίου οἱ ζήσαντες. ὁ αὐτὸς Ἰάκωβος τῇ 8 τοῦ δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέφας ἐκείσε εἰς τὰ ἴδια μὲ ἀποκριτικὰ μου διὰ Σύρας. ὁ δὲ ἀρχιμανδρῆτης κύριος ἡσαίας χιλανδαρινὸς ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν ὡς προείπον τῇ 3 Νοεμβρίου ἀπὸ Σύρας ἀνεχώρησε διὰ Σκόπελον περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, εἰς τὸ ἅγιον ὄρος ἐφθασε τῇ 5 Δεκεμβρ. ὡς ἐπληροφορήθην χθὲς ἀπὸ τῆν καρακαλλινὸν ἱερομόναχον ἐλθόντα ἀπὸ ἁγίου ὄρους, ἀναχωρήσαντα ἐκείθεν τῇ 26 δεκεμβρίου, ὅστις ἀπὸ τὸ ἡμέτερον μοναστήριον πρὸς ἐμὲ γράμματα οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ διὰ ζώσης φωνῆς μοι ἐδηγγίθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἤδη ἐκείσε ἔχουσι καλῶς ἐν ἡσυχίᾳ ἀρίστη καὶ ἀταράχῳ διαγωγῇ ζῶντες οἱ πάντες καὶ μοναστηριακοὶ καὶ λοιποὶ κάτοικοι, ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ μοναστηρίου ὅτι καλῶς ἔχουσι ἐκτός ἐνός καὶ μόνον, δηλαδὴ ὅτι ὁ κύριος ὀνόφριος τῇ ἀφῆσε χρόνους μεταβάς εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τῇ 14 τοῦ νοεμβρίου ἀπὸ σύντομον ἀσθένειαν δύο ἡμερῶν, ἀπὸ αἰφνίδιον θάνατον, ὡς καταροῖν, κοπιάσας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ ταύτης ἐξελθὼν ἐβάσταξεν ἔως τῇ ἐπιούσῃ τῇ 14 τοῦ ἁγίου φιλιππου καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν ἄλλην ζωὴν, ὃν ὁ Κύριος ἀναπαύσαι ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἐν χώρα τῶν ζώντων, διὰ πρεσβειῶν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, πρὸς ἣν εἶχεν ἰδιαιτέραν τὴν εὐλάβειάν του, τῇ δὲ ἀγάπῃ της καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι χαρίζοιτο ζωὴν πολυχρόνιον. ὁ αὐτὸς καρακαλλινὸς μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι καὶ ὁ ἀρχιμανδρῆτης κύριος δανιὴλ, μετὰ τοῦ συνοδῆτον πάτερ καλλινίκου ἐφθασεν ἐκείσε εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον, ἀπολαύσας τὴν ἱεράν του μετάνοιαν μὲ καλὸν κατενυδιὸν κατὰ τὸν πόθον του. ὅτι καὶ ὁ ποτὲ προηγούμενος καὶ ἤδη ἀρχιμανδρῆτης κύριος Θεοδόσιος συμπατριώτης του ἐλθὼν ἀπὸ Καλοβίων (ὅπου ἀπῆλθεν ἐκείσε ὁ ἀπὸ Κορνοφολαίας ἐλθὼν προηγούμενος ἀρχιμανδρῆτης κύριος Ἀθανάσιος παραδελφός της) βαλὼν μετάνοιαν ἐτοιμάζεται διὰ τὴν Μόσχοβαν εἰς ἀλλαγὴν τοῦ ἐκεῖ ἀρχιμανδρῆτον κυρίου Γρηγηντίου.

Περὶ τοῦ ἐαυτῆς στοχασμοῦ ὅπου μοι γράφει ὅτι δὲν ἠξέουρι τὶ νὰ κάμῃ, ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ἀγαπητὴ τῇ λέγω ν' ἀφήσῃ τὰ πάντα καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἱεράν της μετάνοιαν, καὶ ἐλπίζω νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ ἡ ἀδελφότης νὰ λάβῃ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἀπόλασίν της, ἣδη μάλιστα περισσώτερον, στερηθεῖ-

σα τὸν μακαρίτην ὀνούφριον καὶ πάντως ἔχει χρεῖαν τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς της. καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμώτερον, ν' ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερῷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκεῖνη, τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐμὲ μόνον, κρῖνω νὰ διαμεῖνω εἰσέτι εἰς τὰ ὕδα ὁποῦ τὸ ἐμὸν συμβάν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως. καὶ ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι. . . δόξα τῷ οὐτῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου συγχωρήσαντι Θεῷ. ταῦτα ἐν τοσοῦτῳ καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἄς μὴ λείπῃ νὰ μὲ χαροποιῇ μὲ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας της. καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀγαπητὸς

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

24

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον ἅγιον Ἀρχιμανδριτὴν καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων Κύριον Θεοδόσιον, εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπασζόμενος ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 20 Δεκεμβρίου 1832. Ναύπλιον.

Τῇ 16 τοῦ παρόντος ἔλαβον τὸ ἀπὸ 11 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἀδελφικὸν της, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἐφετῆν μοι ἀγαθὴν της ὑγείαν, εἶδον ἀκολουθῶν καὶ τὰ ἐξ ἀδελφικῆς εἰλικρινείας της, καὶ ἀνέκαθεν φιλικῆς αὐτῆς ἀγάπης γραφόμενά της περὶ ἐπανόδου μου εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην μοι ἀδελφότητα, τὰ αἴτια ὅμως ὁποῦ μ' ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε. διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μὲ δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπὸν μου, τὸν ὁποῖον περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὀσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν κυρίων Εὐτροπίου καὶ Γαβριήλ, ὁποῦ ἡ ὀσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας νὰ τῇ τὸν ἐξήγησαν σαφῶς εἰς πλάτος.

ἤδη λοιπὸν δὲν μένει παρὰ νὰ δεῖξῃ ἡ ἀδελφότης τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ἐν εἰλικρινείᾳ, ἀποστελλουσά μοι τὸν λογαριασμὸν τῆς ἰδιοκτητοῦ μοι περιουσίας, δι' ἧς νὰ εὐκολυνθῶ εἰς ἀπάντησιν ἅπασων τῶν πρὸς τὸ ζῆν μὲ ἀκριβείαν οὐκ ὀλίγην εἰς τὰ ὕδα, ἀναγκάσιον μοι, καθὼς εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου γράφω. καὶ περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ καὶ ἡ ἀγάπη της, ὡς ἔχουσα τὸν καταπειστικὸν λόγον, καθὰ προεστῶς ἐκ τῶν ἤδη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προκριωτέρου, καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ ὡς εἰλικρινῆς ἀδελφός, θέλει παρακινήσει τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ καθήκοντα περὶ τοῦ δικαίου μοι, συναποστελλουσά μοι ὁμοῦ καὶ ὅσα ἄλλα τινα ἐκ τῶν εἰδῶν μου καὶ βιβλίων, ὡς μὲ τὰ ἀπὸ 20 τοῦ παρελθόντος μαρτίου γράμματά του ἔγραψον, περικλείων τότε καὶ κατάλογον.

εἶπον περὶ τοῦ δικαίου μοι, διότι ὡς μὲ κριτικὴν γνώσῳν ἡ ἀγάπη της γνωρίζει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ἐνὸς ἀδελφοῦ περιουσία, τοῦ μὲ τοιαύτην κοινὴν καταδρομὴν φηγόντος γυμνοῦ αὐτόθεν τότε, εἰς ἀποφυγὴν κινδύνου ζωῆς, ἀφ' οὗ ἐξοδεύθη εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκη, καὶ ἀφοῦ ἡ δι' ὁμολογιῶν πρὸς αὐτὸν χρεωστουμένον ποσότης κατακρατεῖται ἀπὸ τὸ αὐτὸ κοινόν, νὰ μὴν ἀπολογηθῆ πρὸς αὐτόν, εἰς καιρὸν ὅπου καὶ τούτου τοῦ ἀδελφοῦ μὴ εὐκολονομήνουν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, ἔχοντος καὶ ἀνάγκην οὐ μετρίαν. καὶ διὰ τὴν τοιαύτην παρακίνησιν ὅπου θέλει κάμει εἰς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, θέλει ἐπαινεθεῖ διὰ τὸ δίκαιον αὐτό, καὶ ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν, καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀδελφότητος, ἥτις ἀφοῦ ἀκούσει παρὰστασιν δικαίον παρ' ἐνὸς ἀδελφοῦ τοιοῦτου, ὡς τοῦ ὑποκειμένου της, βέβαια θέλει συγκατανεύσει μὲ κοινὴν γνώμην διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀδικούμενος, καὶ νὰ παρηγορηθῆ ὅποσῳν εἰς τὴν μεγίστην ἀνάγκην ὅπου εὐρίσκειται.

Ὑπερευγνωμονῶ προσέτι πρὸς αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἣν ἔδειξεν εἰλικρινῆ αὐτῆς διάθεσιν διορίζονσά μοι νὰ δανεισθῶ ἐντεῦθεν χίλια γρόσια περὶ ἐξόδων ἐπανόδου μου καὶ θέλει τὰ ἀπολογηθεῖ ἡ ἀγάπη της ἐξ ἰδίων, χωρὶς νὰ ζητῆ ποτὲ παρ' ἐμοῦ ἔνεκα τούτων οὐδὲ ὀβολόν. ἀδελφέ! ἀνίσως εὐκολονόμην ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, μὴ εὐπορῶν καὶ ἐξόδων, τῷ ὄντι ἤθελον ἐμποδισθῆ καὶ ἐκ τούτου. πλὴν καὶ τὰ δάνεια ὅδε δὲν τὰ εὐρίσκει τις ἐν εὐκολίᾳ, μόλις οἱ ἔχοντες κρέητον ιδιοκτησιῶν εὐρίσκουσι πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν τὸν μῆνα. εἰς ἐμὲ δὲ ποῖος δίδει κρέητον; καὶ διὰ ποῖαν ιδιοκτησίαν νὰ μὲ κρηταιώρῃ; καὶ ἐπομένως πῶς νὰ μοι δανείσῃ καὶ νὰ μὴν μὲ βλέπῃ εἰς τὸ νὰ ἐλπίζῃ διὰ νὰ λάβῃ, ἀλλὰ νὰ περιμένη μετὰ ταῦτα αὐτόθεν τὴν τῶν δανείων ἀποστολὴν; οὕτως ἔχόντων τοῖνον τῶν πραγμάτων καὶ περὶ δανείων, ἀνίσως ἤθελεν εἶναι εὐκολία ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, ἤθελον δυσκολενθῆ βέβαια, καὶ περὶ ἐξόδων ἐρχομοῦ μου, μὴ οὔσης εὐκόλου καὶ τῆς τῶν δανείων διαπραγματεύσεως. μ' ὄλον τοῦτο ἐγγνωμονῶ πρὸς αὐτήν, ὡς προεῖπον, διὰ τε τὴν προαίρεσίν της, καὶ διὰ τὴν ἐν εἰλικρινείᾳ ἀδελφικῆν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ διάθεσιν.

Τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν ἀνίσως καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ἤθελον δεῖξει, βέβαια δὲν ἤθελον πολιτευθῆ λέρουν, ἴσως πρὶν τῆς εἰς τὸ μοναστήριον ἀφίσεώς της, περὶ τῶν χιλίων γροσίων ἐκείνων τῶν ἀπὸ λεονιδίου διορισθέντων μοι νὰ λάβῃ τῶν ἄνευ ὁμολογίας, καὶ τῶν δι' ὁμολογίας, εἰπόντων, νὰ στέκωνται. οὔτε ἤθελον φανῆ, ὡς ἐφάνησαν, χωρὶς νὰ θελήσωσιν ἤδη νὰ ἀναπληρώσωσιν τὴν τότε διορίαν των μὲ αὐτὰ τὰ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ κυρίου Καλλινίκου γρόσια χίλια, ἀλλ' ἐδιωρίσθη ὁ ἀδελφὸς παρ' αὐτῶν διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἔμβασιν αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐντεῦθεν μέσον Θεσσαλονίκης ἢ Κωνσταντινουπόλεως, μὴ θελήσαντες νὰ κρούσωσιν κἂν τὴν πολιτικὴν των καὶ νὰ διορίσωσιν εἰς τὸ νὰ μετροθῶσιν εἰς ἐμὲ ταῦτα παρὰ τῆς πανοσιότητός του, ἀντὶ ἐκείνων τῶν παρὰ τῶν λεονιδιωτῶν διωρισθέντων μοι.

ἄς εἶναι καλὰ ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὄψεται κύριος πρόβατον καὶ περὶ ἐμοῦ εἰς παρηγορίαν μου. τὸ νὰ μὴ δικαιωτᾷ τις παρὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ νὰ παρορᾷται, χρεῖα ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς, ὅτι ὅπου ἐστὶ δίκαιον δὲν θέλει ἀπωλεσθῆ ἔν καὶ μόνον μὲ δυσσαρεστῆ τὸ νὰ γενῶμεν θεάτρον τῷ κόσμῳ. ὅταν ὅμως ἡ αἰτία δὲν προέροχεται ἀπὸ μέρους μου, δὲν μὲ ἐλέγχει ἢ συνείδησίς μου, ὡς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἀναφέρομαι.

ἡ ἀγάπη της δύνата νὰ κατορθώσῃ μὲ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐν εἰλικρινείᾳ πρὸς ἐμὲ διαθέσεώς της, ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον, χωρὶς τινὸς ζημίας τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου, διὰ νὰ μοὶ σταλθῇ τὴν ἰδιοκτίτην μοι περιουσίας δίκαιον, καὶ νὰ μὴ καταντίσῃ εἰς τὸ νὰ τὸ λάβω ἄλλως πως μὲ τρόπον μὴ ἐνάρεστόν μοι.

εὐχαριστῶ τῷ Κολύργα της Πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ κυρίῳ μοι Κυρίλλῳ διὰ τοὺς πρὸς με δι' αὐτῆς ἀσπασμούς του, καὶ ὅπου περιμένει τὸν ἐρχομόν μου διὰ νὰ συνεπιτροπεύωμεν παρακαλῶ ἄς ἀποδώσῃ πρὸς τὴν πανοσιότητά του τοὺς αὐτοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς μου. λέγουσα τῇ αὐτοῦ Πανοσιότητι ὅτι καλὸν συνεπιτροπον ἔχει καὶ Κολύργαν τὴν ἀγάπην της, καὶ λαμβάνω εὐχαριστήσιν οὐκ ὀλίγην νὰ μαθᾶνω ὅτι ἀμφοτέροι συνεπιτροπεύετε διὰ πολλοὺς χρόνους. καὶ ἐπεύχομαι ὑμῖν μακρόθεν τὴν ἐν υγείᾳ καὶ εὐδοκίμῳ μετὰ κοινῆς εὐαρεστήσεως εἰς ταύτην τὴν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ὑπουργίαν, καὶ μένω.

Τῆς περιποθήτου μοι Πανοσιότητός της, ἐν Χριστῷ ἀγαπητός ἀδελφός, καὶ εἰς τοὺς ὁρισμὸς προθύμος

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

25

Σχέδιον

Διὰ τῆς παρουσίας ἐνσφραγίστου τε καὶ ἐνυπογράφου ἡμῶν ὁμολογίας, δηλοποιῶμεν ἡμεῖς οἱ τῆς ἱεράς μονῆς τῶν Ἰβήρων ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες, ὅτι ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης, παρὰ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἤδη εὐρισκομένου πανοσιολογιωτάτου ἡμετέρου συναδελφοῦ καὶ συγκοινοβιάτου, καὶ γέροντος τῆς καθ' ἡμᾶς συνάξεως κυρίου Νικηφόρου χαρτοφύλακος Ἰβηρίτου τὸν ἀριθμὸν γροσίων 40000-ῆτοι τεσσαράκοντα χιλιάδας γροσία, κεφάλαιον καθαρὸν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, ὅπῃ δὲ ἤθελε ζητήσῃ αὐτὰ ἢ πανοσιολογιότης του, ὑποσχόμεθα νὰ τῷ τὰ ἀπολογηθῶμεν ἐτοιμῶς μετὰ τοῦ δεδολευμένου αὐτῶν τόκου. διὸ ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα ἐνσφραγιστος καὶ ἐνυπόγραφος ἡμῶν ὁμολογία, καὶ ἀπεστάλη παρ' ἡμῶν τῇ αὐτοῦ πανοσιολογιότητι, καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

ἄγιον ὄρος 1833 ἰουλίου 1

26

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱεράς Μονῆς τῶν

ιβήρων, κυρίῳ Θεοδοσίῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθίτῳ, παναισίως

εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, εἰς τὴν τῶν ἱβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 17 τοῦ παρελθόντος 7/βρίου ἔλαβον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ κυρίου εὐτροπίου τὸ ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος ἰουλίου μηνὸς ἐκδεδομένον ἀδελφικόν της γράμμα, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της υἱείας, εἶδον ἀκολούθως καὶ ὅσα μοι σημειοῖ.

καὶ εὐγνωμονῶ εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ὅπου μοι γράφει, ὅτι νὰ τραβίξω πρὸς τὸν ἅγιον Θεσσαλονίκης μίαν πόλιτζάν μου γροσίων χιλίων, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη της θέλει ἀπολογηθῆ αὐτὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα ἐξ ἰδίων της, διὰ χάριν της πρὸς ἐμέ.

περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς πολίτζης μοι γράφετε κοινῶς καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ κάμω τὴν περὶ ταύτης ἀπάντησιν εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν.

Ἀγαπητέ, ἡ περὶ αὐτῶν τῶν χιλίων γροσίων διάθεσίς της εἶναι μὲν ἐπαινετή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖα. διότι νὰ εὐεργετῇ τις τινὰ ἄπορον καὶ μὴ ἔχοντα παρηγορίαν τινὰ ἀπὸ ἰδίων του, βέβαια φαίνεται ἡ τοιαύτη δωρεά, εὐεργεσία ἐπαινετή. τὸ δὲ νὰ εὐεργετῇ τις τὸν ἔχοντα παρηγορίαν ἐξ ἰδίων του, ὡς ἐμὲ αὐτόν, ἔχοντα οὐ μόνον παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ κτήσιν ἰδίων, καὶ μὴ ἔχοντα ἀνάγκην δωρεᾶς ἄλλου, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, μάλιστα καὶ περιττόν. ὅθεν τὴν ἦν διάθεσιν δεικνύει πρὸς ἐμέ (διὰ τὴν ὁποίαν καὶ εὐγνωμονῶ πρὸς τὴν ἀδελφικὴν της ἀγάπην, ὡς προεῖπον διὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς χορηγίας τῶν αὐτῶν χιλίων γροσίων, ὡσὰν νὰ ἔλαβον παρ' αὐτῆς ταῦτα τὰ χίλια γροσία) δύναται νὰ τὴν ἀποδείξῃ πλέον σαφεστέραν μὲ τὴν ἀπὸ μέρους της παρακινήσιν πρὸς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐν ὀλίγοις τῇ λέγω, ὅτι φρονῶ ἀνίσως ἡ ἀγάπη της θελήσῃ θέλει κατορθώσει, ὅπερ ἤθελε γίνοι καὶ ὅταν δὲν ἤθελε γίνοι, θέλω γνωρίζει ὅτι δὲν θέλει νὰ κατορθωθῇ τι. ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅταν μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους θελήσῃ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀδελφούς διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν ἀδελφικόν της οἶκτον, δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ νὰ μοι σταθῇ ἀπὸ μέρους τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἡ ἀποζημίωσις τῆς ἰδιοκτητοῦ μοι περιουσίας, ἥτις ἐδαπανήθη εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου.

Χωρὶς νὰ γίνηται παραβολὴ μετὰ τινῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς ταξειδίοις τότε ὄντων, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου τῶν ἑαυτῶν εἰδῶν ἐξοδευθέντων καὶ ἤδη ταῦτα ἀπαιτούντων. διότι ἡ τοιαύτη παραβολὴ δὲν εἶναι ἀρμόδια, ὡσὰν ὅπου ἐκεῖνοι ἐν τοῖς ταξειδίοις ὄντες, καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μοναστηρίου τρεφόμενοι ἀπὸ ἐλέη χριστιανῶν καὶ ἀπολαμβάνοντες βοήθειας, ἤδη ἐπανεκάμψαν μὲ κόλλπον ὀποσοῦν ζεστόν, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον παρῆ-

δωκαν, καὶ ὁ κόλπος των δὲν ἐνυγράνθη κατὰ πάντα, ἀλλὰ μένει πάλιν ζεστός. Ἐμοῦ δὲ ἡ ιδιοκτητος περιουσία ἅπασα καταναλωθεῖσα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου, ὁ ἐμὸς κόλπος εἶναι οὐχὶ κἄν χλιαρός, ἀλλὰ κατὰ πάντα ψυχραμένος καὶ παγωμένος. ἀνίσως θελήσῃ τις νὰ κάμῃ παραβολὴν περὶ τῆς ἐμῆς ιδιοκτητος περιουσίας, ἅς τὴν κάμῃ μὲ τὴν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν των τότε διὰ προφασίζομένην δειλίαν λαβόντων ἅπασαν τὴν αὐτῶν ιδιοκτητον περιουσίαν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βελονίου, καὶ ἀναχωρησάντων ἔξω τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους, διὰ μοναστηριακοῦ ναύλου ἀπὸ 48 χιλιάδων γροσίων, συμπαραλαβόντων καὶ τὰ ἐν τῷ σκενοφυλακίῳ καὶ ἐν τῇ μοναστηριακῇ κάσῃ χρυσὰ χρήματα, καὶ παραπονεμένων τότε πρὸς ἐμὲ διὰ γραμματός των ἀπὸ Σκηθῶν εἰς Σκόπελον (Ζητήσαντά με παρ' ἐκείνων βοήθειαν τινὰ καὶ παραγοροῖαν εἰς τὴν ὑστέρησιν ἣν εἶχον, φρυγῶν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλατοῦτ πασῶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν διωκόντων με) λεγόντων ἐκείνων καὶ προφασίζομένων ἀνέχειαν, ὅτι τὰ ἅπερ ἔλαβον ἐκ τοῦ μοναστηρίου χρυσὰ χρήματα ἐλογαριάσθησαν μὲ ἀνεβασμένην εἰς τὰ αὐτόθι τιμὴν, καὶ ἔξω τοῦ ὄρους εὐρίσκονται μὲ κατεβασμένην καὶ ἤδη ἐπιστραφέντων τῶν τοιούτων ἀδελφῶν εἰς τὴν μονὴν (μετὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὰ ὄδε εἰς ἀπολαβὴν ἐνοικιακῶν εἰσοδημάτων ἐφ' ὄρου ζωῆς των, ἕνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των καὶ αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἰδία μονὴ ἀναφέρει πρὸς τὴν ἐνταῦθα Κυβέρνησιν) μὲ τὸν δακνὸν τῶν χρυσῶν χρημάτων εἰς τὸν κόλπον μὲ ζέστα μεγάλην, ἔχουσιν αὐτὰ κατ' ἐδαρέστησιν των ἦδη μὲ τετραπλάσιον τῆς ἀναβάσεως τιμῆν. καὶ ἐκτός τούτων τῶν χρυσῶν χρημάτων ἔχουσι καὶ ἅπερ ἐκράτησαν ἀπὸ ἀφιερώσεως χριστιανῶν εἰς τὴν μονὴν ἐκ τῶν ταξειδίων των πολύτιμα εἶδη, ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ μελενίκου πολυτιμώτατον χρυσὸν περιζώνιον, τὸ διὰ τοσούτου πολυτίμων λίθων, μάλιστα τοῦ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐνὸς μεγίστου. τὸ ὅποιον ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρημάτων ἐκτιμεῖται ἀπὸ 200 χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ μὴν εἴπω ἴσως καὶ περισσότερα. διὰ τὸ ὅποιον αὐτὸ μόνον εἰς τὰ ὄδε φωνὰς κωδῶνων καὶ καμπάνων ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὄτα τῶν πολλῶν. καθὼς ὁ κύριος ἐδτρόπισος δύναται νὰ πληροφορηθῆ ὑμᾶς, ὅπου πρὸ ἡμερῶν εὐρέθη ἡ ὁσιολογίτης του εἰς μίαν συναναστροφὴν ἀρχιερατικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπισήμων ὑποκειμένων, διηγουμένην περὶ πολυχρηματίας ἡμετέρου ἀδελφοῦ καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ τοῦ περιζωνίου, θεωρησάντων αὐτὸ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κρατούντων αὐτὸ εἰς τὰ ὄδε, καὶ ἐπαπορούντων πῶς εὐρέθη εἰς τοιαύτας χεῖρας τὸ τοιοῦτον εἶδος, καὶ πῶς εἰσέτι κατακρατεῖται καὶ δὲν παραδίδεται εἰς τὴν μονὴν, εὐρισκομένην εἰς ἀνάγκην κατὰ τὴν φήμην.

μετὰ τῆς τῶν τοιούτων ιδιοκτητος περιουσίας ἅς κάμῃ παραβολὴν καὶ ἡ ἀγάπη της τὴν ἐμὴν ιδιοκτητον περιουσίαν, ὅπου ἡ πανοσιολογίτης των ἀναχωρήσαντες τότε οἴκθην διωκόμενοι παρ' οὐδενός, ἀλλὸ μόνον καὶ μόνον ἵνα διασώσωσι τὴν ἑαυτῶν πολυχρηματίαν, καὶ ἤδη ἐπιστραφέντες ἔχουσιν αὐτὴν ὡσαν καὶ πληθυνομένην μὲ ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρυσῶν χρημάτων των (τῶν περισ-

σοτέρων ὄντων ἀπὸ τῆς παρακαταθήκης ἐκεῖνου τοῦ πολυταλάντου καπέλου Ἀβραμίου μοναχοῦ) καὶ ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν σιδηροῦν κρεατοκόπτην του, καὶ τὸ παλιосκέπαρον μὲ τὸ ὅποῖον ἔσκιζον τὸ δαδίον, ἅτινα ἐλησμώνησαν νὰ συμπαραλάβουν τότε, ὅτε παρέλαβον καὶ τὰς σκόρας τῶν μασίας καὶ σιδηρόφτυα. καὶ ἡ ἐμὴ περιουσία ἐμποδιθεῖσα παρὰ τῆς ἀδελφότητος, καὶ οἰκειοποιηθεῖσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φυλάττοντος αὐτὴν ὑποτακτικῶς μοι μακαρίτου Λωροθέου, μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκήματός μου τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος ἔξωσίν του, καὶ τούτου σφράγισιν, καὶ πρότασιν εἰς ἐκεῖνον ὅτι ἡ ἀδελφότης ἀποκριθήσεται περὶ ταύτης πρὸς ἐμέ, ὅπου ἐκεῖνος ἔλαβεν ἐγγράφως παρ' ἐμοῦ ὄρδινον νὰ τὴν ἐξάξῃ, ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ κομίση αὐτὴν πρὸς ἐμὲ εἰς τὴν σκόπελον, καὶ περὶ ταύτης εὐρίσκονται παρ' ἐμοῦ ἔγγραφα αὐτόθεν ὅτι φυλάττεται καὶ θέλει μοι παραδοθῆ ἑπανακάμπαντί με αὐτόθι. ἡ ἐμὴ λέγω περιουσία ἐξοδευθεῖσα εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ἤδη κρίνεται εὐλογον παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὅτι ὅσοι ἔχασαν καὶ νὰ μὴν ζητοῦν τίποτε, καὶ ὅσοι δὲν ἔχασαν νὰ ἔχωσι τὰ ἑαυτῶν σῶα καὶ ἀνελεπῆ καὶ νὰ παραλάβουσι καὶ τὰ ἐλησμονηθέντα κρεατοκόπτην καὶ παλιосκέπαρον, ἀπολαμβάνοντες καὶ τὰ ἐνοικιακὰ ἀκαράτια ἐνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων τῶν. μετὰ τῶν τοιούτων ἐγὼ ἀγαπητὴ κάμνω τὴν παραβολὴν καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν ιδιόκτητόν μοι περιουσίαν διὰ νὰ ζήσω, μίγρας ὑστερημένος ταύτης, καὶ μὴ ἔχων ἐνοικιακὰ ἀκαράτια καὶ ἀπολαύσεις, οὐδὲ οἴκημα κατοικήσεως, οὐδὲ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. καὶ ἐπειδὴ ἡ ζητήσις μου εἶναι δικαία, ἅς μὴ δεῖξῃ συστολὴν τινα ἢ ἀγάπη της, ἀλλ' ἅς παρακινήσῃ τὴν ἀδελφότητα, ὡς ἔχουσα τὸν λόγον καταπειστικὸν διὰ νὰ μὲ δικαιοῦσῃ ἡ ἀδελφότης μου καὶ παρηγορήσῃ με ἐκ τῆς ιδιόκτητου μοι περιουσίας, ἀποστέλλουσά μοι αὐτὴν ὡς δικαίον μου ἢ τέλος πάντων ἅς μὲ ἀναπαύσῃ μὲ συγκατάβασίν μου, μὲ τὸν τρόπον ὅπου καὶ ἤδη ἐπρότεινον τῶ ἀδελφῶν κυρίῳ εὐτροπίῳ διὰ νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀδελφότητά μοι, ἐπὶ κοινῆς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου συνάξεως.

μοι σημειοῖ ἡ ἀγάπη της ὅτι τὸ μοναστήριον εὐρίσκεται εἰς ἀνάγκην, καὶ μόλις ἐξοικονομεῖται τὰ τοῦ μοναστηρίου καθημερινὰ ἔξοδα, καὶ τὰ ἄφενεκα δοσίματα. περὶ τούτου ἀγαπητὴ δὲν εἶναι δικαιολόγημα. διότι ἐξοικονομοῦντες σὺν θεῷ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα, δὲν γίνεται ἔλειψις τῶν καθημερινῶν ἀναγκαίων. ἐγὼ δὲ ὑστερημένος τῆς ιδιόκτητου μοι περιουσίας, ἔχω ὑστέρησιν κατὰ πάντα τῶν καθημερινῶν αὐτῶν ἀναγκαίων, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν δικαίαν μοι ιδιόκτητον περιουσίαν διὰ νὰ προσφασθῶ εἰς τὴν ὑστέρησίν μου.

καὶ ἂν ἴσως τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορῇ εἰς ἀπολογίαν αὐτοῦ τοῦ δικαίου μοι, ἅς τὸ ἀπολογηθῶσι πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ δικαίον μου, δι' ἐγκρίσεως τοῦ μοναστηρίου, οἱ μὲ τὸν ὄγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων ἤδη ἐπιστραφέντες, καὶ μὴ καταβαλόντες τι εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ὥσπερ ἅπανα ἡ ἐμὴ περιουσία εἰς τὴν τούτου ἀνάγκην κατηναλώθη καὶ ἑδαπανήθη. ἀνίσως δὲ οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔρχονται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον τῆς τοιαύτης καταβολῆς μὲ τὴν τοῦ

μοναστηρίου ἔγκρισιν, καὶ τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορεῖ εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ δικαίου μοι, ἰδοὺ ὁ εὐκόλος τρόπος, τὸν ὅποιον θέλει προβάλει ὑμῖν ὁ ἀδελφὸς κύριος εὐτρόπιος, ὡς προείπον, διὰ τὰ με ἀναπαύσθητε οὐκ ἐν χροίμασιν ἀμέσως ἐν τ' αὐτῷ, ἀλλ' ἐτησίως, κατὰ τὸ περικλειόμενον πρὸς αὐτὴν σχέδιον, κατὰ τὸν ἴδιον δηλαδὴ τρόπον ὁποῦ καὶ οἱ πάντες ἀδελφοὶ κρατοῦσι ἔγγραφα, κατὰ τὸν ὁποῖον τρόπον εἶναι ἐκτεθημένα καὶ τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ μοι τῷ ἐν τῇ Πορταΐτιση εὐρεθέντα, καὶ ἦδη αὐτόθι σωζόμενα, προεκδιδόμενα πρὸς ἐμὲ ἀπὸ 1821 Ἰανουαρίου I, τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων, διὰ τὰ παύση εἰς τὸ ἔξης ἢ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφότητος πᾶσα τοιαύτη ἀλληλογραφία, καὶ ἵνα εἰσαχθῆ ἐν τῇ μεταξὺ ἡμῶν ἢ κατὰ Χριστὸν ἀνέκαθεν ἀδελφικῆ ἀγάπῃ, πρὸς ὄφελος οὐκ ὀλίγον καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς κρίνω, ζῶντος μου καὶ μετὰ θάνατόν μου.

εἰδὲ οὐτὲ κατ' αὐτὸν τὸν εὐκόλον καὶ πρὸς τὸ μοναστήριον, ὠφέλιμον τρόπον, δὲν θελήσῃ ἢ ἀδελφότης νὰ καταπεισθῆ με τοὺς ὀρθοὺς λόγους τῆς αὐτῆς παρακινήσεως διὰ τὰ ἔλθῃ εἰς πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν τότε πλεόν ἄλλος ὁ λόγος δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀδελφικῆ ἀγάπῃ αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἢ ἀνέκαθεν, καὶ μὴ θέλουσα νὰ μ' ἔχῃ ἀδελφόν τῆς ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον δὲν ἔρχεται εἰς τὴν τοιαύτην οἰκονομικὴν πρᾶξιν καὶ τότε ἐξάπαντος θέλω γνωρίσει σαφεστερώς τὴν τῆς ἀδελφότητος μου πρὸς ἐμὲ ἐνδόμυχον διάθεσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν καὶ μένω:
ὄλως αὐτῆς

Τῆ 1 8/βρίου 1833: Ναύπλιον

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

27

Πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων κ. Θεοδόσιον εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος

Πανοσιώτατε ἅγιε ἀρχιμανδρίτα κ. Θεοδόσιε,

Σὲ εὐχομαι ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τὸν σκοπὸν μου μετὰ τὸν ὅποιον ἠβουλήθην νὰ γράψω πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Νικηφόρου, πληροφοροῦσαι ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν πανοσιότητά τους γράμμα μου. Ἀπορῶ ἀγαπητέ, πῶς οἱ Πατέρες ἠθέλησαν νὰ φοροῦν ἐναντίον τῆς Συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κ. Νικηφόρον, καὶ παρεξενεῦμαι περισσότερον διὰ τὴν πανοσιότητά σου, γνωρίζοντας τὰ αἰσθηματὰ σου, καθὼς καὶ μερικῶν ὅπου σοῦ ὁμοιάζουν, διὰ τὶ νὰ μὴ δώσῃτε νὰ καταλάβουν ἕως τώρα οἱ πατέρες τὴν ἄδικον ἐπιμονὴν ὅπου κάμουν εἰς τὰ δίκαια τοῦ κ. Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν ζημίαν καὶ κατηγορίαν ὅπου προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους. σπούδασον μετὰ τοὺς ὁμόφρονας εἰς τὰ αἰσθηματὰ σου, διὰ νὰ διορθωθῇ αὕτη ἢ ὑπόθεσις μετὰ τὸ μέσον μου, ὅτι δὲν ἀποβλέπω εἰς κανένα ἰντερέσιον, ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι εἶμαι φίλος τοῦ δικαίου, καθὼς καὶ φίλος τῶν πα-

τέρων, καὶ καλοθελήτης τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ μίτη τὴν ζημίαν του, ἀλλ' οὔτε τὴν κατηγορίαν του. Ἔχεις φρόνησιν καὶ κρίσιν καὶ μὴν ἀφῆσθαι αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν νὰ μακαρινεύσῃ, τόσον μόνον σὲ λέγω καὶ βάθνον τὰ περραιτέρω. Εὐχομαί τὰ γρασόμενά μου νὰ σοῦ δώσουν ἰλεκτρισμὸν διὰ τὰ συλλεκτρισθοῦν καὶ ἄλλοι μαζί σου, ὅτι μὲ κακοφαίνεται Θεοδόσιος νὰ ἐπιτροπεύῃ καὶ Νικηφόρος νὰ ἀδικῆται.

Περιμένων ἀπάντησίν σου, σοὶ εὐχομαί τὰ ἐφετὰ καὶ σωτήρια

1833. Ὁκτωβρίου 7, ἐν Ναυπλίῳ:

† δ. . . ἰ Κόρυλλος

28

Τοῖς πανοσιωτάτοις ἀγίοις ἐπιτρόποις καὶ λοιποῖς προεστῶσι τῆς ἱεράς μονῆς τῶν Ἰβήρων, τοῖς ἐν Χριστῷ μοι καὶ περιποθήτοις ἀδελφοῖς, παναισίως.

Εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος τοῦ ἁθωνος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

τὴν ὑμετέραν περιπόθητόν μοι πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ υπερέηδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Πολλάκις ἐγραφα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἠξιώθημ ἕξωθεν μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπὰ μοι δεινὰ καὶ ἡ στερήσις τῆς μετanoiάς μου, προέρχεται καὶ τοῦτο ἐξ ἁμαρτιῶν μου.

Πέρρσι κατὰ τὸν Αὔγουστον εἶχον γράψῃ ὑμῖν, περικλείων καὶ τινὰ γράμματα μὸν πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους ἀποτεϊνόμενα διὰ ἕνα λογαριασμόν μου ἀπὸ γρόσια 16466 ὅπου ἀπέρατην εἰς λογαριασμὸν αὐτῆς τῆς Κοινότητος τῷ 1821 ἀπὸ ἐξαργυρώσεως πέντε ἀδικῶν μοι ἀρχιερατικῶν ὁμολογιῶν, ἀπὸ κεφαλαῖα γρόσια δέκα χιλιάδων. οὐσῶν ἐκείνων τῶν ὁμολογιῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐν Κ/πόλει ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς κοινότητος, τοῦτε ἡμετέρου συναδελφου κερῖον Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ μακαρίτου ἀρχιμανδρίτου Θεοδοσίου Σταυρονικητῆνου, καὶ οὐδὲ περὶ τούτου παρ' ὑμῶν καμίαν ἀπάντησιν. ἔμαθον μετὰ ταῦτα τότε καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ παραδελφου μου πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κερῖον Δανιὴλ, ὅπου καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ πανοσιότητα εἶχον γράψῃ ἰδιαιτέρως περὶ τούτου, ὅτι ὁ ἡμέτερος συναδελφὸς κύριος Ἰλαρίων ἦλθεν ἀπόσε ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ ἐδιωρίσθη ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος αὐθις ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τινος προηγουμένου βατοπαιδῖνου τοῦνομα Μελχισεδὲκ καὶ ὅτι ἐθεώρησε μετὰ τῆς κοινότητος τοὺς παλαιὸς λογαριασμοὺς του καὶ ἔλαβε μίαν ὀλοσφράγιστον ὁμολογίαν δι' αὐτοὺς ἀπὸ γρόσια 18.000. εἶχον μάθει ὁμως ὕστερον ὅτι δι' ὅλην αὐτὴν τὴν ποσότητα τῶν 18 χιλιάδων γροσίων ἔλαβεν εἰς μετρητὰ γρόσια 6 χιλιάδας καὶ διὰ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας μόνον ὁμολογίαν. καὶ θέλων νὰ μάθω ἐπὶ τίνι ὀνόματι ἔλαβε τὴν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων ὁμολογίαν ἐγραφα αὐτόθι εἰς ἡμετέρου ἀδελφὸς νὰ μὲ πληροφορηῶσιν, καὶ καμίαν ἀπάντησιν

1. Δυσανάγνωστος τίτλος ἀρχιερέως.

περὶ τούτου δὲν ἔλαβον. Ὅθεν βιασθεὶς ἔγραψα ὕστερον αὐτόθι εἰς μὴ συγκοινοβιάτας μοναχοὺς, ἀλλ' εἰς φίλους εἰλικρινεῖς, οἵτινες μὲ ἐπληροφόρησαν μὲ γράμματά του ὅπου ἔλαβον κατ' αὐτὰς ὅτι μόνον 6 χιλ. γρόσια ἔλαβεν εἰς μετρητὰ ὁ κύριος Ἰλαρίων διὰ τοὺς λογαριασμοὺς του ἀπὸ τῆν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας ἔλαβεν ὁμολογίαν τότε ὀλοσφράγιστον σὺν τόκῳ ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου.

Πληροφορηθεὶς τοῖνυν τὰ διατρέξαντα, εἶπον ἐν ἑαυτῶ ὅτι ὁ κύριος Ἰλαρίων μὴ θέλων ἴσως νὰ φέρῃ ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματός μου εἰς τὴν κοινότητα ἔλαβε ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου καὶ ὅτι φαίνεται νὰ τὴν ἔλαβεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀσιολογιωτάτου Γέροντος καὶ ἡμετέρου σναδελφοῦ του κυρίου Γερμανοῦ, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτόσε παρὰ τῆ αὐτοῦ ὀσιολογιότητι διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸν χρονικὸν τόκον εἰς ἕμὸν βέβαια λογαριασμόν, λαβὼν ἢ ὀσιότης του εἰς λογαριασμόν του τὰ μείναντα εἰς μετρητὰ τὰ γρόσια 6.000 ἔξ χιλιάδας.

καὶ ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἐκατήρτησεν ἡ ὀσιότης του αὐτὸν τὸν λογαριασμόν μου καὶ ἔλαβε ταύτην τὴν τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων ὁμολογίαν, παρατρέξας μὲ ζημίαν μου οὐκ ὀλίγην τὸν τῶν δέκα τριῶν ἐτῶν τόκον. ἐκείνου τοῦ δικαιούτος μοι ἀπὸ γρόσια 10.000 μόνον κεφαλαίον τῶν πέντε αὐλικῶν ὁμολογιῶν συμποσούμενον εἰς γρόσια 13.000 καὶ ἔλαβον ὁμολογίαν ἔνεκα μόνου τοῦ κεφαλαίου γρόσια δώδεκα χιλιάδων, ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυρίου Γερμανοῦ εἰς λογαριασμόν μου, ἀκολουθεῖ κὰν αὕτη ἡ ὁμολογία νὰ ἔλθῃ διὰ τούτῳ τῶ λόγῳ εἰς χεῖρας μου, ὁμοῦ καὶ ὁ ἀπὸ πέρουσι δεδουλευμένους χρονικὸς ταύτης τόκος.

διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἡμετέραν πανοσιότητα νὰ δεῖξητε κὰν κατὰ τοῦτο τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πείθοντες λόγους τὸν ἀδελφόν ὀσιολογιώτατον κύριον Γερμανόν, διὰ νὰ παραδώσῃ ἡμῖν, εἰς τὸ κοινὸν δηλ. τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, αὐτὴν τὴν εἰς τὸ ὄνομά μου ὀλοσφράγιστον ὁμολογίαν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων, τὴν ὁποίαν παραλαμβάνοντες θέλετε κρατεῖ, ἀντ' ἑμοῦ εἰς τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν, καὶ νὰ συνάξητε ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους τὸν ἀπὸ πέρουσι δεδουλευμένον χρονικὸν αὐτῆς τόκον, εἰς λογαριασμόν μου. καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ἡμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως. δηλωτικῶς τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ὑγείας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ροσασμένων μου. τὴν ὁποίαν ἡμῶν ἀπάντησιν, ἂν ὀρίζητε, δίδετε τῶ ἑμῶ καλογηρῶ ὀσιολογιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριήλ, διὰ νὰ λάβῃ φροντίδα περὶ τῆς εἰς τὰ ὦδε ταύτης ἀποστολῆς ἐσωκλείων αὐτὴν τὰ γράμματά του πρὸς ἐμέ, καθὼς καὶ τὸ παρόν μου πρὸς τὴν αὐτοῦ ὀσιολογιότητα περικλείω διὰ νὰ τὸ ἐνχειρίσῃ ἡμῖν, καὶ μένω:

Τῆς ἡμετέρας περιποθήτου μοι πανοσιότητος ἐν Χριστῶ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
 Τὴν 27 Νοεμβρίου 1835 καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς
 ἐν Ἀθήναισι Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

29

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Χαρτοφύλαξ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραῆς Μονῆς τῶν Ἱ-
βήρων ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὴ ἀδελφῆ καὶ περιπόθητε κτθ Νικηφόρε! Τὴν
πανοσιολογιότητά σου ἀδελφικῶς τοῖς χεῖλεσι κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα
προσαγορευόμενοι σὺν τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι Χριστῷ μετὰ δὲ τοὺς ἀδελφικούς ἡ-
μῶν ἀσπασμούς δηλοποιοῦμεν σοι, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἀνωμα-
λίας ὁ εἰς Μοσχονήσια ὑπάρχων διωρισμένος ταξειδιώτης συναδελφὸς ἡμῶν προ-
ηγούμενος Γρηγόριος, ἵνα διασώσῃ ἑαυτὸν κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Σάμον, παρα-
λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς αὐτῷ δεδομένους παρὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου
μοναστηριακούς ἡμῶν ἱεροὺς θησανρούς. ἐκεῖσε λοιπὸν εἰς Σάμον διατρίβων,
ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ πανιερότατος ἅγιος Σάμον κτθ Κύριλλος, ὁ ἦδη
εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐπικρατίαν μετρωσθεῖς ὅλους τούτους τοὺς θησανρούς συν-
σταμένους εἰς μέρη διαφόρων ἁγίων λειψάνων, ὡς διαλαμβάνονται εἰς ἰδιαιτέ-
ρον ἐσφράγιστον κατάλογον, συνοδευόμενον ἤδη μὲ τὸ παρόν. ὁ προηγούμε-
νος δὲ μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ λάβῃ ὅπισω παρὰ τῆς πανιερότητός
του ταῦτα, ἠναγκάσθη νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν τότε ἔκτακτον Ἐπιτροπεῖαν τὴν
κατὰ τὴν Σάμον οὖσαν. ἀλλ' ἡ πανιερότης του ἀποκριθεῖσα εἰς τὴν Ἐπιτροπεῖαν
τὰς αἰτίας δι' ἃς τὰ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προηγούμενου, τὰ κρατεῖ καὶ τὰ
φυλάττει ἔκτοτε ἄχρι τῆς σήμερον, καθὼς ἐκ τῶν ἐσωκλειστων ἐγγράφων τῆς
τε πανιερότητός του, τῆς ἐκτάκτου Ἐπιτροπεῖας, καὶ τοῦ προηγούμενου θέλει
πληροφορηθῆ.

μετὰ τούτων δὲ τῶν ἁγίων λειψάνων, ἄπερ ἔλαβεν ἐκ τοῦ προηγούμενου
Γρηγορίου, συγχρόνως ἐπῆρε καὶ ὅσα εἴχομεν δεδομένα καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν
αὐτὴν Σάμον διωρισμένον ταξειδιώτην τὸν ἐκκλησιάρχην παπᾶ Λιονύσιον Σά-
μου, καθὼς ὁ αὐτὸς παπᾶ Λιονύσιος μῆς ἔγραψε πρὸ πολλοῦ μὲ γράμμα του, τὸ
ὁποῖον εὐρισκόμενον μετὰ τῶν χειρογράφων τοῦ μιχαρίτου Ὀνουφρίου παρέ-
πεσε, καὶ δὲν τὸ ἔχομεν νὰ σοὶ τὸ πέμψωμεν πρὸς πληροφορίαν σου.

Ἐχόντες δὲ πρὸ πολλοῦ σκοπὸν νὰ ἀποστείλωμεν κανένα τῶν συναδελφῶν
ἡμῶν, ἵνα λάβῃ αὐτὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητός του, καὶ ἀποκομίῃ εἰς τὴν
καθ' ἡμᾶς ἱεράν Μονὴν δὲν εὐκολύνθημεν, ἐμποδισθέντες ἀπὸ ἄλλους οὐσιωδε-
στέρους περισπασμούς, ὅθεν ταῦτα πάντα τὰ μοναστηριακὰ ἡμῶν ἅγια λείψανα
εὐρίσκονται ἄχρι τῆς σήμερον εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του, πρὸς τὸν ὁποῖον
γράφοντες ἤδη εὐχαριστήριον γράμμα διὰ τὴν περὶ αὐτὰ εἰδειχθεῖσαν ἐκ μέρους
του ἀρχιερατικῆν Πρόνοιαν, στέλλοντες δὲ ὡς ἔφημεν, καὶ κατάλογον τούτων
ἀπάντων πρὸς τὴν πανοσιολογιότητα. εὐχόμεθά σε ἀπὸ καρδίας ὅπως τὰ ἐγγρα-
φα ταῦτα παραλαβὼν, μεταχειρισθῆς τοὺς καταλλήλους τρόπους, καὶ παραλά-
βῃς παρὰ τῆς πανιερότητός του διὰ κατάλογον τοὺς μοναστηριακούς ἡμῶν αὐ-
τοὺς θησανρούς, τοὺς ὁποίους μετὰ τὴν παραλαβὴν σφραγίσας ἀσφαλῶς θέλεις
μᾶς τοὺς ἀποστείλῃς μὲ κανένα τῶν γνωστῶν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου,
πλοίων, τὰ ὁποῖα συγνάζουσιν ἐνταῦθα ἕνεκα ξυλικῆς.

ἐπὶ τούτοις δηλοποιοῦμεν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου ὅτι ἀπὸ τινος Δοχειαρίτου ταξειδιώτου ὄντος κατὰ τὴν Γαστοῦνην, ἐπιληροφορήθημεν, πὼς ὁ ἐκεῖσε διατελῶν Λιοικητής, ὅστις ὑπάρχει εἰς τῶν...¹ πελοποννησίων, οὐκ οἶδομεν ὅπως ἐπῆρε καὶ ἡ...² τὰ ὅσα μοναστηριακὰ ἄγια λείψανα εἶχομεν δεδομένα πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἐκεῖσε μοναστηριακὸν ἡμῶν μετόχιον διωρισμένον ταξειδιώτην προηγούμενον Κάλλιστον, καὶ ὡς μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς Δοχειαρίτης, ὀλίγος καιρὸς εἶναι καθ' ὃν τὰ ἐπῆρε. καὶ δὲν μᾶς γράφει καὶ ὁ Κάλλιστος διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦ τὰ ἐπῆρε, ἀλλὰ μόνον διὰ στόματος τοῦ Δοχειαρίτου μᾶς δίδει ταύτην τὴν εἰδησιν. ἀξιοῦμεν ὅμως καὶ περὶ τούτων τὴν σὴν πανοσιολογιότητα γὰ μεταχειρισθῆς οὐδ' οἶδας δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ τὰ παραλάβῃς καὶ ἀσφαλῶς ἀποστείλῃς εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Μονήν.

Τελευταῖον δηλοποιοῦμεν σοι καὶ περὶ ἐνὸς ἀρχιερέως Ἐλασσῶνος, ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς ἄγιον ὄρος ἐφ' ἱκανὸν καιρὸν. μὴ ἔχων δὲ ἀρχιερατικὰ ἱερά ἄμφια κατὰ παράκλησίν του τῇ ἐδώκαμεν μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν συνισταμένην ἀπὸ στιχάριον, ἐπιτραχήλιον, περιζώνιον, ἐπιμάνικα, σάκκον καὶ ὁμόφορον, καὶ μὲ αὐτὴν περιφερόμενος εἰς κελλεῖα, σκήπας καὶ εἰς Μοναστήρια ἐλειτούργει, ἐξοικονομούμενος εἰς τὴν πτωχείαν του, ἀλλ' ἡ πανιερότης ἀηδῶς φερόμενος καὶ ἀχαριστήσας εἰς τὴν τῆς Μονῆς ἡμῶν συμπάθειαν, κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ἁγίου ὄρους, καὶ ἤλθεν αὐτὸσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὄλην ταύτην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἕως τῶρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν. ἀφοσιούμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς μέριμναν καὶ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐχόμενοι ὅπως δι' ἐσχρήμου τρόπου ἐξοικονομήσῃς αὐτὴν, ὅπως μὴ ἀδικηθῆ ἡ ἱερὰ ἡμῶν Μονή.

Ταῦτα εὐχετικῶς:

Τῇ 27 Ἀπριλίον 1836

30

Σ χ ε δ ι ο ν

Πανοσιολογιώτατε χαρτοφύλαξ καὶ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὴ ἀδελφὲ κύριε Νικηφόρε, Ἰβηρίτα, τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορευόμενοι καὶ τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ I τοῦ αὐτοῦ ἀδελφικόν της γράμμα, ἔχον ἐσόκλειστον καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ 20 τοῦ προπαραλεθόντος φεβρουαρίου ἐκδοδόμενον, γράμμα τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου πρώην Σάμου κυρίου Κυρίλλου ἀποκηρτικόν εἰς τὸ ἀπὸ 1836, ἀπριλίον 25, πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα ἡμέτερον μοναστηριακόν, μὲ τὸν εἰς τὰ ὧδε αὐτόθεν ἐρχομὸν τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐν ἱερομονάχοις κυρίου πολυκάρπου, παραλαβόντες παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ τὰ παρ' αὐτῆς σταλθέντα ἡμῖν, ὑπὸ σφραγίδα της, τέσσαρα κιβώτια, τὸ μὲν δύο ἀργυρά, τὸ δὲ γ' τενεκεδέιον καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίον, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς

1. Δυσανάγνωστον.

2. Δυσανάγνωστον.

τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἁγίων λειψάνων, τῶν εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του εἰρισκομένον, τὰ ὅποια ταῦτα ὄντα ἐν αὐτοῖς τοῖς κιβωτίοις παρέλαβεν ἡ αὐτοῦ πανιερότης εἰς τὴν Σάμον παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τῶν ἐλλήνων ἐπαναστάσεως εὐρεθέντων ἡμετέρων συναδελφῶν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ταξειδιωτῶν. εἶδομεν ἐπομένως καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σημείωσίν της, ὅτι ἔνεκα ἐξόδων γεγονότων δῆθεν παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀπὸ Σάμου μετακόμησιν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτόθι, ἀντὶ τοῦ παρὰ τῆς πανιερότητός του ζητηθέντος παρ' ἡμῶν κρεμαστοῦ ὥρολογίου, ὡς μὴ ἐχόντων ἡμῶν τοιοῦτον ἀποστείλαι τῇ πανιερότητί του, ἡ πανοσιολογίτης της ἐπρότεινε νὰ δώσῃ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι τὸ ὕπερ εὐρίσκεται εἰς τὰ ὄδε παρὰ τῷ καλογίρῳ της ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Παρθενίῳ ἐδικόν της ὥρολόγιον πεστακτῶν, κροῦον ὥρας, τέταρτα, ἔχον καὶ ἐξυπνητήριον. προκρίνασα ἀπὸ ζήλου της πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς μετάνοιαν τὴν ἱερὰν ἡμῶν μονὴν νὰ στερηθῇ, ὡς γράφει ἡμῖν, διὰ τὴν τῶν αὐτῶν ἁγίων λειψάνων παραλαβὴν. καὶ ἔνεκα τῇ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὐτὸ τὸ ὥρολόγιον, καίτοι λογιζόμενον ἐδικόν της, δὲν ἔχει ὅμως καὶ τὴν ἄδειαν νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἐκ τῆς ἱεραῆς ἡμῶν μονῆς, διότι ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος συναδελφός ἡμῶν ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ἐδωρήσατο μὲν αὐτὸ πρὸς αὐτὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀποβιώσεώς του τῷ 1820 κατὰ Δεκέμβριον, ἀλλὰ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν σωζομένην διαθήκην του, διορίζει νὰ τὸ ἔχῃ ἡ πανοσιολογίτης της ἐφ' ὄρου ζωῆς της, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ μὲν πάλιν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν μονῇ. διὰ τοῦτο, καὶ ἐν τῇ παρελθούσῃ δευτῇ ἐκεῖνη περιστάσει ἐκποιήσαντες, διὰ τὴν τῆς μονῆς αὐτῆς ἀνάγκην, καὶ ἄλλα πράγματα καὶ πολῦτιμα εἶδη, καὶ ὅσα τοιαῦτα κρεμαστὰ καὶ πεστακτάδες ὥρολόγια καὶ ἐξυπνητήρια εἶχε καὶ τὸ κοινόν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἰδιαίτερος οἱ ἀδελφοί, αὐτὸ τὸ λογιζόμενον ἰδικόν της δὲν ἐκποιήθη μὲν, ἀλλὰ παρελήφθη ἐν τῇ ἀπουσίᾳ της, παρὰ τοῦ ρηθέντος καλογίρου της Παρθενίου ἱερομονάχου, καὶ ἐδόθη τῷ τοῦ μοναστηρίου τυπικῶν καὶ ἐκκλησιαρχίῃ, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ εἰς χρῆσίν του, διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἄλλων ἔλλειψιν, ὡς ἐκποιηθέντων, ἔνεκα τῆς ἀναγκαίας ὥρας της ἐν τῷ κοινῷ καθολικῷ ἱερῷ ναῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας. παραλαβόντες δὲ ἦδη ταῦτα τὰ τέσσαρα κιβώτια μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἁγίων λειψάνων ὑπὸ σφραγίδα της, ὡς προείπομεν, κατὰ τὸν ὃν τῇ προστείλαμεν κατάλογον, ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, καὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ τοῦ τιμίου ξύλου, ἐγκεκκοσμημένου καὶ διὰ μαργαρίτων, ἰδοὺ τῇ ἀποστέλλομεν αὐτὸ τὸ ὥρολόγιον, ἐπειδὴ καὶ ἔφθασε νὰ τὸ ὑποσχεθῇ, διὰ νὰ προσφερθῇ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι, ἐκ μέρους μᾶλλον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς μοναστηριακὸν εἶδος καὶ οὐχὶ κατὰ πάντα ἐδικόν της.

καὶ διὰ τὸ ἐλλείπον ἐκ τῶν ἁγίων λειψάνων μέρος τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, διὰ τὸ ὅποιον γράφει ἡμῖν καὶ ἡ αὐτοῦ πανιερότης μὲ αὐτὸ τὸ ἀπὸ 20 φεβρουαρίου πρὸς ἡμᾶς γράμμα, ὅτι ἔχονσα αὐτὸ εἰς ἐγκόλιον μετὰ ἁγίων λειψάνων ἐκ

τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῆς τοῦ ξηροποτάμου μονῆς τῷ 1835, κατὰ Σεπτέμβριον, καὶ νὰ τὸ ζητήσωμεν παρὰ τῶν ξηροποταμιῶν, τῇ δημοσιοῦμεν ὅτι ἅμα λαβόντες τὸ γράμμα τῆς σεβασμιότητος τοῦ ἀποστειλάντες ἐπίτηδες εἰς τὴν τοῦ ξηροποτάμου, καὶ ζητήσαντες τοῦτο τὸ ἐλάβομεν.

περὶ δὲ τοῦ κρατηθέντος παρὰ τῆς πανιερότητός του ἐγκοσμημένου σταυροῦ, τοῦ ἔχοντος καὶ τίμιον ξύλον, ἀπορήσαμεν ἅπαντες πῶς ἐσυγκατένευσεν ἡ πανοσιολογιότης τῆς, ἄνευ κοινῆς ἡμῶν γνώμης, νὰ ἐνδύσῃ εἰς τὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἢ αὐτοῦ πανιερότης. διὸ πρὶν παραδῶσῃ τὸ ὄρολόγιον πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα, θέλει ζητήσῃ καὶ λάβῃ αὐτὸν τὸν παρὰ τῆς πανιερότητός του κρατηθέντα μετὰ τιμίον ξύλου σταυρόν, καὶ οὕτω νὰ παραδῶσῃ τὸ ὄρολόγιον διὰ τὸ ὁποῖον ἐνηρησθήσῃ ἢ αὐτοῦ πανιερότης νὰ παραδῶσῃ ἤδη εἰς ἡμᾶς. δι' αὐτῆς ἄνευ τινὸς ἐλλείψεως καὶ κρατήσεως τοῦ μετὰ τιμίον ξύλου σταυροῦ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἄγια λείψανα, ἅτινα ἀνίσως παρεδίδον εἰς τὴν Σάμον τῷ 1830, τοῖς ἐκεῖ ἡμετέροις συναδελφοῖς, παρ' ὧν παρέλαβε ταῦτα, κατὰ τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά του πρόσκλησιν τοῦ τότε ἐκτάκτου τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως Διοικητοῦ κυρίου Ἰωάννου Κωλέττου, χωρὶς νὰ προβάλλῃ διαφόρους προφάσεις, ἤθελε παραδῶσῃ αὐτὰ ἀνεξόδως, καὶ νὰ μὴ κατανήσῃ διὰ νὰ στερηθῶμεν ἤδη αὐτὸ τὸ ὄρολόγιον, λογιζόμενον μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδικόν τῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποβιώσιν τῆς, ὡς προεῖπομεν, τοῦ κοινοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς εἶδος. διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἴμεθα γνώμης νὰ τὸ παραδῶσῃ τῇ πανιερότητί του, ἄνευ πρῶτον, χωρὶς ἄλλο, δὲν λάβῃ τὸν μετὰ τιμίον ξύλου σταυρόν, τὸν ὁποῖον παραλαβοῦσα δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει φροντίσει νὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν μὲ πρῶτὴν διὰ τὰ ὧδε ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν.

περὶ δὲ τῆς ἀγροκοσμημένης εἰκόνης τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, μὲ τὸ νὰ γράφῃ ἡμῖν ἢ αὐτοῦ πανιερότης ὅτι δὲν τὴν παρέλαβε παρὰ τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐκκλησιαρχοῦ κυρίου Λιονυσίου, καὶ νὰ ἀγροικηθῶμεν μ' ἐκεῖνον, ἐγράψαμεν κατ' αὐτὰς πρὸς τὴν πανοσιότητά του εἰς τὴν Σάμον, καὶ ὅποιαν ἀπάντησιν λάβομεν παρ' ἐκεῖνον, δὲν θέλομεν λείπει νὰ τὴν κοινοποιήσωμεν πρὸς αὐτὴν εἰς εἰδοποίησίν τῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεῶθεν ὅ,τι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1839. ἄγιον ὄρος

† οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος προηγούμενος, Ἰωαννῖνος καὶ ἅπαντες οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ σοὶ ἀδελφοί.

31

Τὴν περιπόθητόν μοι ὀσιολογιότητά τῆς ἐν Κυρίῳ ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Εἶδον τὴν κοινὴν ἀξίωσιν τῆς ἀδελφότητος, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ἀδελφοῦ ἁγίου ἀρχιμανδριτοῦ κυρίου Θεοδοσίου περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου

πρώην Σάμιον μοναστηριακῶν ἁγίων λειψάνων, ὅτι ἔξω τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου περὶ τούτου, καὶ ὅτι νέος κτήτωρ τῆς μονῆς θέλω λογισθῆ ὡς ὁ κύριος Θεοδόσιος μοι γράφει.

καὶ πρὶν ταύτης τῆς ἀξιώσεως τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ ἀδελφοῦ, κατὰ τὸν ὃν τρέφω ζῆλον εἰς τὴν ἱεράν μοι μετάνοιαν, διαφόρως διανεργηθεὶς δι' εὐχῶν τῶν ἀδελφῶν, κατόρθωσα καὶ παρέλαβον ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρὰ τῆς πανιερότητος του τῆ 20 τοῦ παρελθόντος φερουαρίου, καὶ ἄνω τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ παρ' ἐμοῦ ὑποσχεθέντος ὠρολογίου, μὲ μόνην ὑπόσχεσίν μου, ὅτι στελλομένον μοι αὐτόθεν τοῦ ὠρολογίου, θέλει δοθῆ παρ' ἐμοῦ πρὸς τὴν πανιερότητα του, δόντος μου λόγον τιμῆς καὶ ὑπόσχεσιν ἔμπροσθεν καὶ ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων, καὶ εὐρίσκονται ἤδη ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρ' ἐμοῦ ἔκτοτε πεφυλαγμένα, ὄντα εἰς 4 κιβώτια, τὰ 2 ἀργυρά, τὸ γ' τενεκεδέινο, καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίου ἔχον τὴν δεξιὰν τιμίαν χεῖρα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, διὰ τὰ νὰ σταλῶσιν αὐτόθι εἰς τὸ ἱερόν μοναστήριον τοὺς τρόπους δὲ οὓς ἐμετεχειρίσθην διὰ τὰ λάβω παρὰ τῆς πανιερότητος του, ἄλλοτε στέλλων ταῦτα εἰς τὸ μοναστήριον θέλω καθιστοῦρῆσαι αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἣτις ἀναμφιβόλως, κατὰ τὸν ἐμὸν πρὸς τὸ μοναστήριον ζῆλον, θέλει ἀποδείξει με' ἀδελφικὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ συμπάθειαν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς ὑποθέσεώς μου. τῆς ὁποίας τὴν ἔκβασιν ἐλπίζω καὶ ἀποφασισμένην, καὶ νὰ εἶναι καθ' ὁδὸν, ὡς προεῖπον ἀδελφὸς ἀπεσταλμένος ἢ ἀποκριτικὸν καὶ δηλωτικὸν τῆς γνώμης τῶν ἀδελφῶν γράμματα.

ἐνῶ ἦτον νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ὅδε ὁ Γερο Πορφύριος, διατὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀπόφασις τῆς ἀδελφότητος, εἰς τὸ νὰ μοι σταλῆ δι' αὐτοῦ ἢ τῶν 25 χιλιάδων γροσίων ὁμολογία; ἢ νὰ μὴ σταλθῶσιν δηλωτικά ὅτι δὲν παραδέχεται ἡ ἀδελφότης τὰ γραφόμενά μου; ἀλλ' ἀνίσως γίνῃ συγκατάθεσις νὰ μοι σταλθῆ ἡ ὁμολογία, νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ σταλθῆ ἄλλος ἀδελφός; καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνεται, ὅτι ὅποιος δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέρες κοσκινίζει. ὡς τόσον ὅπως ὀρίζον οἱ ἀδελφοὶ ἄς ἀποφασίσωσιν, καὶ ὁ Νικηφόρος μένει πάλιν ὁ αὐτός. τὸ συμφερότερον ὁμοῦ εἶναι τοῦ μοναστηρίου νὰ ἀναπαύσῃ τὸν Νικηφόρον.

Τῆ 10 Ἰουνίου 1839

ἐν Ἀθήναις

ὅλως αὐτῆς

Νικηφόρος Χαρτ. Ἰβηρίτης

32

Πρὸς τὸν ὀσιολογιώτατον Γέροντα καὶ Γραμματέα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κύριον Γαβριὴλ τὸν λίαν μοι ἐν Χριστῷ περιπόθητον, παλαισίως εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἁθωνος εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι ὀσιολογιώτητά της ἐν κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερῆδηστα προσαγορεύω.

Τῆ 5 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἔλαβον τὸ ἀπὸ 9 τοῦ προπαραελθόντος Ἰουνίου γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Γκαρπολᾶν δόλυμπιον τυπογράφον, ὅπερ καὶ εὐθὺς παρέδωκα τῇ εὐγενεῖα του.

τῇ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 6 τοῦ αὐτοῦ ἕτερον γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον ἀδθις καὶ πρὸς τὸν ἴδιον κ. Γκαρπολᾶν, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸ εὐθὺς παρέδωκα τῷ ἰδίῳ.

Ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων της πληροφορηθεὶς τὰ της ὑγείας της λίαν ἐχάρην, εἶδον καὶ τὰ σημειούμενά της. ἔλαβον εὐχαρίστησιν ὅτι ἐλάβατε τὰ ἀπὸ 10 Ἰουνίου γράμματά μου καὶ ὅτι ἐνεχείρησε τὰ πρὸς αὐτὴν ἐσώκλειστά μου, ὁμοῦ καὶ τὸ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου. καὶ ἀνίσως δὲν μοὶ ἀπεκριθῆ τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινὸν νὰ μοὶ εἴπῃ τὴν εὐχαρίστησίν του, διὰ τὴν εἰδοποίησίν μου ἔνεκα τῆς παραλαβῆς καὶ ἀπολυτρώσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου πρῶην Σάμου εὐρισκομένων τοσοῦτων καὶ τοιοῦτων ἁγίων λειψάνων τοῦ μοναστηρίου, τοῦτο δὲν παρατηρεῖται παντελῶς, ὅτι ἴσως οἱ ἀδελφοὶ δὲν λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ συνέλθωσι καὶ νὰ ἀποκριθῶσι. καθὼς ἀπὸ 8/βρίου τοῦ 1838 μόλις τῇ 13 Ἀπριλίου ἔλαβον εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀπεκριθῆσαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀπὸ 1 8/βρίου γράμματά μου. καὶ καθὼς ἀπὸ 13 Ἀπριλίου ἕως σήμερον εἰς διάστημα περιίπου τῶν τεσσάρων μηνῶν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χαρίζομένης ἡμῶν εὐκαιρίας θέλομεν σκεφθῆ περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεώς μου, καὶ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ ἡσυχίαν. δὲν ἔλαβον εὐκαιρίαν. ἴσως τοῦντεῦθεν ὡς παρερχομένων τῶν κυνικῶν κανυμάτων λάβωσιν εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀποκριθῶσιν.

ἤδη μάλιστα λαμβάνοντες ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἣν εἶχον δώσει τῷ πρῶην Ἐλασσῶνος καὶ νῦν Αἰγίνης στελλόμενα ταῦτα παρ' ἐμοῦ διὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γέροντος Μακρυνγιάννου κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὰ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἐσώκλειστα γράμματά του, διὰ τῆς ὁσιότητός της. διὰ τῶν ὁσίων τὴν παραλαβὴν ἀνίσως ἀθθις δὲν λάβωσι εὐκαιρίαν νὰ μοὶ φανερώσουν, ἢ ἀγάπῃ της παρακαλῶ μὲ πρῶτον νὰ μοὶ σημειώσῃ τὸ αὐτόθι φθάσημον τοῦ κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν παράδοσιν τῶν πρὸς τὸ μοναστήριον γραμμάτων μου, καὶ ἢ πανοσιότης των ὅταν λάβωσιν εὐκαιρίαν ἄς μοὶ ἀποκριθῶσι.

ἄς ἐγχειρήσῃ καὶ τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς γράμματα, ἀποστέλλουσα καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Σκοῦρτον, σφραγίζουσα αὐτὸ μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της. ὅχι ὁμως μὲ χαλκία διὰ νὰ μὴ χαθῆ καὶ αὐτὸ, καὶ ἀνίσως ἕως ἡδὴ δὲν τῇ ἔστειλεν ὁ αὐτὸς Σκοῦρτος τὸ πατριαρχικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον διὰ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ, ἡδὴ ἀφ' οὗ τῷ γράφῳ ἐκ δευτέρου ἴσως τῇ τὸ στείλῃ, ὅπερ λαμβάνουσα παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ μὲ πρῶτην εὐκαιρίαν.

μοὶ σημειοῖ ὅτι τὰ μικρὰ βολίνια, τὰ ὅποια ἔχω νὰ τῇ στείλω νὰ εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρά. καὶ φαίνεται μὲ τὸ νὰ εὐρίσκηται εἰς ὀθωμανικὸν κράτος καὶ τοῦτον ἢ σημαία εἶναι ἐρυθρά, διὰ τοῦτο θέλει καὶ τὰ βολίνια νὰ εἶναι ἐρυθρά. πλὴν καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος μ' ὄλον ὅτι ἔχει ἐρυθρὰν σημαίαν, ὑφώνει ὁμως καὶ ὄλον τῶν φιλικῶν ἄλλων δυνάμεων σημαίας μὲ διάφορα χρώματα καὶ μάλιστα τὰ σηναίλα, καθὼς καὶ ἡδὴ αὐτομολήσας ὁ Σουλτανικὸς, αὐτὸς στόλος εἰς τὴν κυριό-

τητα τοῦ μεχμὲτ ἀλλή, ἔχει ὄλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομάτια, τὰ 2 τετράκορα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτες, τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βροίγια, καὶ τὰ δύο κότερα. διὰ τὰ ὁποῖα ὁ νέος Σουλτάνος καὶ ὅλη ἡ Πόρτα ἀναστενάζει ὅτι τὰ στερήθη καὶ ὁ μεχμὲτ ἀλλῆς ἐντροφῇ καὶ εὐφραίνεται διὰ τὴν αὐτομολίαν τοσούτου στόλου. Τὰ μεγάλα βολάνια εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μάλιστα τὰ φρέντικα καὶ οὐτιδανὰ, τὰ δὲ ἀπὸ γαλλίαν καὶ ἀγγλίαν ἐρχόμενα καὶ τὰ μεγαλήτερα καὶ τὰ μικροῦτιστα εἶναι διαφόρων χρωμάτων. μόνον τὰ πλέον μεγάλα ὡς γρόσια ὀθωμανικὰ καὶ ἄλλα μεγαλήτερα εἶτε γαλλικὰ εἶτε ἀγγλικὰ εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μένω.

Τῇ 1 Αὐγούστου 1839
ἐν Ἀθήναις

ὄλωσ αὐτῆς
Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

33

καὶ αὐθις

Ἔλαβον καὶ τὸ ἰδιαίτερόν της ἀπὸ 2 τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου σημειωμένον, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μοι σημειοῖ ἄπερ ἔμαθεν αὐτόθι περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Σατράπου μεχμὲτ ἀλλῆ, καὶ ὡς περιέχον τοιαύτας πολιτικὰς σημειώσεις της παρέδωκα τῷ πατρὶ, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκηται παρ' ἐμοί, ὅτι ἄφ' οὗ δὲν ἔρχομαι εἰς τοιαύτας πολιτικὰς ὑποθέσεις νὰ ἐρευνῶ, οὐδὲ τοιαῦτα ἐγγράφα θέλω νὰ εἶναι παρ' ἐμοί.

Εἰς αὐτὸ τὸ ἰδιαίτερόν της εἶδον καὶ τὴν σημείωσίν της ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πορφυρίου περὶ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ ἐνταῦθα διαμονῆς μου καὶ φιλαναγνώσεώς μου ἱερῶν βιβλίων. μὲ ἐντροφῆσιν δηλαδὴ φιλησυχίας, καὶ περὶ ταύτης τῆς συμφήσεως της τῇ ἀποκρίνομαι. ὅτι ὁπόταν εἶμην εἰς θέσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, δὲν εἶχον μὲν τὴν ἦν ἔχω ἤδη ἡσυχίαν, πλὴν περισσώτερα ἦτον ἡ εὐαρέστησίς μου ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἀπὸ 200 δραχμῶν μισθοδοσίας εἰς ἕκαστον μῆνα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξοικονομῶν τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, εἰς ἐνοίκιον κατοικησεώς μου, καὶ μισθοδοσίαν μηνιαίαν ὑπερέτου μοι καὶ ἔξοδα τροφῆς καὶ ἄλλα παραπλήσια, καὶ ἤδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς εὐαρεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοι ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν (ζαλουβάνιαν) ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γρηατεῖά μοι, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καὶ αὐτὰ δὲν μοι ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ Β. καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκρίβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τοίνυν τῆς ἀπολαβῆς τῶν κατὰ μῆνα 200 δραχμῶν, εὐηρεστοῦμαι ὅτι εὐρισκόμην εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν (στοχαζόμενος ὅτι ὡς κοινὰ ὑπηρεσία καὶ ἐργασία εἶναι ἱεραῖ, κατὰ τὸ ρητὸν ὅτι ὁ δουλεύων ἐν τῇ κοινῇ τῷ Θεῷ δουλεύει, καὶ κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ θείου Παύλου πᾶς ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ

θεοῦ ἀμελῶς ἐπικατάρατος) δουλεύων καὶ ὑπηρετῶν τῷ Θεῷ. καὶ μάλιστα μὲ τὸ νὰ ἐσύγκειτο αὐτὴ ἢ ἐπιτροπὴ ἀπὸ πέντε μέλη καὶ ἐνὸς Γραμματέως συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τοῦ γραφέως μὴ συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ εἰς ὑπηρεσίαν κλητήρος, ὥστε καὶ ἦτον γινῶμαι καὶ ιδιώματα ὑποκειμένων ὁκτῶ καὶ ἕκαστος ἐπρεπε νὰ ἐξοικονομῇ τὰς γνώμας καὶ τὰ ιδιώματα τῶν ἄλλων ἐπτὰ, καὶ νὰ φυλάττη καὶ τὴν συνείδησίν του καθαρὰν νὰ μὴ βλάπτηται τὸ δημόσιον δηλαδὴ τὸ κοινὸν ἦτοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, οὔτε κανένας πολίτης ὅστις εἶχεν ἢ ἤθελε λάβει σχέσιν καὶ συμφέροντα μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. εἰς ἐξοικονόμησιν λοιπὸν τῶν ἐπτὰ αὐτῶν γνωμῶν καὶ ιδιωμάτων συνεχῶς ἐλάμβανον ἀγῶνα καὶ στεναχωρίαν, καὶ ψυχικὴν θλίψιν, ἀλλὰ στοχαζόμενος ἄνευ θλίψεως καὶ στεναχωρίας δὲν ἐδοκιμάζετο ἡ ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἄλλως, ἕκαστος ὅπου εὐρέθη ἐκεῖ καὶ μενέτω, ὑπομένων ὑπέμεινα διὰ τὸν μισθὸν οὐχὶ τόσον τῶν 200 δραχμῶν, ὅσον διὰ τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς.

μακαρίζω ὁμως τὴν ὀσιολογιότητά της ὅτι εὐρίσκεται εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἂν δὲν εἶναι ὑπόχρεος νὰ ἀποφέρῃ ἐπτὰ γνώμας καὶ ιδιώματα ὡς ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ, ὅτι ὑπηρετεῖ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, καὶ δὲν ἀπαντᾷ τοιαύτας γνώμας μὰ καὶ ἂν τυχόν, κατὰ ἄνθρωπον, ἤθελεν ἀπαντήσῃ δυσαρεσκίαν, μὲ τὴν φρόνησίν της καὶ μὲ τὴν ταπεινώσιν της πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις ταπεινώσις ἀνάγεται εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὴν ὑπόμονήν της ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ Θεοῦ μισθοδοσίαν, δι' αὐτὴν τὴν δυσαρεσκίαν, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ὑπομονήν της. μὲ τὸ νὰ μοι ἐσημείωσεν ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πιορφορίου ἕνεκα τῆς φιλησιγίας μου διὰ τοῦτο ἐκάνθην εἰς διήγησιν τοιαύτην, καὶ μένω.

ὅπως αὐτῆς

ὁ Αὐτὸς

Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1839
ἐν Ἀθήραις

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ

SUMMARY

In the Library of the Patriarchal and Staupropigiakon Monastery of Iviron, on Mount Athos, there are preserved three files full of unpublished documents; they bear the name of Nikephoros the Chartophylax, a monk of the above mentioned monastery. Two of the files contain three hundred and fourteen documents of correspondence dating from

1794-1839; the third contains forty seven undated documents of personal correspondence.

The worldly name of the monk Nikephoros, his decent and age, are still unknown. From the above documents, however, some information about him may be drawn :

1. Early in his life he was honored by the Ecumenical Patriarch with the office of Chartophylax; this office was given only to the educated persons.

2. In 1794 he was sent to Vlachia as a representative of his monastery, in order to arrange the affairs regarding its property. There it was that he became familiar with the activities of Greeks in Russia, Vlachia and other countries, who were trying to find the means for the liberation of Greece from the Turks.

3. During his seven-year stay in Constantinople (1808 - 1815) he came into contact with many persons associated with the «Friendly Society».

4. On January 1st 1819 Nikephoros accompanied Patriarch Gregorios who left the monastery of Iviron, and went to Constantinople where he was to be re-established after his exile. Later Nikephoros met with members of the «Friendly Society». In Constantinople, he was appointed by the Patriarch as his personal secretary, and he had positive contacts with Emmanuel Pappas, an ardent patriot from Serrai.

5. After the Patriarch had been hung (April 10, 1821), Nikephoros followed a chieftain or functionary of the «Friendly Society» to assist him in the work for Greek national cause.

6. On May 1821 Nikephoros again went to Mount Athos where he met Pappas who appointed him as plenipotentiary during the Greek struggle against the Turks for the liberation of Halkidiki and Macedonia. A month later (June 27th) Nikephoros was appointed «Governor and Judge of Holy Mountain», and remained until the end of the struggle.

7. After Pappas' failure to carry on the fight against the Turks, Nikephoros was persecuted, but fled to Skopelos, then Nauplion, and finally to Athens. There he worked for the Nation, Mount Athos, and particularly his monastery.

We have no information about when or where he died.

In the forgoing article thirty three documents are published, from the correspondence files of Nikephoros the Chartophylax.

